

*Sumiiffinni qinigassiissutit ilikka-
gassatut pilersaarusiunneqarnis-
saannut ilitsersuusialaq*

A: Siunertat ilisarititsinerlu

Sumiiffinni qinigassiisutini atuartitsinermi siunertat

(Atuarfimmi atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartitsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni § 38 tunngavigalugu.)

Atuartitsinerup siunertaraa atuartut atuartitsissutit susassaqaarfiini sisamani, makkunani: assasorneq ilusilersuinerlu, eqqumiitsuliorneq illusanillu titartaaneq, timersorneq silamiinnerlu kiisalu nipilersorneq, erinarsorneq, timip aalatinnera isiginnaartitsinerlu - paasisaqaarfigissagaat tamatigoortumillu piginnaasaqaarfigilissaagaat. Sumiiffinni ataasiakkani ilinniartitsissutissatut toqqakkani ilaatinneqassapput sumiiffinni ileqqutoqqat kulturikkullu aaqquissuussinerit siunertaralugu kulturip, sulinerup pilersitsinaassutsillu ataqatigiinnerannik paasisitsineq. Atuartitsinerup atuartut kulturikkut oqaluttuarisaanerup nalinginik oqaatiginneriaatsinillu nutaalianik soorluttaarlu pisoqaasunik paasisaqaarfiginnillutillu paasinnissasut aammattaaq peqataaffigissavaa.

Imm. 2. Atuartitsinerup atuartut suliaqarnikkut, pilersitsinikkut timersornikkullu sammisaqarnerni pitsaasunik misigisaqartissavai. Atuartitsinerup atuartut eqqarsartaatsimikkut peqqissuunerat, misigisaqarusussusaat, isumassarsiullaqqissusiat pilersitserusussusiallu annertusassavai kiisalu pilersitaqarluni sammisaqarnerni aamma oqalunnani oqaatiginneriaatsini pilersitsisinnanerinut tatigitilissavai.

Imm. 3. Atuartitsinerup atuartut allat peqatigalugit suliaqarluni, pilersitsinikkut timersorlunilu sammisaqarnerit naleqassusiannik nuannissusiannillu misigisaqarnerat peqataaffigissavaa. Atuartitsinerup atuartut sumiiffimmini kulturikkut, inooqatigiinnikkut inuussutissarsiornermullu tunngasunik sammisanut peqataarusunnerat pisinnaasaallu nakussassassavai annertusarlugillu.

Imm. 4. Atuartitsinerup atuartut nammineq allallu inuiaqatigiit kulturiannik inooriaasiannillu paasisaqartissavai paasinnitsillugillu. Atuartut atortut, ileqqut kulturillu ataqatigiisillugit sulinerminni kulturikkut oqariartaatsit aamma ataatsimooqatigeeriaatsit nalilersinnaallugillu ineriartortissinnaanissaat pisinnaasaqaarfigilissavaat.

Siunertat pillugit oqaaseqaatit atuartitsissutissallu inissinneqarneri

Atuartitsissutissaq, sumiiffinni qinigassiissutit, atuartunut tamanut, piffissaq atuartitaasussaati-taaneq tamakkerlugu, pinngitsoorani atuartitsissutigineqassaaq. Taamaalilluni, atuarfimmi allo-riarfinni pingasuusuni tamani, anguniagassatut siunertat aalajangersagartaanni, siunertarisat im-mikkoortuisa siullianni taaneqartutut, atuartitsissutissap pingaarnerusutut imarisassai sisamaasut makkuupput: *assassorneq ilusilersuinerlu, eqqumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq, timersor-neq silamiinnerlu kiisalu nipilersorneq, erinarsorneq, timip aalatinnera isiginnaartitsinerlu.*

Atuartitsissutissatut pingaarnerusutut immikkut taaneqartut taakkua sisamat imarisaasa ilaat, sumiiffinni ataasiakkaani toqqarusutat, pisariaqartitsineq periarfissallu tunngavigalugit aalajan-gersarneqartassapput toqqakkallu taakku alloriarfinni pingasuusuni tamani atuartitsissutissap immikkoortuinik tamanik imaqartinneqartariaqanngillat atuartitsissutissallu immikkoortui ta-makku, atuartitsissutissami ilikkagassatut anguniagassatut siunnersuutaasunut, naapertuuttariaqa-ratik. Nukarlerni alloriarfimmi assassornermik ilusilersuinermilu atuartitsineq assersuutigissa-gaanni, atuartitsinerup taassuma imarissaanik tamaginnik imaqartillugu atuartitsissutissallu akimorlugit atuartitsissutigalugu, ingerlanneqarsinnaavoq, akulliit alloriarfianni atuartitsissuti-sap taassuma imarisaasa ilaanni, aalajangersimasuni, atuartitsineq ingerlanneqarsinnaavoq anga-jullernilu alloriarfimmi atuartitsineq, atuartitsissutissap immikkoortortaasa ataanni, atuartitsinermi imarisaasinnaasut, ataaseq arlallilluunniit, immikkut ilusilersorlugit aaqqissorlugit atuartitsissuti-gineqarsinaapput imaluunniit alloriarfinni pingasuusuni tamani, atuartitsissutissap imarisaasa iluini, immikkoortunik assigiinngitsutigut aaqqissukkanik, atuartitsinissamik neqerooruteqarto-qarsinnaavoq. Pingaaruteqarporli atuartut, pingaarnerusutut immikkoortuni sisamani, piginnaas-sutsinik, periartaatsinik kiisalu atuartitsissutissap imarisaani ataasiakkaani nalunngisassanik tunngaviusunik, immikkut soqutiginniffigalugit piginnaaneqarfigalugillu paasisaminnut, itisile-rillutik suliaqarsinnaanerminnik nalunngisaqalernissaminnut, tamatigoortunik periarfissinneqar-nissaat.

Atuartitsissutissaq sumiiffinni qinigassiissutinik atserneqarsimavoq, sumiiffinni atuarfiit aammalu sumiiffinni isumalluutit kissaatigisallu akornanni ikioqatigiinnerup nukittorsarneqar-nissaa kissaatigineqarmat. Taamaaliornikkut, sumiiffinni ilikkagassatut pilersaarutit iluini ilik-kartikkumasat, sumiiffinni immikkut pingaaruteqartitaasinnaasut sumiiffinnilu aalajangersima-sumik pissusilersorfiusalersimasinnaasut imaluunniit immikkut ittumik atuartitsissutaanissamin-nut periarfissaqarfiusinnaasut, ilanngussorneqarsinnaassammata. Periarfissat amerlasoorujussuu-sinnaapput assersuusiornikkullu ilaat makku taakkartorneqarsinnaapput, savat meqquinik nuer-sagassaliorneq, avittat, erinarsortartoqatigiinnik ingerlatsineq, qilaatersorneq, noqartilissorneq nipilersoqatigiiliorluniluunniit nipilersorneq, sisoraatinik sangusaarneq qaqqasiernerlu.

Inuit sumiiffinni ataasiakkaaneersut, piffissani ingerlatsiviusuni sivilisnerusuni sivikinneru-sunilluunniit, atuarfimmi ilinniartitsisunik, ilinniartitsissutaasinnaasunik tamakkualu ingerlanne-qarsinnaanerinik, aaqqissueqateqarnerisigut, ilinniartitsisinneqartarsinnaanissaat siunertarineqar-poq. Taakkua sumiiffinni immikkut ittunik nalunngisanik, periartaatsinik il.il. atuartunut inger-titseqqissinnaapput aammalu ilinniartitsinermi, atuarfiup ilinniartitsisuinut, tapertatut atuuffeqar-sinnaallutik. Atuartitsissutissani atuartitsissutissanilluunniit imminnut qanitariissuni, atuarfinni sumiiffinnilu inuiaqatigiinni, piginnaasassanik nalunngisassanilluunniit immikkut ittunik pisaria-qartitsisoqartillugu, inunnik atuarfinit allaneersunik imaluunniit kommuninit allaneersunik, immikkullu sulissasamat tunngasunik ilisimasalinnik, aggertitsinnaasarnissaq naleqquttuus-saaq.

Sumiiffinni qinigassiisutit ilitsersuutitaasa ilikkagassatut pilersaarutitaanni, ilikkagassatut anguniagassat qitiusumit nalunaarutit aalajangersagaanginnerat peqqutigalugu, ilikkagassatut anguniagassat pinngitsoorani anguniagassaangillat taamaattuunermikkullu atuarfinit kommu-
ninullu ilitsersuutaannartut isigisariaqarlutik. Taamaattumik atuartitsinissamut naliliisarnissamul-
lu siunnersuutini assersuutit ataasiakkaaginnaat suliarineqarsimapput, tamakkualu, sumiiffinni
ataasiakkaani atuartitsinerup naliliisarnissallu ingerlanneqartarnissaannut siunnersuusiornissamut
najoqqutassatut, qissimigaagassiaannaapput. Assersuutigalugu, timersornermik silamiinnermillu
ilinniartitsineq, taamaallaat ilikkagassatut pilersaarutinik siunnersuusiortifigineqarsimasuunini peq-
qutigalugu, tamatigoortumik peqqissaartumillu ilinniartitsiffiusinnaangilaq. Taamaattumik –
sumiiffinni qinigassiisutit ilikkagassatut pilersaarutitaasa ilitsersuutitaannaat sumiiffinni ataa-
siakkaani atorniaraluaanniluunniit – atuartitsinissamut naliliisarnissamullu siunnersuutitaat
ilaartussallugit pisariaqarpoq, atuartitsissutip anguniagaanut naapertuuttunngorlugit.

Iikkartitsiniarnermi isiginnittaatsit suleriaatsillu

Sumiiffinni qinigassissutini atuartitsineq suliassanik tigussaasunik suliaqarnissamik aallaaveqar-
tineqarpoq. Tigussaasunik suliaqarnikkut aammalu ilinniartitsisut, atuartut, angajoqqaat, eqqu-
miitsuliortut, nipilersortartut timersortartut inuillu allat atuartitsissutissamut attuumassuteqarsin-
naasut oqaloqatigiittarnerisigut, atuartoq pisinnaasassanik atuartitsissutissamut tunngassuteqar-
tunik assigiinngitsunik pissarsisinneqarsinnaassaaq taammaliornermullu atasuteqartumik, atuar-
titsissutissani allani tamani, piginnaasassanik assigiinngitsorpassuarnik ineriartortitsissalluni.

Saqqummeeriaatsit assigiinngitsut suliarineqartillugit nutaaliorsinnaanermik piginnaassuseq,
atuartut nutaaliorsinnaassutsimik sulinerminni aalajangersimasumik ingerlatseriaaseqarnerisigut,
eqqanaarniarneqassaaq.

Atuartut tamarmik atuartitsissutissap imarisaasa pingaarnersaanik sisamanik suliaqassapput
taamaaliornermikkullu, atuartitsissutissap imarisaasa pingaarnersai assigiinngitsut tamaasa, pi-
ginnaaneqarfigilissallugit. Iikkagassatut anguniagassat pillugit suliassanik aqqissuiner-
mi, atuartut periartaatsitigut suleriaatsitigullu assigiinngitsutigut piginnaasassanik pitsaasunik pissar-
sitinneqassapput.

Kulturip sulluunniit assilissatigut, nipilersuutitigut, assaat timerlu atorlugit saqqummiisin-
naanermik piginnaasuseqarneq tunngavigaa. Atuartitsissutissap, sumiiffinni qinigassiisutit, kul-
turi pillugu atuartitsissutissatut atuuffimmini, pissusitoqqat attattuarneqarnissaat aammalu nu-
taamut ineriartornerup sorlassai ataatsikkut pilersitassarai. Atuartitsissutip pissusaata taamaattup
marloqiusaanera nukittorsarneqassaaq eqqaamaneqarlunilu. Sumiiffinni qinigassiisutit, kulturit,
pissusitoqqat nutaamillu eqqarsarnerup naapiffii, atuartitsissutissatut periarfissaqarfigai.
Pingaaruteqarpoq atuartitsissutissamut tunngalluinnartunik aammalu atuartitsissutissat akimorlu-
git ingerlatsinikkut suliaqartarnissaq. Atuartitsissutissamut tunngassuteqarlunartunik pikkoris-
sartitsinerit ingerlanneqarnerini tunngaviusumik pisinnaassutsit ilinniarneqarlutillu sungiusartin-
neqassapput. Atuartitsissutissat akimorlugit suliaqartarneni, atuartitsissutissat taakkua suleriaa-
sissartaanik eqqarsartaatsitullu tunngavigisaanik paasinnittoqarsinnaavoq taamaaliornermilu
atuartut nalunngisassanik paasisimasanillu nutaarluinnarnik pissarsisinneqarsinnaallutik.

Atuarfimmi eqqumiitsuliornermut tunngatinneqarnerusunik sammisaqartitsinerup, atuartut malugissutsimikkut, eqqarsarsinnaassutsimikkut ilikkagaqarniarnerminnilu periartaatsimikkut pissarsiaqarnissaat eqqanaasavaa eqqumiitsuliornermullu tunngassuteqarnerusunik sammisaqartitsinerup, atuartut silarsuarmut tamatta inuuffigisatsinnut ”igalaanik nutaanik ammaassiffigissa-vai” kiisalu silarsuarmut isiginnilersitsissaaq, akuersaartitsilluni atuartullu eqqarsaataannik aalla-rartitsilluni. Taamaalilluni atuartitsinerup aaqqissorneqarneratigut, atuartut atuartitsissutissamut tunngasutigut annertunerusunik itinerusumillu eqqarsaatiginnittarnerat, assigiinngitsumik ilikka-riaaseqarnerat suleriaaseqarnerallu ikorfartorlugulu, eqqanaartariaqarpoq.

Ilikkagassatut pilersaarusiap atorneqarnissaanut ilitersuut

Ilikkagassatut pilersaarusiap immikkoortunut sisamanut immikkoortiterneqarsimavoq immik-koortiterinerillu taakku anguniagassatut aalajangersakkani pingaernerutitatut immikkoortunut naapertuupput ukuuppullu:

- assassorneq ilusilersuinerlu,
- eqqumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq,
- timersorneq silamiinnerlu,
- nipilersorneq, erinarsorneq, timip aalatinnera isiginnaartitsinerlu.

Ilikkagassatut pilersaarusiap aammattaaq ammukaartunngorlugit sisamanut immikkoortiterlugu, ataani takuneqarsinnaasutut, inississorneqarsimavoq:

<i>Ilikkagassatut anguniagassat</i>	<i>Atuartitsinissamut siunnersuutit</i>	<i>Naliliisarnissamut siunnersuutit</i>	<i>Atuartitsinermit atortus-sanut siunnersuutit</i>
Immikkoortortaq		Immikkoortortaq	
Immikkoortumi uani atuartitsissutissami ilikkagassatut anguni-agassanut ilitersuusiap immikkoortortanut tunngassuteqartut nalu-naarsorneqassapput.	Immikkoortumi uani atuartitsinermit suliaasa-sinnaasunut, - ingerlatsi-nernut, - periaatsinullu siunnersuutit nalunaar-sorneqassapput, taakqua-lu ilikkagassatut angu-niagassanut ataasiakkaa-nut ilikkagassatullu an-guniagassanut immik-koortukkaartunut tunnga-tinneqassapput. Siunnersuutit ilikkagassatut anguniagassat anguniar-lugit qanoq ingerlatsiso-qarsinnaaneraniq asser-suutaapput siunnersuu-taannaallutillu.	o o o o	Immikkoortumi uani ilinniartitsinermit atortus-saasinnaasunik siunnersuutiniq allattuisoqas-saaq – tamatumani eq-qarsaatigineqarput ator-tussat atuartunit atorne-qarsinnaasut ilinniartitsi-sumillu atorneqarsinnaa-sutut siunnersuutit. Siunnersuutit, atortussat sorliit sulinermit atorne-qarsinnaaneriniq, ilitser-suutaannaapput.

Ilikkagassatut anguniagassat

Ilikkagassatut pilersaarutini ilikkagassatut anguniagassat siunnersuutigineqartut pingaarnersiorlugit tulleriiaarneqarsimangillat taammaaliernerlu aamma atuartitsissutissamik ingerlatsinissami ajornarsiartuaartitsinerunngilaq taamaattumik ilikkagassatut anguniagassat pingaaqatigiipput inississorneqarsimanertillu naapertorlugu tulleriiaarneqartariaqaratik. Ilikkagassatut anguniagassat ilaat annertuumik pingaaruteqaateqarput anguneqartinnatillu, siviisuumik atuartitsissummut atuartitsissutissallu akimorlugit atuartitsinermik, ingerlatsiffiusariaqarlutik ilikkagassatullu anguniagassat ilaat, sakkussatut anguniagassaapput annertunngitsut kisimiitinneqarlutillu atorneqarsinnaanissartik siunertaralugu ilinniarneqarsinnaasuupput aammali anguniagaq aalajangereerlugu suliassanut annertuunut, qulequttanut annertuunut ingerlatsinernullu annertuunut, sakkussatut atorneqarsinnaasuullutik.

Ilikkagassatut pilersaarutip sannaata nammineq, ilinniartitsinermillu ingerlatsinissamut qanorlu iliuusaasinnaasunut siunnersuutitaasa ilikkagassatut anguniagassanut tunngassuteqartut, isumassarsiorsinnaaneq ajornarunnaarsippaat. Ilikkagassatut siunnersuutigineqartut iluini qanoq iliuusissatut siunnersuutit, ilinniartitsissutissami tunngavigissallugit naammangillat ataasiakkaatulli, periarfissat arlaqartut akornanni, siunnersuutaannaallutik.

Atuartitsinissamut siunnersuutit

Atuartitsinissamik ingerlatsinissat, atuartunut ilinniartitsisunullu periusissaasinnaasutut ilaatigullu sulinermik ingerlatsinissamut malinneqarsinnaasutut, ilusilersorneqarsimapput. Atuartitsinissamik siunnersuutit immikkuutaarlutik atorneqarsinnaapput kisiannili ilikkagassanut anguniagassatut siunnersuutit tamakkerlutik, ilikkagassatut anguniagassanik atuartitsissutissanillu allanik ataqateqartinneqarlutik, pitsaaneruumik ingerlanneqarsinnaapput taammaaliornikkullu atuartitsissutissamut tunngasunik ineriartortitsineq imaqarluartoq pilersinneqarsinnaavoq.

Ingerlatsinitit tamaasa, atuartut suliaqarnerminni ilikkagassatut anguniagassaannik katiterinermik, aallartittakkit. Taamatullu atuartitsissutissani atuartitsissutissanilu imminnut ataqatigiisuni allani, ilikkagassatut angunigassat, ingerlatsinissamut tunngassuteqartut, nassaariortukkit. Ilikkagassatut anguniagassat tamarmik katersorneqareerpata, qulequttat imaritikkumasallu sorliit, ilikkartitsiniarluni ingerlatsiniarnermi pitsaanerpaamik ataatsimoorussatut qulequtsiussorlugit atorneqarsinnaanersut, nalilersorneqassapput. Taamaalioreernerup kingornatigut aatsaat atuartitsinissamik ingerlatsinissat immikkuualuttortai piareersarneqarsinnaanngussapput. Atuartitsinissamik ingerlatsinissanut tamanut atuartitsinissamik aaqjissuusseriaatsit, ilikkagassatut anguniagassat anguniarneqarnerinut pitsaanerpaamik atorneqarsinnaasut, toqqartorneqassapput.

Naliliisarnissamut siunnersuutit

Atuartaq ulluinnarni periutsit assigiinngitsorpassuit atorlugit nalilersorneqarsinnaapput. Ilikkagassatut pilersaarutini nalilersuisarnissamut siunnersuutit, siunnersuutit atuartitsinermillu ingerlatsinermi qitiutillugit tunngavissatut eqqarsaataapput. Tamatumani eqqaamaneqassaaq ilikkagassatut anguniagassat pillugit nalilersuineqartassammat, nalilersuinerit tamakku, ilikkagassatut pilersaarutini siunnersuutaasunit imaluunniit sumiiffinni ataasiakkaani aalajangersakkanit, tigusaagaluarpataluunniit. Taammaliornissami, naliliisarneq pitsaasoq eqqanaarniaraanni, eqqaamaneqassaaq anguniagassaaq atuartunut angajoqqaanullu erseqqilluinnartoq paasinarluinnartorlu aallartiffiussammat. Naliliisarneq, taamaallaat pilersitatut inaakkanik anguniagaqarnermut, taamatullu angusaqarsimanermut naliliiniutit ilaatigut ingerlanneqarlunilu atorneqartarpoq. Ilaanneeriarluni naliliisarneq piffissanik siviisuneruumik akunneqartitsilluni ingerlanneqartassaaq taammaaliornermilu suliatoqqat suliallu nutarfasinnerusut, suleriaatsit imaluunniit sulinermik ingerlatsinissanermut, ukiup ingerlanerani alloriarfiulluunniit ingerlanerani, nikerartinneqarsinnaasunik ingerlanneqartussat, isumaqatigiissutaareersunik piffissalersuinikkut, imminnut assersuunneqartarsinnaapput. Pingaaruteqarpoq ulluinnarni piffissanilu akuttunerusuni nalilersuisarnissaq.

Atuartut, angajoqqaat ilinniartitsisullu ataatsimoorullugu, naliliisarneq, atuartup ineriartorneranik naliliinissamat sakkussaraat taamaaliornernilu atuartup, ingerlatsinerni tamani alloriarfinnilu tamani, anguniagassatut aalajangersagaasimasunik angusisimanera eqqanaarniarneqartassaaq. Iitseruutitut, sulianut malitassianullu katersuiveqartitsineq, taassumaluunniit assigisaatut atuut-tunik peqartitsineq, piffissap sivikinnerusup sivisunerusulluunniit iluani naliliisarnernut ikorfartuutaassapput. Tamatuma saniatigut suliat assigiingitsut imaluunniit assilisatut nalunaarsuutit toqqorterneqarsimasut, atuartut pisinnaaligaannut tamanut ilikkarniarnerminnilu ingerlataannut tamanut, uppersaataasinnaapput.

Oqaluttariarneq allattariarneq pillugit naliliisarnernit saniasigut, ilikkagassatut pilersaarummi siunnersuutigineqarpoq sulinermi sanaat tamarmik illerfiusamat katersuivimmu toqqorterveqartinneqassatut. Illerfiusami taassani, suliaassit kiisalu ilitseruutit assigiingiaartut il.il. atuartumullu tunniuneqarsimasut, katersorneqarsinnaapput taamaaliornernilu piffissap sivi-suup ingerlanerani naliliisarnernit isumaqarnerulertinneqarsinnaapput.

Atuartitsinermi atortussanut siunnersuutit

Atuartitsinermi atortussatut nalunaarsorneqarsimasut ilinniartitsisunit atuartunillu atugassaapput.

Saqqummersinneqarsimasut kalaallisuut, pisariaqartitat tamarmik, ilanngunniarneqarsimap-put. Tamatumunnga ilanngullugu erseqqissarneqassaaq, atortussat toqqartorneqarnerini, naqiteri-titsiviit saqqummersitaannik ataasiakkaanik pitsaassusilersuilluni nalilersuisoqarsimanngimmat. Atortussatut nalunaarsorneqarsimasut taamaalillutik, atortussatut atorneqarsinnaasutut ilusilikka-tut, nalilerneqarsimapput, taamatullu nalunaarsuisimaneq, saqqummersitap saqqummersitanut allanut naleqqiullugu pitsaaneruneranik, naliliinerunngilaq.

Taamaattumik atortussatut nalunaarsorneqarsimasut, tamakkiisutut isigineqassanngillat ta-mannalu tunngavigalugu atuarfiit ilinniartitsisullu kajumissaarneqarput, ingerlaavartumik nam-mineerlutillu atortussanik ujarlertaqqullugit taamaaliornermikkut, atuarfiup atuartitsissutissamat atortussaatai, nutarterneqartuaannarteqqullugit.

Atuartitsinerup piareersarneqartarnera

Minnerni alloriarfimmi sammineqartussani, misilittagassarsiorneq atortunillu assigiingitsunik, ersersiteriaatsinik suleriaatsinillu malussarniarnissaq, annertunerusutigut qitiutinneqarput.

Assassorneq ilusilersuinerlu

Assassornermi ilusilersuinermilu atuartitsissutit makkua ingerlanneqarsinnaapput: mersorneq, sananeq, angerlarsimaffimmi suliaassat ilusilersuinerlu.

Mersornermi suliaassanik ingerlatsinermi atortussanut, tamakkulu ulluinnarni atorneqartarnerinut, paasinninnissaq aallaaviussaaq. Suleriaatsinik, atortussanik qalipaasersuisinnaanernillu pilersitsi-sinnaassutimik ingerlatsinerit qitiutinneqassapput aammalu kalaallini nunanilu allani assassor-luni suliaqarnermi periaatsit paasitinniarneqassapput.

Ilusilersuineq isummassarsiornissamat piareersarnermik ingammik tunngaveqarpoq taamaa-liornernimilu allanngoriartortitsisarnernit nutaamillu eqqarsarnerit qitiutinneqassapput. Atuartitsine-rup immineerluni atuartut, atuartut namminneq kulturerisaasa allallu kulturiisa inuunermi ullu-mikkut ingerlanneqartumi immikkut ittumik ataqatigiinnerinik ataqatigiinnerisalu periarfissariti-taannik, ilisimasaqalersissavai.

Iggavimmi sullivimmiluunniit sulinerit, savequtunik, sakkunik sannatinilluunniit, ulluinnarni sulinermi, isumannaatumik akisussaassuseqartumillu atugaqarsinnaanermik pisariaqartitsipput. Taamaattumik, atuartut periartaatsimikkut, isumannaallisaanerlu eqqarsaatigalugu, piginnaasaqalernissaat pisariaqarlunnarpoq taamaattunik piginnaasaqalernermikkut assessorluni suleriaatsit assigiinngitsut taakkualu suliarineqarnerini periartaatsit, pisarnejq malillugu misiligaanikkullu, ingerlanneqarsinnaanerinik paasinninnissamut periarfissinneqassammata.

Assassornermi ilusilersuinermilu, atortussanik assigiinngitsunik suleriaatsinillu assigiinngitsunik misilittagaqalernissaq, siunertatut pingaarnertut, qitiutinneqarput taamatullu qitiutitsineq, pinngortitap atortussarititaanik tamakkualu inuiaqatigiinni atorneqartarnerinik atuartunut anner-tunerusutigut, qaammaasaqalerfiunissaa ilisimaarinnilerfiunissaa paasinninniffiunissaalu pisariaqartinneqarmat.

Assassornermi ilusileruinermilu küsalu sumiiffinni qinigassiissutini sammisassani allani: mersornermi, isiginnaartitsinermi nipilersornermilu, ilikkagassatut anguniagassat siunner-suutigineqartut tunngavigalugit atuartitsinissamut tunngaviusumik pilersaarusiorsinnaanermut assersuut:

”Aalisagarpassuit”

Ilikkagassatut anguniagassat:

- takorluuinermit misigisanillu tunngaveqarluni annoraaminernik suliaqarnermi pilersitaqar-niarnejq (mersorneq)
- allalersuinermi periartaatsit tunngaviusut atorsinnaalernissaat, assersuutigalugu annoraami-nermik qalipaasersuineq allapalaarinerlu (mersorneq)
- timi atorlugu avatangiisinilu ilutsinik maluginniarnermik suliaqarnejq (isiginnaartitsineq)
- akuttoqatigiissarinermi aallartinnernik/uninnernik ingerlanerullu akuttoqatigiinneranik na-lunngisaqarnejq malugisimasaqarnerlu (nipilersorneq)
- nammineq suliat allallu suliaat pillugit oqaloqatiginnissinnaaneq (mersorneq).

Ingerlatsinermi qulequtaassapput pinngortitaq, akuttoqatigiissarineq pinneraanerlu.

Atuartut aalisakkanik assilisanik, assilissanik titartakkanillu ujarlertillugillu qimerluuitsikkut. Atuartut aalisakkat assingi qimerlooreerpatigit, aalisakkat immikkoorutai isikkuilu oqaloqatigiis-sutigineqassapput. Aalisagaq sumut sammiva: immakkut ingerlaarnermini niaqquni siulliutis-savaa, papeqquni kingulliutissavaa, paperuata angissusaa ilusaalu oqaloqatigiissutigisigit, aali-sakkap angissusaa, sulussugutai, isai il.il., aalisakkap immakkut ingerlaarnermini periusai oqaloqatigiissutigisigit, timaata aalanera il.il..

Atuartut aalisagaq issuarumasartik toqqassavaat. Atuartut marlukkaarlutik qanoq il-iuuseqarniarsarissapput taamaaliorminnilu aalisakkap aappaata takutinniassavaa, aapparminit annerunini, imaluunniit aalisakkap aappani ikinngutinnerniaraluartoq ersigissavaa. Oqalo-qatigiissutigisiuk angissuujnermi, annilaanganermi, nuannaarnermi il.il. qanoq aalasoqartarner-soq.

”Andy Warhol og popkunsten”, Flowers, 1970 atuartunut takutiguk.

(Annoraaminermut siilikiusamut) qalipaasersukkanik (paapiaqqamut) naqititerineq
Atuartut qalipaasiutit silittut amitsullu atorlugit, annoraamerngit arfinillit (30cmx2m) qali-paatinik ersarinnerusunik aanngasinnerusunillu qalipaasersorlugit, qalipatsitissavaat – an-noraamernit tamarmik assigiinngitsunik qalipaateqartinneqassapput. Atuartut sapinngisaq naapertorlugu assigiinngiiaanik taartumiit qaamasumut akoorinermit qalipaasersuissapput.

Annoraamerngit panerterlit. Atuartut naqitsissutissaminnik sapinngisamik assingutitsiniarlutik aalisakkatut ilusilersuissapput. Taamaaliormi pappiara A4 atorpeqassaaq, aalisakkallu pappiara tamaat ulikkaarsimassavaa. Titartagaq ikioqqaavinnut plastikkiusunut issusuumik sananeqaatilinnut tape atorlugu nipitissiuk. (Plastikki ikioqqaavik saneraatigut qiortarsiuk A4 marlungortillugu.)

Aalisagaq qiortarlugu/pilallugu plastikkiimiit peeruk. Atuartut ilusiliap naqiterneqarnissaanik, naqiterinermi naqitsisarnissap sakkortussusissaanik akuttoqatigiissaarneqarnissaanillu, malugit-inniarlugit, ilusiliaq, pappialanut takisuunut misiligartillugu, naqititertiguk. Sukkasuumik arriit-sumillu naqitertiguk (ilusiliat imminnut qanitsillugit ungasitsillugillu) aamma qitiitigaluni (qaliriissittarlugit, sangungatittarlugit).

Oqaloqatigiissutigisigut akuttoqatigiissaarinerit, ingerlatsinerit imaluunniit qitinnerit sorliit naqiterinermi atorlugit pitsaanerunersut, sorliillu pappiaqqamut naqiterinermi atorlugit pitsaanerunersut.

Annoraamernit takisuut, nerrivimmut tapemik aalajangersoriarlugit, aalisagaq akuttoqatigiissaakkamik naqiterneqassaaq, ilusiliakkut qalipaata sitsertillugu. Naggataatigut qalipaasiutinik qalippanera inaarsarsiuk naqitallu sinaasigut aalisagaq qalipaasiutinik erseqqissarlugu.

Takisuutut assilialiat qisunnik tunuisigut siaartitsiviliorneqassapput assilialiallu qisummut kappussorneqassallutik pinneraatitullu imaluunniit inimik immikkoortiterissutitut nivinngaassorneqassallutik.

Nivinngaasoreernerisa kingornatigut inimi sumi nivingaffii nalilersorneqassapput qalipaatinillu atukkat qanoq takkorliuunneri nalilersorneqassallutik.

Eqqumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq

Eqqumiitsuliornermik illussanillu titartaanermik atuartitsissutissami suliaqarnermi, assilissanik, initussutsinik atortullu assigiinngitsut takkorliuuttarnerinik isumaqassusaannillu qaammaasaqalernissaq, tunngavigineqassapput. Ilikkagassatut anguniagassat siunnersuutigineqartut, atuartitsissutissami periaatsinik pisinnaasassanik sulinerullu ingerlanneqarnerini assigiinngitsuni pia-reersartarnermilu piginnaasassanik, aallaaveqarput.

Assilissat atorlugit nalunaarniartarnermik ilinniartitsilluni suliaqarnermi, suliassanik isumasarsiornermi piviusunik tigussaasunik assilissanillu atortoqarnissaq, pisariaqarpoq. Atuartut namminersorlutik eqimattakkarlutillu sulisarnissaat pingaaruteqarpoq tassami aalajangiinerit amerlasuut, periarfissat arlaqartut akornanni, oqaloqatigiissutigisaqarnikkut pitsaanerumik aalajangersarneqarsinnaasarmata. Periarfaatsit pisinnaasallu namminersornikkut atorpeqarsinnaalerpata, atuartut qilersorsimannginnerumik nalunaarniartarnissaminnik isumassarsitinniarneqarnissaanik suliaqarnissaq piffissanngussaaq. Kulturimut, pissusitoqqanut atortunullu tunngasunik atuartut suliaqartinneqartillugit, nalunngisat uissuumminartullu, atuartunut saqqummiuneqartassapput - isumassarsianik eqqarsaatinillu nutaanik saqqummiiniartarneq taamaaliormi atuartunut sungiusartinneqarsinnaammat.

Eqqumiitsuliornermi illussanillu titartaanermi aamma ilusilersuineri kiisalu atuartitsissutissani atuartitsissutissanilu imminnut ataqatigiissuni allani: pinngortitalerineri, inuiaqatigiilerineri aamma upperisami eqqarsaqqissaarnermilu, ilikkagassatut anguniagassat siunnersuutigineqartut tunngavigalugit atuartitsinissamut tunngaviusumik pilersarusiorsinnaanermut assersuut:

Suliassaq "Oqaluffik"

Ilikkagassatut anguniagassat:

- assilissat isumaannik suliaqarsimassasut assilissallu inini assigiinngitsuni takkorliuuttarnerisa kimeqassusaannik maluginnillutik suliaqarsimassasut (eqqumiitsuliorneq)

- init assigiinngitsut taamaattuutinneqarnermikkut isumaat malugisimassagaat misigisimassa- gaallu (illussanik titartaaneq)
- qalipaatinik imilertakkanik suliaqarnermi atortoqarneq misilittagaqarfigissagaat (eqqumiitsu- liorneq)
- atortussanik nalunanngitsunik misissugaqarsimassasut (ilusilersuineq)
- titartagassanik missingersuusiorallarsinnaanerup ingerlanneqartarnera nalunngisaqarfigissa- gaat (ilusilersuineq)
- atortussanik nalinginnaasunik tamakkualu taaguutaannik nalunngisaqassasut... (pinngortitale- rineq/ nukiit atortussiallu)
- atortussanik nalinginnaasunik tamakkualu atorneqarsinnaaneritut tunngasunik nalunaajaate- qarsinnaassasut (piingortitalerineq/nukiit atortussiallu)
- qimerluuisinnaaneq suliarisimassagaat, qalipaait immikkoortissinnaassagaat, qalipaait atii- nik nalunngisaqassasut.... (pinngortitalerineq/ inuuneq inooriaatsillu)
- kulturini inuiaqatigiinnilu assigiinngitsuni, piffissanilu assigiinngitsuni, inuunermi ulluinnar- nilu inooqataanermi atugassarititaasunut; assilissat, naatsunik allaatigisat, qarasaasiatigut saqqummersitat il.il tunngavigalugit taakkuninngalu suliaqarnermik iluaqutigalugu, isummer- sorsinnaassasut (inuiaqatigiilerineq)
- kulturit inuiaqatigiillu pillugit misigisaqarfigisaminnik nalunngilikkaminnillu; isumassarsia- mikkut – titartagaqarnermikkut, katitikkanik assilialiamikkut, piviusuusaartitamikkut, piviu- suusaartitsilluni isiginnaartitsinermikkut il.il., saqqummiussisinnaassasut (inuiaqatigiilerineq)
- Testamentitoqqap oqaluttuatut pingaarnertut imarisai taakkunanilu inuttaasut pingaarnertit nalunngisaqarfigissagaat (upperisalerineq eqqarsaqqissaarnerlu)
- Tunngaviusumik biibili pillugu assilialiasut tamakkunanilu immikkut ilisarnaasersuutaasu- nik nalunngisaqassasut (upperisalerineq eqqarsaqqissaarnerlu).

Qulaani eqqartorneqartut tassaapput ilinniartitsinermi ilikkagassatut anguniagassat tigussaasut, tamatumunnga ilanngutassaavoq qulequttami anguniagaasoq:

Naatsorsuutigineqarpoq, taamatut ingerlatsereernerme atuartut, oqaluffiup initut immikkorluin- naq ittutut pissuseqarnera, paasisimassagaat nassuiarsinnaallugulu.

Taamaattumik sulinissami ilinniartitsisuni atuartunilu apeqqutaalissaaq: Pissutsit suunuku oqa- luffik initut immikkorluinnaq ittutut pissuseqalersikkaat ?

Anguniagaq aalajangereerlugu suliassaq, ininut assigiinngitsunut isummersornermik, aallartin- neqassaaq: atuarfimmi, angerlarsimaffimmi, atuakkanik atorniartarfimmi, kommunimi, oqaluf- fimmi il.il. init assigiinngitsut sammineqassapput. Init assigiinngitsut tamarmik assiliortorneqas- sapput uuttortaanikkullu nalunaarsorneqassallutik. Init tamarmik nalunaarsorneqarneri, pappiala- nut angisuunut titartarlugit nivinngaatiterneqassapput: nivinngaassukkat init pillugit takutitaat, atorneqartarnermikkut, qalipaaitimikkut, iikkani assilialersorneqarnermikkut allatigullu pinner- sarneqarnermikkut, qaamanermik qaammarsarneqarnermikkut angissutsimikkullu, imminnut assersuunneqassapput. Atuartut marlukkaarlutik pingasukkaarlutilluunniit eqimattaarakkaarlutik suleqatigiiaassapput.

Ingerlataqarnermi qalipaait pillugit suliaqarneq tulluutissaaq. Sulinermi qulaani eqqartorneqar- tumi, oqaluffimmi allanilu, qalipaatinik atuineq erseqqissarneqareersimavoq. Silarsuarmit ta- marmit oqaluffinnit assilissat, titartakkat assigisaallu nassaariortorneqassapput. Taamaalioreer- nerme assilissat, oqaluffiit assigiinngitsutigut atorneqartarnerat naapertorlugu, immikkoortiterne- qassapput. Oqaluffiit assigiinngitsutigut atorneqartarnerinik immikkoortiterinermi paasisat oqa- loqatigiissutigineqarlutillu oqallisigineqassapput. Nunani allani qanoq naalagiarartoqartarpa?

Taamaalioreernermi assit, inuit illernartitat assingi pinnersaatillu allat oqaluffinniittut misisorneqassapput. Paasissutissat tamakku: assiliniagaq, qalipaait oqaluffinnilu periartaatsit tunngavigalugit, immikkoortiterneqassapput. Atuartut marlukkaarlutik pingasukkaarlutilluunniit eqimattakkaarlutik suleqatigiissapput.

Atuartut oqalufimmik assilialiussapput. Palasi aggersarneqassaaq biibilimilu oqaluttutanik, immikkut pingaaruteqartitanik pisimasunillu eqqartorneqartunik oqaluttuartinneqassaaq. Atuartut eqimattakkaarlutik qulequttamik, kristumiussutsimi oqaluttuarineqartut ilaannik, qinersitinneqassapput taannalu assilialiarineqassaaq.

Assilialiornermi qalipaait imilertakkat atorneqassapput. Siullermik pappiaqqamut missingersuusiortoqassaaq. Missingersusiaq naammassineqarpat titartagaq taanna, seqersittaat imaluunniit sisamanik teqeqqullit matematiskiusut sakkugalugit, allisinneqassaaq. Oqaluttuariniakkamik ersersinniarneq tunngavigalugu qalipaasersuineq aalajangersarneqassaaq, palasilu immikkut ilisimasalittut ikiortigineqassaaq taamatullu aamma atuakkat oqaluffinni eqqumiitsulianut tunngatitat ikiorsiunneqassapput. Atuartut, sisamaniit arfinilinnut inuttalinni, eqimattakkaarlutik sulitinneqarssapput.

Assilialiat naammassineqartut, qarasaasiaaqqamik assiliisummik, assilinqassapput taamaalioreernermilu oqalufimmi, aturfimmi, kommuunip allaffiani inissaqarfiusuniluunniit periarfissaqarsiusunilu allani saqqummersinneqassallutik.

Sulinerup immikkoortuata pingajuani oqaluffimmik pilersitsiniarnermi periarfissat suliarineqassapput. Itisuunik eqqarsaateqartarneq, upperisarsiorneq, biibilimi oqaluttuat, upperisani allani oqaluttuat aammalu upperisaqarneq inuunermillu eqqarsaatiginnittarneq kiisalu toqup kingornagut inuuneqarsorinninneq oqallisigineqassapput. Tamatuma kingorna apeqqutigineqassaaq: ”Oqaluffik sunik ingerlataqarsinnaassava”? Oqaluffiit atuuffiisa aalajangersagartassaannik saqqummiussuisoqarlunilu aalajangersaasoqassaaq.

Atortut misissorneqassapput, illoqarfimmilu/nunaqarfimmilu pisuttuaqqinneqassaaq paasiarlugu atortut suut atorlugit oqaluffiortoqarsimanersoq. Paasiniaanerit tunngavigalugit atortorisimasat allatorneqarfiinik sanaartortoqassaaq. Atortorisimasat tamarmik immikkut pitsaassusaat nalilersorlugit allaatigineqassapput. Oqaloqatigiissutigisiuk, oqaatsit sorliit atorneqassanersut, assersuutigalugu nillertoq, kissartoq imaluunniit pinnersoq kusanartorlu. Oqaatsit oqaluttuariniakkamut tulluunnerpaasut tamanillu paasineqarsinnaasut nassaarisigit.

Oqaluffiit nunanit assigiinngitsuneersut qimerloorsigit, ataasiakkaat immikkoortillugit annertunerusumik nalunngisaqarfigilerniarlugit paasiniaaffigisigit. Oqaluffiit sorliit kusanarnerpaappat, sooq taamatut kusanartigilersimappat? Atortussiat suut atorlugit sananeqarsimappat, silaannarmilu qanoq ittumi kulturimilu sumi oqaluffiit tamakku atuuffeqarpat?

Oqaluffiit qimerloorneqartut assigiissutaat nanisigit. Paasiniarsiuk oqaluffiit amerlanerit assigiissutaanni isumaq tunngaviusoq suna isumagineqarsimanersoq. Assigiissutit nassaarisasi sukaasianngorlugit nalunaarsorsigit. Atuartut eqimattakkaani sisamaniit arfinilinnut inuttalinni suleqatigiissapput.

Sulinermi immikkoortut sisamaanni oqaluffiup atuuffiitut tunngassuteqartut, soorlu qalipaatinik atuuffiunera, atortutigut ersersitsinera, oqaluffiup oqaatiginiagaa aamma assilissatigut pinnersarneqarsimanagera qaamanerullu initaanut sunniinera, aalajangersakkanik paasineqarsinnaasunik isumaqatigiissutigeriikkanillu tunngaveqarluni nalilersuinikkullu, titartarneqassapput.

Suliamut piareersaatit tamakkua kusanartuliarineqassapput takujuminarsarneqarlutillu pappialarsuarnut nivvingaatiterneqarlutik imaluunniit suliamut tunngasunik katersuivimmut iliorarneqarlutik. Qaamanerup sunniutai ersersinniarlugit, ilaatigut pappiaqqamut qernertumut qalipaa-sersuinikkut, assilialiortoqarsinnaavoq. Atuartut eqimattaarakkaarlutik pingasukkaarlutik sisamakkaarlutilluunniit sulissapput, suleqatigiillu taakkua sulinerup sinnerani suleqatigiissapput. Ajornangippat oqaluffiit millisillugit angissutsimilli uuttuutai assileqqissaarlugit ammarterneqarsinnaasunngorlugit taamaaliornermilu oqaluffiit initaat qimerloorneqarsinnaasunngorlugit sananeqarsinnaapput.

Atuartut oqaluffiliaminnik saqqummiineri saqqummersitsinerilu nipilersornertalerlugit tusiarnertalerlugillu naggataarutigineqassapput taamaalioernermilu palasi, oqaluffiit sananeqarsimasut palasitut imminerminut qanoq sunniuteqarnerinik paasisitsilluni, naatsumik oqalugiartinneqarsinnaavoq.

Oqaluffinnik nalunaarsuutit torersumik katersuiviliuunneqarsinnaapput taamaalioernermilu palasinit, oqaluffinnut ilagiillu sinniisaannut nassiussuunneqarsinnaallutik siunnersuutitut oqaa-seqaqqusinertalerlugit.

Suliap ingerlanneqarnerani atuartitsissutinik allanik suleqateqartariaqalernerq pisariaqalersinnaavoq, assersuutigalugu oqaluffiup illutaanik, sanningasumik, alterip assiliartaanik, oqaluffiup pisataanik il.il. sanaartornermi sananermik atuartitsiffiusut suleqatigineqarsinnaapput mersornermilu atuartitsiffiusut alterip annoraaminertaanik, palasit annoraarsuinik allanillu sananermi suleqatigineqarsinnaallutik.

Timersorneq silamiinnerlu

Timip atorneqarnerini tamani pinnguarneq qitiutissallugu pissusissamisoortuuvoq. Pinnguartoq aamma paasiniagaqartarpoq taamaaliornerlu, timi qitiutillugu suliaqarneni ingerlatsinernilu, pissusissamisoortumik aallaaviutinneqarsinnaavoq.

Timersorneq silamiinnerlu timip nalunaartaasianik aallaveqartinneqassaaq taamaaliornermilu, silami periaartaatsinik ingerlatanillu sungiusarnernik suliaqarneq, ingerlanneqarsinnaapput. Silami illullu iluani, atuartoq timiminik atuinermi misigisartakkamigut timimi nukittussusaanik, sunnigiffimmini sulinermilu nalaanni, eqqortumik ineriartortitsinnaanerminut atuisarsinnaanerminullu nalunngisaqalersinneqarlunilu ineriartortitsinissaminut piunassuseqalersinniarneqassaaq. Tamatumunnga ilanngullugu atuartut, timersorneq silamiinnerlu aqutugalugit pinngortitamiit misigissassarpassuarnik pinngortitallu periarfissiissuterpassuinik aaappaatigullu issittup pinngortitaanermigut immikkuullarissusaanik mianernassusaanillu tamatumunngalu akisussaassuseqartumik iliuuseqarfigninnissaminut pisussaassuseqarnerminnik, ilisimannilernissaat paasinnilernissaallu periarfissinneqassapput.

Ilinniartitsineq tamarmi imatut aqqissorneqassaaq timip piginnaasai avatillu ikioqatigiillutik aalaqatigiissinnaaneri pingaartinneqarlutik taamaaliornermilu misigisassat suliaassallu isuman-naatsumik akisussaassuseqartumillu ingerlanneqartariaqarput. Suleqatigiissitsineq akuttoqatigiissaarinerlu timersornerup avataani sammisani allarpassuarni atorneqarsinnaapput taamalu suleqatigiissitsineq akuttoqatigiissaarinerlu timersornerup silamiinnerullu anguniagaasa ilaattut sungiusarneqassapput nukittorsarneqarlutillu aammali sungiusarneqassapput allamut saaqqaannginneq, itisuumik eqqarsaateqarsinnaaneq nakkutaqaqqissaarnerlu piginnaassutsimmi tamakku pisuni allarpassuarni sakkussatut atorluarneqarsinnaapput.

Pinnguarneq, pinnguartuarneq pinnguarnerullu ataatsimuulersitsinnaaneri pingaaruteqarput. Pinnguarnermi pinnguarnerlu aqutugalugu, ataatsimoornermik misigilernerit, atuartunut inooqa-taasutsimik misigisutsinillu ineriartortitsinissamik, periarfissiisarput.

Timersornermi silamiinnermilu ilikkagassatut anguniagassat siunnersuutigineqartut tunngavigalugit atuartitsinissamut tunngaviusumik pilersarusiorsinnaanermut assersuut:

Ilikkagassatut anguniagassat:

- arsalerinermi pisinnaasassanik assigiinngitsunik pissarsiaqarnissaq
- iligiikkaarluni timersuutinik ingerlatsinermi pisinnaasassanik pissarsiarineqarnissaq
- kissassernermi periartaatsinik assigiinngitsunik nalunngisaqarnissaq misilitaqarsimanissarlu.

Ingerlatsinermi qulequtarineqassaaq basketsernermi arsaqarluni salloqittaaniartarnerit

Atuartut tamarmik immikkut arsaqarlutik titarnerup sinaani qeqassapput atuartitsisorlu isigalugu taassumalu arsaqarluni salloqittaariarneq aalajangersimasoq takutissavaa atuartullu taamaaliornera issuassavaat.

Ilinniartitsisup sukkavallaanngitsumik arpalluni atuartut siulersorlugit ini kaajalukaassavaa. Kaajallaanerit naammassineri tamaasa arsaqarluni salloqittaariarneq nutaaq takutittassavaa. Atuartut ilinniartitsisup arsaqarluni salloqittaariartarneri issuartassavaat.

Arsaqarluni qitinneq: Nipilersuummik nuannersumik atuartut tusarnaajutigalutik inimi angalaassapput arsaqarlutik salloqittaariaqattaajutigalutik. Atuartut marlukkaassapput. Siulliup arsaqarluni salloqittaariarnermik periaaseq sunaluunniit nassaarissavaa aappaatalu taammaliornera issuarniarsarissavaa. Minutsi qaangiuppat paarlaatissapput. Taamatut sungiusaateqarnermi piffissaq naammassorisaaq atorneqassaaq.

Torulleq qeqartoq: Arsarfissami naleqquttumi tigusiniaasussat ataatsimiit sisamanut amerlassusillit toqarneqassapput (arsaqassanngillat). Atuartut sinneri tamarmik arsaqartinneqassapput arsarfissaminnilu arsaqarlutik salloqittaariaqattaassapput. Tigusiniaasup arsarartoq attorpagu, atorneqartoq ”toqussaaq” allaallunilu qeqalissalluni. ”Toqungasoq” uummartinneqarsinnaavoq, atuartup allap arsaq ”toqungasup nalikkaavi” akulloqqullugit ingerlatippagu. Pinnguaat ineriartortinneqarsinnaavoq arsarfiup allisinneqarneratigut, attuiniartut amerlisinneqarnerisigut, arsat assigiinngitsut atorneqarnerisigut, isigak/assak atorlugu arsaqarluni salloqittaariartarnikkut imaluunniit attuiniartut, inunnik attuiniarnatik arsamik arsaqarluni salloqittaariartarnikkut.

Naammassinneqqaanniinneq: Atuartut iligiinnut pingasunik sisamanilluunniit inuttalinnut agguarneqassapput aallarfissallu titarnerata tunuani qeqassapput. Inip illuatungaani ikkussortakkat ikkussoruminartut ikkussugassartaat (ikkussortakkat ataatsit iligiinnut ataatsinut) inissinneqassapput. Iligiinni inuttaasut siulliit aallaqqusinermi arsaqarlutik salloqittaariaqattaarlutik aallassapput, sukkanerpaamillu ikkussugassartanukassallutik, ikkutassaq ataaseq tigoriarlugu, arsaqarlutik salloqittaariaqattaarlutik utissapput. Tulliuttup arsaq tiguniariaruniuk arsaqarluni salloqittaariaqattaarluni ikkutassap tullia aassavaa uterlunilu. Taamatut ingerlaneqassaaq ikkussortakkap ikkutassartaasa aaneqarnerisa naammassinissaata tungaanut. Taamaaliornerup nalaani atuartut, arsaqarlutik aallertuunngitsut, sukkanerpaamik ikkussortagaq ikkussorlugu naammassiniassavaat.

Salloqittaasartut kunngiat (Atuartitsinissamik siunnersuut takuuk).

Marlunnik arsarneq: Iligiit tallimanik inuttallit basketterfimmi, iligiit tamarmik immikkut ataatsimik arsaqartinneqarlutik, arsassapput. Arsaqarluni salloqittaariaqattaartoqassaaq tunioraattoqarsinnaallunilu. Iligiit akeqqamik arsaat tiguniarsarissavaat. Iligiit arsanik marlunnik tigumiaqalerpata ajuunniarfimmut qaninnerpaamut ajuuteriartoqarsinnaavoq. Ajuunneq ataaseq pointinik marlunnik pissarsissutaassaaq. Arsaq sekuntit tallimat sinnerlugit tigumiarneqassanngilaq arsalu tigumminerani ataasiinnarmik alloriartoqarsinnaavoq.

Basketball-i maleruagassartaqanngingattoq: Minibaskettertoqassaaq makkua malittarisas-saralugit: Ataasiinnarmik allortoqarsinnaavoq, ataasiaannarluni arsaqarluni salloqittaariartoqar-sinnaavoq, malunnartumik allap timaa attorneqassanngilaq, arsaq arsarfiup avataanut anisinne-qassanngilaq.

Nipilersorneq, erinarsorneq, timip aalatinnera isiginnaartitsinerlu

Nipilersorneq, erinarsorneq aalanerlu nipilersorneq pillugu suliaqarnermi tamakkiisumik ataatsimoorutaapput, nipilersornerlu, nipilersuutiniq atuinnissamut sungiusarnerinnarmiit, imaqarneru-jussuuvoq. Nipilersornermik suliaqarnermi, timeq tamaat atussallugu pingaaruteqarpoq. Erinarsorneq, nipimut sungiusaataanermi saniatigut, nipilersuutiniq ilikkarniarnermi ikorfartuutaasarpog taamatullu aalaneq akuttoqatigiissaarinerup iserfigilluinnarneqarnissaanut aammalu nipilersuutip tillernerisaanut tiguartilluinnarnissamut ikorfartuutaasarluni, sakkortusaataasarluni il.il. eqqarsaatinillu allamut sangutitsinaveersaarutaasarluni.

Isiginnaagassiorneq, nalunaarniarluni pissusilersortarnerit ilagaat taamaaliormilum timip sakkortuumik nalunaarutai aallaavigineqartarput. Isiginnaagassiorneq isiginnaartitsinerlut uaa-jeernernullu aallaqqaataavoq taamatullu katersuussimasuni amerlasuunik inuttalinni sassartaar-sinnaanermut tiguaasinnaanermullu piginnaassutsinik ineriartortitsinermi aallarniutaalluni.

Taamatut suliaqarfiup iluani, eqqumiitsuliornermi isiginnaartitsinermilum eqqortunik pissu-silersorsinnaanissaq anguniarlugu, allamut saannaveersaarnermi, isigisanik malussarissiniarnermi, issuaasinnaaniarnermi torrutiinnarlugulu iliuuseqarsinnaaniarnermi pissuserisassat nassaari-niarnerini taamaaliorsinnaanernik sungiusagaqarluni suliaqarnissaq pingaaruteqarlunnarpoq. Ilinniartitsinerup aaqqissorneqarneratigut, atuartut periartaatsitigut misileraanertigullu pisinnaa-sassaminnik ineriartortitsinissaat, eqqaanaarniarneqassapput. Isigisanik maluginninniarnermi, issuaanermi torrutiinnarlugulu iliuuseqartarnermik sungiusagaqarnermi, atuartut periartaatsinik assigiinngitsunik, anguniakkamilli tamakkiisumik isiginninnermik pilersitsusumik suliaqarner-mili toqqissisimatitsisumik, sungiusartinneqassapput.

Nipilersorneq, erinarsorneq, aalaneq isiginnaagassiornerlu atuartunut, nammineq pilersitanik allallu pilersitaannik, nuannaarutiginninnermik misigisaqarnermillu tunisissapput.

Nipilersornermi, erinarsornermi, aalanermi isiginnaartitsinermilum ilikkagassatut anguniagas-sat siunnersuutigineqartut tunngavigalugit atuartitsinissamut tunngaviusumik pilersaar-u-siorsinnaanermut assersuut:

Nukarlerni alloriarfiup naalernerani ingerlatsinerlut assersuut

Atuartitsinerlut assersuutip 2 x (2 x 45) minutsini ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Ilikkagassatut anguniagassat piffissamut naleqqiullugit siullermeertumik ingerlanneqarnissamit-tut tullerriiaaneqarsimapput. *Ilikkagassatut anguniagassat* ajornarsiartuaartinneqarnissaminnut periarfissaat najoqqutaralugit aamma tullerriiaaneqarsimapput:

- suliaqarnermi allamut saannaveersaarsinnaallutillu suliaminnik aallussisinnaassasut
- katuarluni ilinniartitsinermi qeqarluni inissisimanissat tunngaviusut ajornanngitsut, soorlu niut naligiisseqattaarlugit allorarneq / sumiuussusermi alloriaatsit tunngaviusut atorlugit aalo-rarneq nalunngisaqarfigissagaat
- akuttoqatigiissaarinerup aallartittarneri/unittarneri akuttoqatigiissaarinerullu akuttoqatigiim-mik tillernerini nalussanngikkaat malussarfigisimassagaallu
- pinnguarluni iliuuseriumasanik torrussiinnarnerit issuaanerillu misilerarsimassagaat
- nammineq qititassiatut pilersitaminni akuttoqatigiissaarinerit nalussanngikkaat atorsinnaas-sagaallu
- nipilersoqatigiinneq pinnguaatitut ajornanngitsutut misilissimassagaat

- tumerparpaarnermi, nipilersuutunik akuttoqatigiissaarutunik atuinermi, nappartassianik tumerparpaalianik atuinermi, nipilersuutunik noqartilinnik atuinermi aammalu pattagissanik atuinermi akuttoqatigiissaarinermik ingerlataqarsimassasut
- taallianik naggateqatigiissaakkanik taalluartaakkanillu nalunngisaqassasut
- nipip atorneqarnissaanut malussarsimassasut soorlu: erinarsorfiginnissinnaassasut, peqatigiinnerni inuttartuuni peqataasinnaassasut, nalinginnaasumillu erinarsornermi nipinik (C1-imiit E2-mut) aallaaveqarsinnaassasut
- erinarsorluni pinnguaatinik assigiinngitsunik nalunngisaqassasut erinarsuutillu nalunnginneqartut ilaat isiginnaagassiarisimassagaat.

Naatsorsuutigineqarpoq, atuaqatigiit atualeqqaarnerminniilli ingerlaavartumik nipilersornermik ingerlataqarsimassasut, taamatullu atuaqatigiit nipilersornermik suliaqarnissaminnut naatsorsuutigineqarsinnaasumik imminnut piumaffiginnissinnaanissaat allamullu saasaratik suliaqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Assersuutip uumap ilinniartitsissutitut ingerlanneqarnerani, tunngaviusumik sungiusarneq tamatigit ingerlanneqartassaaq:

1. Atuaqatigiit natermi ammaloqisaanngorlugit issaatinneqassapput, taammaliornerup kingornatigit inip iluani aalanissaminnut periarfissaqartilugit.
2. Ilinniartitsisup ullup ingerlanissaanik pilersaarutit saqqummiutissavai – suliassat suut sunalu pissutigalugu naammassineqassappat. Siunertamut pingaaruteqarpoq anguniagassat piumasarisaaqarsullu erseqqilluinnarpata – piffissamillu atuinnissat missingersuusersorlugit nalunaarutigineqassapput, tassami sungiusarnerit qanorlu iliuuseqarnerit qaqutigut piffissami aalajangersimasumi naammassineqarsinaasarmata – taamaaliortarnerup kingunerissavaa atuartut sunik piumasaqarfigneqarnerminnik malussarsinnaanerat. Tunngaviusumik sungiusagassat siulliullugit ingerlatinneqarlik pinnguaataanerisullu kingullinneqarlutik.
3. Atuartut nikuissapput ilinniartitsisullu nissut naligiissittarlugit pisuttarneq uteqqillugu takutissavaa. Atuartut pisoqataassanngillat.
4. Atuartut niortik talerperleq, nissumut saamerlermut siullinngortillugu, takutissavaat.
5. Ilinniartitsisup patitsinerit sisamat aallarniutigissavai. Aatsaat taamaalioreernermi atuartut ilinniartitsisoq peqatigalugu aallartissinnaapput.
6. Aallariartarneq uneriartarnerlu sukkassuseq nikerartillugu sungiusarneqassapput.

Tunngaviusumik sungiusarnermi ajornarsiartuaartitsinissamut periarfissat:

Assannik pattaanerit aalanerilluunniit akuttoqatigiissaarinerup killiffiinut assigiinngitsunut inisissorlugit sungiusarneq annertusitinneqarsinnaavoq / 1 2 3 4 /.

Assannik pattaanerit aalanerilluunniit akuttoqatigiissaarinerup killiffiinut assigiinngitsunut inisissorlugit sungiusarneq annertusitinneqarsinnaavoq / 1 aama 2 aamma 3 aamma 4 aamma /.

Isumassarsialatsiaasinnaavoq aalariarnermik, nissut akileriissillugit alloriarnermi ”aammaajutigaluni” - ”1”-ip siuninnguatigit assannik pattariarnermi, (tummareernermi nissumik kalitseriarnermik) ilanngussissalluni.

Nipinik oqaatsinilluunniit, akuttoqatigiissaarinerup ingerlanerani / 1 2 3 4 /-miluunniit, annissasanik ilanngussigit.

Nipinik oqaatsinilluunniit, akuttoqatigiissaarinerup ingerlanerani / 1 aamma 2 aamma 3 aamma 4 aamma /-imiluunniit annissasanik, ilanngussigit.

Tunngaviusumik sungiusareernerup kingornagut ingerlanneqarsinnaasut:

"Akuttoqatigiissaarinermi cirkusi":

7. Atuartut natermut ammaloqisaanngorlutik issaassapput.
8. Ilinniartitsisup "uninngaffiit" sisamat nipilersuutini anaartartakkanik assigiinngitsunik ilioraaffigissavai. Eqqartorneqartumi uani sianusat tumerparpaap anaalerutaanik anaalerutilerlugit sisamat, qisuit imminnut anaartaattakkat marlukkaartut sisamat, tumerparpaat nappartaasat sisamat (soorlu congat) aammalu "illerfiusat akuttoqatigiissaarinermi atortunik imallit" sisamat, immikkut inississorneqassapput.
9. Ilinniartitsisup atuartut eqimattakkaanut tallimanut agguassavai.
10. Akuttoqatigiisaarineq ataaseq naammatsillugu akuttoqatigiissaagassamik, eqimattakkaat tamarmik ilinniartitsisumit, ilitsersuunneqassapput. Pingaaruteqarpoq eqimattami ataatsimi akuttoqatigiisaagassamerngup piffissaqarlularni ilinniarneqarnissaa, pingaartuuvorlu ilinniakkap nipimigut eqqortuunissaa tusarnersuunissaalu.
11. Eqimakkaat tallimaasa inuttai, nipilersunngitsunik inuttalik, akuttoqatigiisaarineq malillugu nissunillu naligiissitsisarneq atorlugu, pisussapput.
12. Eqimattat marlukkaarlutik sungiusartinneqarlutillu misileraasinneqassapput – ajortoqanngippat tamarmik aallartinneqarsinnaapput ajortoqarpalli akuttoqatigiissaakkat ajornaanerusunngortittariaqarput.
13. Atuartut ammaloqisaami allamut inississapput nipilersuut / akuttoqatigiisaagarlu alla misiliniarlugu.

"Akuttoqatigiissaarinermi cirkusi"-mut ajornarsiartuaartitsinissamik periarfissat:

Anguniarneqassaaq akuttoqatigiinnerit ilaasa pinnguarnikkut, taamatullu ajornassuseqartillugit, kingusinnerusukkullu atorneqarsinnaasunngorlugit, ilinniartinneqarnissaat. Soorlu ilinniartiguk "Ja – 1, 2" ("Trommespil, leg, sang og dans" – (Søren Hedegaard)).

Atuartut eqimattakkaarffimmini akuttoqatigiissaarutini assigiinngitsunik, tunngaviusumik akuttoqatigiissaakkamut naleqquttunik, namminersuuteqartikkat. Eqimattat siunnersuutaat kati-tertikkat.

"Erinarsornermik pinnguaat":

14. Pinnguaatigitiguk "Goddag min far – sikke hat du har".
15. Bamsi Sinippoq naggataarutigigitiguk – pingaartuuvoq uivernanngitsumik suliaqarluni naggataarnissaq, taamaaliorneq eqqissimasumik atuarnemillu kipititsinermit tulluatumik naggasiutaasinnaammat.

*Sumiiffinni ataasiakkaani
toqqagassani ilikkagassatut
pilersaarutit*

*B: Ilikkagassatut anguniagassat aamma
atuartitsinissamut, naliliinissamut atortussatullu
siunnersuutit*

Assassorneq ilusilersuinerlu

Mersorneq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • tunnjaviusumik atortussanik assigiinngitsunik tamak-kualu qanoq atorneqartarnissaannut nalunnisaqalersi-massasut 	<p>Atortussanik ilisimaarinnineq.</p> <p>Atortussat mersormermit sanaassaapput sananerqarnermik sanasup piginnaassusaanik takkorliuutitsiviusinnaasut. Atortussanik paasiniagaqaritsi, atuartut avatangiisaannut malussartinniakkitt aammattaq malussartinniakkitt annoraassat atorneqarnerqarfigisinnaasaannut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atisat sunik sanaajusinnaaneriniik paasiniagaqarnermi atuartut namminneq imminnut misissorsinnaapput imaluunniit atuaqatigiinni atuartoq ataaseq misissuiffigineqarsinnaavoq. Atuartut oqaluttuarissavaat ullaakkut makinnerminniit atuarfiup tungaanut ingelanerminni annoraamernit ikaartitikkat assigiinngitsut qassit tigumiarsimanerlugit/attuwasimanerlugit. <p>Annoraassiassaq: atorparput (atisat), allarutitigisarparput (allarut), allarutitigisarparput (tiitorfiup allarutaa), naalungiarsummut asaatisarparput (qiviuusat-vatsit), tigumiutigisarparput (pooqattat), isiginnissutigisarparput (qullinngumut iperassiaq), qaamanermut assiaqutarisarparput (saagut), sineqatigisarparput (sinngup puui- sinngusit), mersormermit, nuersaanermut, nissikullattaanermullu atortarparput, uunaveeqqutigisarparput (tigulloqqutit), inuusat nivarsiaqqat nukappiaqqallu atisaasa sananeqaatigaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut sualunnik ataatsimiit pingasunut toqqaasikkitt toqqaagaallu millisillugit sanatikkit illerfiusamullu illillugit. <p>Taamaaliormermit pitsaassutsit assigiinngitsut qimerloorneqarsinnaapput. Akerleriit erseqqissakkitt: issusooq aamma saattoq, maniinakuluttoq aamma manissoq.</p> <p>Tamatuma kingorna atortussat allatut ittut alakkarterneqassapput: pinngortitamit pilersitat – akuutissat atorlugit pilersitat.</p> <p>Atuaqatigiinni atortussat ikumasarneri misissorneqarsinnaapput ikumanerminni qanoq qullut-sitertarnersut ikuallannerminnilu tikki assigiinngitsut ilisariniarneqarsinnaapput. Aamma plas-tikki, gummi aamma ameq taamaaliornikkut misilerartikkitt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Takorluisinnaasusertik misigisar-takkatillu an-noraaminernik suliaqarnerminni pilersitaqarsinnaassut-siminnut allaavigisinaassagaat • namminneq suliatik allallu suliaat pil-lugit oqalo-qatiginninnissinnaanissaminnut piginnaassutsimin-nik ineriartortitsis-sasut 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Knudedukken i Kystens fortællinger” <p>Isumassarsiorfik: atuaruk Sassumap arnaa aamma Inorujussuaq Arnaquassaarlu.</p> <p>Atuaqatigiinni oqaluttuaq oqaluttualiareqqillugu nangissiuk. Nammineq oqaluttualiorlusi nangit-sinissinni inuit imaluunniit uumasut marluk oqaluttuassinni pilersitassi isikkui ersersinniarlugit titartaagitsi.</p> <p>Atuartut isumassarsiaat tigussaasunngortinniarlugit makkua apeqqutigortukkit: qanoq angitigaa, suut qalipaaitiginneqassappat, qanoq aalaaseqarparpag, amia qanoq ittuaa, manissuaa imaluunniit tattaqarpa, imaluunniit maniinakuluttumik ameqarpa. Attorlugu qanoq malunnarpa.</p> <p>Titartakkiami oqaatsit pingaarnerusut allatorneqassapput.</p> <p>Atuartup ”knudedukker”-tut ilusilersukkat marluksanassavai (meeqqat angajulliunerulaartut sanassallugit ajornarnerulaartunik inuusaliorinneqassapput.)</p> <p>”Knudedukken”: Savat meqqui ammaloqisaaliat annoraamernup, ammaloqisaajusinnaasup ima-luunniit sisammik teqqeqoqarsinnaasup, 30x30, qeqqanut inissikkitt.</p> <p>Annoraamineq ammaloqisaaliamut immuguk qungasissaanullu tasisartoq ikkuguk, kiinassaalu eqisalugunnaarsillugu manissarniarlugu nutsuguk. Isissai siggussaalu mersuutikkitt. Savap meq-quinik ujalussialiamik isai mersoraanni qimeriaqartungasarput. Nuersagassamik qillertumik isileraanni nuannaarpalaartunik qiimarपालाartumillu isai isikkoqalersarput, isaali ilorpasitsinnia-raanni niaquata iluatigut, tukimut naallugu, ujalussiamik mersuussisoqarsinnaavoq. Inuusap pis-suseqarpalaarnera naapertorlugu nujassai mersuunneqassapput.</p> <p>Atortorisassat assigiinngiaanissaat anguniarlugu koori annoraamerngit perlukuinik imalik sas-saalluutigineqassaaq. Atuartut tamarmik immikkut inuusaliaminnut marlunnut annoraaminernik atortussaminnik katersissapput. Annoraamineq uligussatut, kjolitut, qaleriiaarluguluunniit uumasuusiaralugu, aasigiinngitsunillu inuarulligaasaliarlugu qullutsiterneqassaaq. Isikkoritini-gaq angujumallugu annoraamerngit saattut arlallit atukkit.</p> <p>Sapannat, mersuuttakkat qillalaartut allallu pinneraatit naggataatigut mersuunneqarsinnaapput.</p>

Mersorneq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<p>• annoraaminernik, soorlu pinnersa-nermi inuusallu atorlugit isiginnaar-titsinermi, suliaqar-simassasut</p>	<p>Inuusat atorlugit isiginnaartitsineq, init avatangiisillu. Inimi taassumalu avatangiisaani qalipaatinik, pequttanik pinnersaatinillu allanngortitsinerit sunniuteqartarput. Annoraamerngit ”oqaluttuamut” pilersitsinermi piviusuusaartitsinermilu ikiorsiis-sutaasarput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annoraamerngit pinnissutsimik takutitsinnaanerit misissorsiuk. Annoraamerngit aalanermi sunniutigisartagaat misiligarlugillu oqaloqatigiissutigisigit. Atortut sunniuttarnerisa paalattui eqqarsaatigisigit, soorlu, annoraamerngit qillersut oqitsullu paarlattuutit annoraaminernut kusanarsagaangitsunut. Pitsaassusaannut naapertuuttunik qalipaatinik toqqaagitsi. Isumassarsiaq: oqaluttuaq sisamanik immikkoortortalik. <p>Atuartut eqimattakkaarlutik sulissapput. Eqimattat tamarmik illerfiusamik angisuumik tunin-eqassapput taannalu inuusat atorlugit isiginnaartitsivissatut pilersinneqassaaq. Ilinniartitsisoq illerfiusap isuata aappaani putuliussaaq isiginnaartitsivissamik minnermik pilersitsiniarluni. Eqimattakkaarlutik sulisut isiginnaartitsivissaaq annoraanernit assigiinngitsut atorlugit inaarsas-savaat. Eqimattakkaani oqallisigineqassaaq, qalipaatinik atuineq isiginnaartitsivimmik qanoq iliornikkut piviusorpalaarnerulersitsissutaasinnaanersoq.</p>

Assassorneq ilusilersuinerlu

Mersorneq	
Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussanut siunnersuuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut atortussat, soorlu plastikkit annoraamerngillu, piginnaassusaasa assigiinngissutaannik oqaasinngortiterisikkkit, atortussat qanoq malunnaateqarpat – manngersut, aqitsut, qeratasuut il.il.. Kissassutsitigut piginnaassusaat, atorneqarnermikkut piusinnaassutsimikkullu piginnaassusaat. Gummi qanoq, qiviuusat sapigaanik, piginnaassuseqarpa savallu meqqui qiviuusat sapagaannik sunik piginnaassuseqarpat. • ”Ilisimatuumut apeqqutit qulit” apeqqutigortukkit soorlu. <ul style="list-style-type: none"> - Nasaq aappaluttoq nasamut tungujortumut naleqqiullugu oqornerua? - Allakkanik aatsisartup tujuulua qanoq qalipaateqarpa? - Savanik qernertoqarpa? - Qiviuusat savap meqqunit neruminneruppat? • Atuartut, atortussat assersuutigalugu issussusaannik, peqiterneqarsinnaassusaannik, nerumissusaannik qalipaataannillu immikkoortiterinikkut, saqqummersitsisikkkit. • Atuartut immikkut tamaa ”annoraaminermik nuannarinerpaasamik” toqqaasikkkit toqqaanerallu tunngavilersortilugu. 	<p>Mersornermi atuakkat najoqqutarineqarsinnaasut nalinginnaasut.</p> <p>Ilinniartitsisup atuagaa: Minna Kragelund(2001): Det gode håndværk, Hovedland.</p> <p>Britt Sallingboe aamma Karen Marie Andersen (2000): Tekstil design - Fra det gamle Ægypten til Cyberspace, CD-rom-ertalik.</p> <p>Dawn Paget (2001):The Art og Craft Rostrups Forlag</p> <p>Schnedler, Tholstrup, allallu.(1997): Praktisk, eksperimentel undervisning, Klim.</p> <p>Atortussat: Annoraamerngit assigiinngitsorpassuit, atortussallu ”annoraaminerpalaartut” allat.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Oqaluttuaq atuartumit paasineqarsimava? Namminneq oqaasii atortillugit oqaluttuamik oqaluttuareqqiisikkkit. Namminneq oqalutuutamik nangitsinerannik isiginnaagassiortikkkit. Isiginnaagassiarinerani misigisaat oqaloqatigiisutigitikkkit. <p>Atuartut inuusiatic oqalutsittusaarlugit kinaassutsiminnik ilisarisisissavaat, soorlu taamatut isikkoqarnerminnik oqaluttuartillugit.</p> <p>Annoraamerngit ilisaritinneqarnerini oqaatsit oqariartaatsillu atorneqartut atuartunut atortikkkit. Allaaserisap uumap akiani oqaatsit tamakku takukkit.</p>	<p>Atortussat: Ilupaqutissiaq amertut qalipaatilik, minnerpaamik 30x30. Savap meqqui imaluunniit qiviuusat niaqussaanut. Ameq, simissuutissiat, allarutissiat, ilupaassiassaq, savap meqqui imaluunniit nuersagassiat meqqusallit nujaritinneqarsinnaapput. Annoraamerngit assigiinngitsunik pitsaassusillit qalipaatilillu inuunsamut atisassatut ajornanngitsumik sananeqarsinnaasutut atugassat.</p> <p>Atuagassat: Jytte Abildstrøm (1986): Dukketeater. Politikens Forlag</p> <p>Ida Hamre (1997): Marionet og Menneske. Karin Neuschütz (1994): Giv dukken liv, Notabene</p> <p>Liv Helene Willumsen m.fl. (1999): Sineriammiut aqaluttuaat, Atuakkiorfik.</p> <p>Gérard Franceschi, Asger Jorn, Tinna Møbjerg aamma Jens Rosing: Folkekunst i Grønland, Borgen</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atortussat qanoq takkorliuuttarnerat oqaloqatigiisutigiisuk: saagussiaq siilikiusoq puisip amiatut imaluunniit simissiatut il.il. piginnaassuseqarpa. <p>Atortussat qalipaatilillu pillugit takukkit atuartitsinissamut siunnersuutit nalilerneqartarnerinik allaatigineqartut kiisalu atortussanik ilisimaarinninneq pillugu allaatigineqartut.</p>	<p>Atortussat. Papkassit angisuut, annoraamerngit assigiinngitsut, annoraamerngit oqitsut, annoraamerngit pinnersaataasinnaasut.</p> <p>Atuagassat: uma allaatigisap akiani allassimasut takukkit.</p>

Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • qalipaaitit ersersiniakkanik saqqumersitsiniarnermi atornissaannik atornissaasalu pingaarutaannik suliaqarsimassasut • kalaallit assasornermi periaasitoqaannik, takutitsinnaanissaminnut oqaluttuarinnissinnaanissaminnullu, nalunnisaqalersimassasut 	<p>”Allalersuinerit pinnersaanerillu”</p> <p>Kallaalit assasortarnerminni periaasitoqaanni allalersuinerit pinnersuliornerillu ataatsimut ilisarnaataapput.</p> <p>Kalaallisuuni kiisalu meeqqat, arnat angutillu kamiini avittat ammit avittaaqqat qalipaasersorlugit annerusunik miinerusunilluunniit allalersuutigineqartarput. Uilarmiut ikkussukkallu allat kusanarluartunik allalersorneqarlutillu qalipaasersorneqartarput. Arnat annoraavi kusanarluartunik qalipaaitigissaartunillu annoraassianik siilikiusunik igalaasartuunik atsipaaqartinneqartarput.</p> <p>Anaanat, atsaat/ajat imaluunniit aanat aggersissigik, takutitsisillugillu oqaluttuartsissigik, qanoq assasorluni tamakku suliarineqartarnerinik.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Qalipaatinik ikkussortagaq: Katitertakkanik 6x6 cm-inik angissusilinnik sanaartoritsi. Qisuk, linolia atortussarluunniit taakununga assingusoq atorsiuq. Tigumiaruminartuussaapput. Katitertagaassat, marluunniit sisamanut amerlassusillit, 64-inik 81-inik 100-junilluunniit tamarnik katitigassartallit. Katitertagaassat assigiinngitsunik marlunnik katitigassartaallit sanileriississigik – katitigassartai katitersigik (nikorfagitsi suliasi ataatsimut isigisinnaanerusavasi). Katitertakkat katitermeri assigiinngisitaartitsigik, qaortut qernertut amerlanerutillugit, katitikkat ilaat qaortunik/qernertunik qalipaateqarnerutillugit, ilaat tungujortunik/qorsunnik qalipaateqarnerutillugit kiisalu ilaat tungujortoq/aappaluttunik qalipaateqarnerutillugit ataasiakkaallu sungaartunik qalipaatinik akoorlugit. Qalipaait pingaarnerutitat taakkua akornanni qalipaaitip allap ataatsip akuliunneqarneratigut susoqartarneranik atuartut oqaloqatigikkik. Ikkussugassat iliorarsigik, qalipaait ikkussugassat ilaanni sisamanik teqeqqulinnik kipungasunik iluseqalersillugit – allanilu amilimaartunik kipparissunngorlugit. Taamaaliordermi isit assigiinngitsumik ingerlatinneqarsinnaapput, ajornangitsumillu isigineqarsinnaasarpooq, ikkussugassat marlussuit nuunneqarnerat taamaaliordermimi qalipaait oqimaaqatigiissumik isikkuat allangortinneqarsinnaasarmat, sakkortusarneqarluni imaluunniit oqimaaqatigiikkunnaarsinneqarluni. Taamaaliordermi isit aarlortinneqarsinnaapput – nuannaassuseeruttoqarsinnaallunilu (misiliguk ikkutassat qernertoq/sungaartoq katillugit) Atuartut suliaat nangitikkik pappiaqqamut igalaasartuumut, assersuutigalugu qulingiluanik igalaasartalimmut, qalipaasersuinikkut. • Atuartut, qalipaaitimikkut oqaatiginiagalimmik, aviisinit assinik piiakkanik katiterinikkut assilia-liortikkik. Qalipaasersuineri oqaatiginiarneqarsinnaasooq, meeqqat assersuusiasaminnik nas-saartortinneqarnerisigut, tigussaasunngortiguk soorlu apummik inuusaliap qaortuutinneratigut, juullip inuata aappaluttuutinneratigut kiisalu paaviaasup palasillu qernertuutinneratigut. • Annoraani, kaminni nuilarmiunilu allalersuisarneri assersuutunik qimerluuisitsigik. Ajornangip-pat allalersuinerit mikisualuttukkaarneri seqersittakkani assitigut atuakkaniluunniit takussaa-sutigut isiginnaartikkik – atuartullu qalipaasersuinerit annertussusaannik katiterneqarsimanerini-lu immaqalu oqaatiginiarsinnaasaannik assersuusioortikkik. Nuilarmiut alliaartortinneqartarnerinik oqaluttuaq oqaluttuaralugulu takussaasunngortiguk.

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<p>• Kalaallit immikkut atortussiaannik sanaartornermi, soorlu meqqulualimmik annoraassiornermi, ammerinermi sapangaqqerinermilu periartaatsinik ajornaatsunik, suliaqarsimassasut</p>	<p>Annoraassiap meqquluallip manngertup kissassinnaanera atortorineqarsinnaaneralu pissanganarlutik eqqarsarnartuupput. Nunarsuup immikkoortuani najugaqarfigisatsinni annoraassamik meqqulualimmik manngertumik kamippaliorlutalu aqqasiomerusarpugut. Men blandt nomaderne i Asiami Mongolillu nunaanni inunni angalaannartuni natersuit, issiaattat illuikkallu angisuut (jurtit) allalersorluakkat sanaartorneqartarput. Manngertumik meqqulualimmik annoraasserinermi annoraassap sanaartorneqarneranut allalersuineq kusanaranerpaavoq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meqqulualimmik atuarfissinnut naasuusioritsi, issiavinnullu qalissalioritsi. Pinnerasaanermi aallaavigineqassapput naasut taamaattumik assilissatigut atortussanik nassataqaritsi. <p>Naasutut allalersuinermi atuartut tamarmik immikkut illaagassamik ataatsimik tunineqassapput, (illaagassaq saattunngorlugu marlunnik avitsiguk) qaleriissillugillu taakku tukisillugit ilisikkit. Qalipaammik misuutissamik atuartut tamaasa assigiinngitsunik tunikkit. Illaagassamut imeq kissartuq aatsittakkanik qaqsaaatitalik 45 gradinik kissassusilik kuisiuk. (qaqsaaat ½ dl : imeq 1 literi) Assatit atorlugit, mianersortumik illaagassat tagiartorusaarsigit, meqqu imminnut akulerunnissaat tikillugu, akuleruppata sakkortunerusumik tagiartorneqassapput. Annoraassaq meqqulualik manngertoq pinngorpat qalipaattissaanut misunneqassaaq, naasuusiaralugulu qiortarneqassalluni, qorsuttai pilutassaliarlugit. Annoraassiaq meqqulualik qalissatut ilinniartitsisumit piareersarneqassaaq. Kalaallit meqqunik illaagassaliaannik milluaasinnaasumut inissiisoqassaaq (natermut)150 x 200cm-nik angissusilimmik. Savap meqqui imermik qaqsaaatitalimmik qaasersarneqassapput, naasuusallu pilutaat ilanngullugit tassunga ivertiterneqassapput, savat meqqunik nuersagassiaq qorsuusoq pilutassanut atorsiuk kajortorlu kanaartassatut nunamilu issutut atorlugu. Naasuusiat nuttarsigit inissiffissaat pitsaanerpaaq angutserlugu. Toqqavimmut naasuusiasi aalajangersorlugit tagiartorsigit. (erngup qaqsaaatitalip kissaratuunissaa eqqanaarsiuk). Kamillaritsi alersaarlusilu, equsaarlusilu qitigitsi isikkasi, annoraassiap meqquluallip manngertup manngertivinnissaata tungaanut, sanimut nikitittarlugit (mianersorlusi isikkasilu tunngatiinarlugit). Annoraassiaq meqqulualik manngertoq imermik salinneqassaaq panerserneqarlunilu. Panerserneqareeruni issiavinni qaassatut qiortarneqassaaq 30 x 30 cm-inngorlugu. Naggataarutitsialaavoq qiutitnik qiorsinermi sangoqattaartunik qiortarlugu. Teqqequinut qilerutissanik ikkussigit issiavimmullu qilorsorlugit.</p>

Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<p>Atuartut qalipaait assigiinngitsut pillugit ammalooqisaaliami qalipaait atiinik, piginnaassusaannillu nalunngisaannik misissuiffigikkat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut qalipaait katiterneqaataanik maluginnissinnaassusaat paasiniaaruk, qalipaasersukkat sanileriaaneqarnerminni katiterneqarnerinik assigiinngitsunik, kusaginerusaaminnik tikkuartuisillugit, ”isi sumut ingerlatinneqarpa?” – atuartut oqaloqatigiissikkat, qanoq ililluni katitikkat iliorarneqarnerisa titarnertut maluginiarneqarsinnaanerani, taamaalior-simanerullu ”qalipakkami” titarnertut isinik sumut ingerlatitsisinnaanerani. • Atuartut ikkuttakkanik qalipaasersukkanik ”nuannaartunik” tikkuartuisikkat tamakkulu ikkuttakkat ”nuannaanngitsunik” qalipaaitillit saniannut inississukkat. • Atuartut ilaqtaminni annoraat qalipaataasa assigiinngitsut isumaqartinneqarnerinik apersuisikkat. • Torruinarnarlu atuartut eqqaajortugaat allattukkat atuartut makkununga apeqqutinut akissutaanni: Qorsuk sunaana? Tunguusaq sunaana? Aappaluttoq sunaana? 	<p>Atortussat: qisuit toqqissuliat, sitsernertuunik assigiinngitsunik qalipaasersorneqartussat imaluunniit linoliut assigiinngitsunik qalipaaitillit, kilitsitikkat.</p> <p>Atuagassat: Bodil Kaalund (1979): Grønlands Kunst, skulptur, brugskunst og maleri, Politikens Forlag. Keld Hansen (1979): Perler i Grønland, Nationalmuseet. Robert Cumming & Tom Porter (1994): Se på farver, Gad.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut, annoraassanik meqqulualinnik manngertuliornermi assaat isikkallu atorneqarnerini assigiinngissutaasunik, oqaluttuartikkat aammalu oqaluttuartikkat kisimiilluni suleqateqarlunilu sulinerup assigiinngissutaannik. Atuartut, namminneq atuarfimminni suliaminnik peqarnerisa isumaanik, oqaloqatigikkat. • Annoraassiaq meqqulualik manngersagaq naammassisaq atortussiat qimerloortiguk, assilissatullu isigalugu qimerloortiguk. Issiavimmi qaasatut qiortartiguk, ulluinnarnilu atugassatut qimerloortiguk. Atorneqaataasa assigiinngissutaat nassuiaateqarfigitikkat, suna atorneqarnerminni ilisarnaatigaat? Assigiinngissuteqarpa?, atunnerminni iluaqutaanerit oqallisigitiguk. 	<p>Atortussat: Savat meqqui illaagassiat – kujataani savat meqqui: Meqqileriffik, .box 37, 3921 Narsaq. Meqqut illaagassiat misutat atortussallu manngertumik meqqulualimmik annoraassiornermi atortussat allat: Karte-huset. Tlf. 6599 1919, www.kartehuset.dk Meqqut pillugit illerfusaliaq, atortussatut illerfusaliaq P.I. Fællessamling</p> <p>Atuagassat: Annette Damgaard (1994): Filt, kunst, teknik og historie. Hovedland.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<p>• Pinnersaanermut periutsit ajornann-gitsut soorlu anno-raaminernik qalipaasersuinerit aamma allapalaarnerit sapissanngikkaat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mersorluni assilialiat Atuartut, annoraaminernik marlunnik 40x40, annoraamernup qalipaatisiaaniq qalipaasikkik. Annoraamineq siulleq atuartup qalipaatinik nunannarisaaniq qalipaasersorneqassaaq annoraamernullu aappa qalipaait taakua akerliinik qalipaasersorneqassalluni. Siullermik qalipaanneri qalipaait qaamasut silittunik qalipaasiuserluni qalipatsiterneqassapput annoraamernullu aappaa taanerusunik qalipaasiutillu amitsut atorlugit qalipaasersorneqassalluni. Annoraamineq panerpat allapalaarneqassaaq allapalaarutissanik qillersunik akuttusuunik mersornilerlugu. Annoraamineq assilissatut akitsitulluunniit iluseqartillugu naammassitiguk. • Ilutsimik nuannarisamik allapalaarineq. Atuartut iluseq nuannarisartik nassassavaat. Annoraaminernik allapalaariffissiamik qalleruk assillillugulu. Assiliaq allisiguk erseqqissunngorlugulu. Assiliaq qalipaasersoruk allapalaarlugulu. • Eqaarsaarutit puui nuannersarlugit. Isumassarsiorfik: Naqiterinerit nunanit assigiinngitsuneersut. Takutiguk Gösta Sandberg: Indigo. Ilinniartitsisup, annoraamineq (40x90 cm) atuartunut ataasiakkaanutatugassaaq, innissavaa. Atuartut marlukkaarlutik ikioqatigiillutik sinaakutissaq killiffilersussavaat. Qalipaammuk sitsernaveeqqummik nipitissuissapput annoraamernup sinaa ilummut 10-12 cm tamaat asserlugu. Atuartut annoraamernup sinaa silarleq qalipaassavaat qalipaamik imerpalasakkamik qalipaataa 1 akoorutaa 1. Qeqqata tungaa qalipaait sinneranik akuneqanngitsumik qalipanneqassaaq, qalipaait qalipaammik qaqortumik qaammarsaaseriarlugu. Atuartut naqitsissutissaminik sanassapput. Atuartut qisuup naqitsissutitassap angissusaa issuarlugu (10x5x3) pappialamut titartaavissamut titartassavaat, tassani atertit naqikkusutartillu aamma titartassavaat qisuullu angissusissaa tamakkerlugu titartakkamik allatamillu immersorneqassaaq. Ateq titartagarlu ilutsimikkut imminnut malitsinneqassapput. (titartagaq arferuppat aqqartoq assersuutigalugu ateq timimigut peqeriarfiata nalaani allanneqassaaq) Ilusiliat assilisassanngorlugit qiortarneqassapput gummiullu imermik milluaasinnaasumut aqerluusamik aqitsumik ilusaat naapertorlugu mianersortumik titartarlugit nuunneqassapput. Titartagaq allannertalik qiortarneqassaaq naqitsissutissamullu mumingasumik nipitinneqassalluni. Annoraaminermut qalipaatisat akerleriinnik qalipaaserlugu (imaluunniit qalipaateqatigiinni qalipaait qaamasoq taartumik akullugu) toqqissumut akuleriisillugu kuineqassaaq. Naqitsissutissaliaq qalipaammuk qaasersarneqarli annoraaminermullu naqitsissutigineqarluni. Akuttoqatigiisunik naqiterisoqassaaq sinaakkutaanullu naqitsisaritsi akuttoqatigiinnik naqiterineq unikaalatsinniarlugu. Naqitigaq panerpat annoraassiamut qalipaait sitsertilluarumallugu manissammik manissarneqassaaq. Annoraassiap sinaa qullullugu mersorneqarli qulaatigullu qullunneqarnerata iluani putoqartigut tassuunalu qilerutissialerlugu. Aamma atorneqarsinnaasoq: Tigummiutip pisiap tigummivia peeruk qullunneqarfialu iluatigoortillugu qilerutissiaq ikkullugu. Naqiterineri, aviisi naqitikat marluk akomannut inissinneqarsinnaavoq.
<p>• assaait atorlugit mersornermi periaatsit sapernanngitsut atorsinnaasagaat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uumasumik sineqatigisartagassamik mersorneq. Atuartut angalanissaminik unnuiffiusussamik eqqarsateqartikkik. Angalanissaminut uumasuutissaminik sineqatigisassaminik sanassapput. Atuartut uumasuutissaminik sineqatigisartagassaminik tiltartaassapput oqaluttuaq imaluunniit eqqarsaatitik tunngavigalugit. Annoraaminernik ilisseritikkik ilissigaallu qiortartillugu assaasortullu uumasooq sineqatissaq mersorlisukkiffiarlugulu. Ililersortillugulu siutilersortiguk.

Ikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • nuersagassaliornermi sapernanngitsunik suliaqarnermik, soorlu qipisinermik ikaartiterinermillu, sapinngisaqassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Pappiaqqanik ikaartiterineq Ikaartiterinermi ikaartiterivissaq ikaartiterutissarlu atorneqarlarput, ikaartiterivissaq tassaavoq ”allunaajusat”, ikaartiterinermi putoqquteqattaagassat, ikaartiterutissarlu tassaavoq ikaartittaqaataagaasoq. • Paapiala qeratasooq ikaartitikkami angissuseritikkumasaq naapertorlugu angissusileruk. 13x13 angissuseq pitsaavoq – pappialamilu akunnequtissanik takisuunik kilitsigit. 2 cm paapiala kaajallallugu attorneqassanngilaq, takisuunillu kilillugit putuliorit imminnut 1 cm-eridik akuttussusilinnik. Assaannarmik kilitsinermi kilitap sinaa maniinakulunnerusarpoq. Ikaartiterutissatut pappialat 1 cm-eritit silissusillit kilitsiterneqassapput. Kilitsitikkat ikaartiterivissamit takineruti-laakkit. Atuartut ikaartiterutissap pappialartassaanik nammineq toqqaasikkit. Ajornaannerpaa-voq ikaartiterivissap qalipaataanit allaanerusut ikaartiterutissatut qinissallugit, erreqqinnerusammata. Kisianni aamma ikaartiterivissap qalipaataanut qanittunik qalipaatinik misiliigitsi. Ikaartiterigitsi ikaartiterivissap skakkerfittut igalaasartuunngornissaa naammassitserlugu. Ikaartitigaq naammassisaq pappialamut allamut ikkussiuk imaluunniit puujusaliamut inississiuk ikaartitikkallu tullissaa aallartillugu.

Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<p>Atuartup allalersukkap allalersukkamullu tunulequttap assigiinngissutaannik nalunngisaqassapput, qalipaariaatsillu assigiinngitsut atersorsinnaassallugit annoraaminernillu naqititerineq suunersoq nalussanagu. Atuartut suliaminnik naammassisaminnik saqqummersitsisikkitt. Naammassisat oqaloqatigiissutigisigit, eqqumaffigiullu, atuartut suliaminnut tunngasunik oqariartaatsinik atuinersut, allalersuinerullu sunniutai takutissinnaaneraat.</p>	<p>Atortussat: annoraassiassaq akuitsoq, annoraaminernut qalipaait, pappialat issusuut, aqerluusat, qalipaasiutit. Allapalaagassiaq –allapalaarutissallu qalipaaitillu aqerluusaasat. Tupissiaq, gummi imermik milluaasarteq, annoraaminermut qalipaaitissianik saqqummersitsissut.</p> <p>Atuagassaq: Gösta Sandberg(1989): Indigo, Notabene. Britt Sallingboe(1991): Komposition og farvelære, Borgen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Suliap pitsaasusaa misissoruk atuartunullu oqaloqatigiissutigalugu. Siunertamut atorneqarsinnaanersoq naleqqiutitiguk: maluginiaruk kiffiutai anillakaanersut, mersorneqarnermini kilugissusaa maluginiaruk, isiliat pinnersaatillu allat atasinnaasumik ikkunneqarsimappat suliarlu attartuunngorlugu suliaava? 	<p>Atortussat: annoraamernit utinnikuusat, pappiala, aqerluusaq, kukkilisit, qiutit aamma mequtit ujalussiallu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nuiorakkat ikaartitikkallu assigiinngitsut qulit nassakkit (koorit, tiitorfiup allarutai, nerriviup qalii, atisat il.il.) Atuartunut, tamakkua sananeqarnerini periaasaasimasut tunngavigalugit, immikkoortiterisikkitt: ikaartiterutip ikaartiterivimmi putoqqunneri, qulaatigoortut ataatigoortullu, qassiuppat ikaartiteriviullu ujaluusartai qanoq imminnut kipungatitaarpat. Atuartut qalipaatinik allalersuinerullu paasiniaateqqissakkit, akianiittoq takuuk. 	<p>Atortussat: Ikaartiterut: pappiala. Ikaartiterivissaq: paappialat assigiinngitsut pinnersut katersukkit: tunissutinut poor-tuutit, saqqummersitat qalipaaitigissaartut, pappialat atuartut namminneq qalipaasersugaat imaluunniit assammik pappialaliat. Ikkussorneri: pappialamut qeratasuumut allatut pitsaassusilimmut imaluunniit allaffissiamut qeratasuumut.</p>

Sananeq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • sullivimmi isumannaallisaaneq pillugu nalunggisassanik tunngaviusunik nalungisaqassasut 	<p>Sulinermi ingerlatat tamarmik isumannaatsumik ingerlatsinissaq tunngavigissavaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut marlukkaarullugit sullivimmi misissuisikkat attugaqartinnagilli. Taamaalioreernermi atuartut marlukkaarlutik suliaqarfissap sanianut inississapput assersuutigalugu qapiarfiup sanianut. Tassani oqaluttuarissavaat tassani suliaqarnermi ulorianartorsiarineqarsinnaasut, qanorlu tassani SULISOQASSANERSOQ.
<ul style="list-style-type: none"> • Sakkut nalinginnaasut atii, atuuffii sumullu atornerqartarneri nalussanngikkaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsisut sakkut nerrivimmut iliorassavai annoraaminermillu qallerlugit. Atuartut sakkut suut nerrivimmiinnersut eqqaamaniassavaat taavalu titartarlugit allattorlugilluunniit. Ilinniartitsisup saku ataaseq saqummissavaat atuartullu saku suunersoq eqqaaniassavaat/eqqoriarluguluunniit.
<ul style="list-style-type: none"> • sakkuutinik assasortarissanik atuiluni pilattorneq, qillerineq, kaattarneq, qinneriaaserineq manissaanerlu misilikkagaqarfigilersimassagaat 	<p>Suliassaq nutaaq aallartinneqartillugu tamatigut periaatsit sakkuutillu arlallit atorteqqittakkit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juullip orpii atorlugit sananeq Juullip kingorna juullip orpilai amerlanerpaat katersortikkat. Tamakkua atortorlugit assersuutigalugu makkua sanaartortikkat: <ol style="list-style-type: none"> 1. Nivinngaaviit: Avalequteqarfiit pilattorlugit piarneqassapput. ”Kanaartaq” qeqqatigut qupineqassaaq iikkami nivingasinnaangorlugu, qilaami assigisaanilu nivingasussani ammalornera nikisinneqassanngilaq. Avalequtit kanaartamiit cm-eriniq aniinganilerlugit killorneqassapput. 2. Iggutip pappialaasup iggavimmiup ilitivia: iggutip pappialap portussusaa naatsorsuutigalugu kipisisoqassaaq avalequtit piarneqassapput taamaallaat allit pinnagit taakkua niuluutinneqassammata. 3. <i>Nanerusiornermi</i> misutsisaasiaq: orpiup kanaartaata qummut isua avalequtillu quliit atornerqassapput. <p>Avalequtit akornanni kanaartat piiakkat toqqorsigik. Taakkunanna makkua sanaartorneqarsinnaapput:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. uumasut. Avalequtit 8 mm-ikkaarlugit issussusilerlugit pilattortitersigit, atuartut pilattuivik pilattuummut mangutiterivilik atorsinnaavaat ilinniartitsisulluunniit pilattuummik innaallagisamoortumik tamakkua pilattortitersinnaavai. Pilattukkat assigiinngitsunik angissusillit uumasusiaralugit nipititertikkt. Pilattortitikkat pisariaqartitsineq naapertorlugu savimmik qupititerneqarsinnaapput. Sananeqarsinnaapput soorlu makku: paskip kukkukuuarai, saaniluit, naratsit qeperlutuullu. 5. Avalequtinit biilit. Avalequtit takinerulaartut saattuliallu atorlugit biililortoqarsinnaavoq. 6. Allatut periarfissat. Juullip orpiuteqanngikkaanni sanigutitut ipussiat atornerqarsinnaapput. 7. Avalequtit silinnerusut sinneri kanaartallu sinneri juullimut tullermut, avalequtini nissiaraliassatut, toqqorneqarsinnaapput.

Sananeq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussanut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Sannatit qanoq atorneqarnissaannut ilitsersuinermi ilitsersuereerermilu sannatit atii atorneqassapput, paasinnessi-manerlu taamaaliormermilu tamakkuninnga paasinnessi-maneq apersuutigalugu misiligutigineqartassalluni. • Sannatit atorneqartut saqqummiussorsigit atuartunullu atii taagortillugit. • Atuartut sannatit nalunngisamik atiinik atorneqartarnerinilu allatsillugilluunniit titartaasikkitt. 	<p>Ilinniartitsisumut atortussat nalinginnaasut: Berndt Sundsten: Børnenes egen sløjdbog. Klematis.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut akunnerminni atuinermi periartaatsinik takutitsisikkitt. 	<p>Atortussat: juullimi orpilissat, immaqalu nivinngaavinnut qilaamiittunut ikkussivissat, kikissat qinnillit.</p> <p>Sannatit: avalequtinut pilattuut, pilattuuteeqqat imaluunniit meeqqat pilatuutaat, saviit, qillerut nanertagaq imaluunniit assammik kaavitittagaq, agiut/maniinakuluaat, avalequtinut qiuutit, siorarterutit nr. 80, siorarterivissaq toqqissoq siorarterummullu tigummissutissaq qisuk toqqissoq, ilanngunneqarsinnaapput nipinnaqqut aamma kikiaqqat qalipaallu sitsernertoq.</p> <p>Isumassarsiorfissat: atuakkat uumasunut tunngasut.</p>

Angerlarsimaffimmi suliassat	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • nerisat timimut peqqinnissamullu sunniutigisarta-gaannik paasisaqarsimassasut • nerisassat peqqinnartut peqqinnangitsullu immikkoortissinnaassagaat 	<p>Atuartut nerisassat pillugit pingasunik teqquliliaq nerisassallu pillugit ammaloqisaaliaq nalunn-gisaqarfignissavaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ammaloqisaarsuarmik sanatikkit tassani ukiup qaamataasa nalunaarsorneqarsinnaanerat inissaqartinneqassaaq. Qaammatit pineqartut nalaanni nerisassiassat pisarineqarsinnaasut pisarineqarsinnaasulluunniit titartarneqarlutilluunniit assingi qiortarneqassapput. Nerisassiassat nu-taat pisarineqassapput misiligarneqarlutillu. Mamassusaat, tipaat isikkuilu nalunaarsorlugit al-latorneqassapput. Assersuutigalugu gulerodi aappalungusersumik qalipaateqarpoq, manngertu-ulluni, qalipaajagassaalluni nunasunnilarlunilu. Gulerodip mamassusaa misiligarneqassaaq imaattuutillugu; Suliarineqanngitsiq – salat-iliarineqassaaq naatitanik allanik suliarineqanngitsunik akoorlugu, siallugu – gulerodi saattunngorlugu aggugaq sianneqassaat puninnik akoorlugu qaqortuliamillu sikatsitamik illulerlugu, igallugu – gulerodi iganeqassaaq mamassusersiorneqarlunilu. • Ukiup ingerlanerani inuutissanik peqartarneranik ammaloqisaaliornikkut nalunaarsuisoqassaaq immikkoortitersigut; aalisakkanut, timmiarussanut, neqinut, naatitanut, immummik nerisassianut, iffiukkanut karrinillu nerisassianut. • Nerisassat peqqinnartut peqqinnangitsullu pillugit ammaloqisaaliortoqassaaq.
<ul style="list-style-type: none"> • kulturikkut inooqatigiinnermilu ataqtigiiffinni nereqatigiittarnerit isumaqartinneqar-tarnerinik nalunngi-saqassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ullup ingerlanerani piffissani nerisarfinnik oqaloqatigiissuteqarfignikkut. Nerinerit peq-qinnartut peqqinnangitsullu oqaloqatigiissutigisigut. • Atuartut ullaakkorsiusiussapput atuaqtigiillu allat ilaqtatilluunniit neriartoqqullugit. • Atuartut aanakkutik aatakkutillu, meeraagallarnerminni ullaakkorsiuutigisartagaannik apersus-savaat. Paasisutissat pissarsiarineqartut tamakkerlugit atuaqtigiinnut oqaluttuarinneqassap-put. Taamaalioreermermi atuartup nammineq ullaakkorsiuutigisartakkani titartassavai. Aatakkut aanakkullu ullaakkorsiuutigisartagaat ullumikkullu ullaakkorsiuutigineqartartut imminnut assersuunneqassapput.
<ul style="list-style-type: none"> • iggavimmi tunnga-viusumik eqqilui-saarnissami male-ruagassat nalunngi-gissagaat 	<p>Eqqiluisaarnermi suliaqarnerup pingaarnersaraa assaat errortarnissaat, saaliaquteqartarnissaq, nutsat takisuut tasisuaartunik qilernerneqartarnissaat igaffimmullu ipermik inunneersunik pinngor-titameersumillu eqqussinaveersaarnissaq. Ajutuunnginnissaq eqqarsaatigalugu pingaa-ruteqarnerupput kissartut suulluunniit saviillu sianiginissaat taamatullu iggavimmi angalanerup eqqissisimasumik ingerlanneqarnissaa taamaaliormi kissartunik imalinnik sakataqanninnissaq, uppititaqannginnissaq ipittunilluunniit sapangitaqannginnissaq anguniarlugu.</p> <p>Suleriaatsit taamaattut ulluinnarni sulinermi pissusilersornermi ilikkartinniarneqassapput.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • igaassanik ajornan-gitsuni igasinnaasasut nerrivimmilu nerinissamat piareersaasinnaasasut 	<p>Atuartunut pingaaruteqarpoq igaassat atorneqarnissannik, assigiinngitsutigut piareersarneqarner-mikkut mamassuserilersagaannik assigiinngitsunik nalunngisaqassalluni aammalu sassaalliis-arnerup pingaarutaanik nalunngisaqassalluni. Aammattaaq pingaaruteqarpoq atuartup nerisassias-samik misigininnissaa maluginnissinnaanini, naamannissinnaanili mamassuseqassutsimillu maluginnissinnaanini atorlugit. Taamaaliormi aamma maluginiarneqarsinnaapput igaassap qanganitersimasinnaanera nutaajuneraluunniit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut assigiinngitsunik patitsitaliortikkut. Atuartut eqimattaarakuutaartikkut. Patitsitap imarissavai: aalisakkat, naatitat iffiukkallu. Kalaalimineerniarfiliaritsi piffissamilu aalisakkat saqqumilaartut pisialarlugit. Aalisakkat salinneqassapput nerisassiarneqarlutillu (siallugit, igal-lugit imaluunniit oqanngitsulialarlugit). Atuartut naatitanik assigiinngitsunik toqqartuisinneqas-sapput. Patitsitassianik iffiortoqassaaq. Akoorinerit assigiinngitsut atuartunut misiligartin-neqassapput patitsitalu mamai, tipai isikkuilu 1-imiit 5-imut nalilersortinneqarlutik. • Atuartut neritinnagit nerrivissamik nerriviliortissigut nerriviliaallu aalisakkanik qalipaasersuk-kanik qiortakkanillu pinnersartillugu. Iggutit nerriviullu qalii piviusut atortissigut. Patitsitat niutsivinnut sassaallitissiarisigut.

Angerlarsimaffimmi suliassat	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • iggaviup atoreerneratigut torersaasinaallutillu erruisinnaanis-saat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut suleqatigiinnut eqimattaarakkaartikkitt (atuartut 1 imaluunniit 2), eqimattaqqallu aalajangersimasunik pisiniarnermi, nerisassiornermi torersaanermilu suliassorsorlugit. • Suliassat tamarmik ilinniartitsisumit takutissorneqariissapput assiliaaqqiarineqarlutillu tunuisigut allagartalersorlugit. Atuartut assiliaaqqianik tuniorarneqassapput nikittaallutillu suli-assat tamaasa misilerassavaat. Qulequtaq qallunaatut atuartsineq ikiorsiullugu suliarineqarsinnaavoq, atuartsissusiallu ”Læsefidusen”,-ip ilaa ”læsefidusen i køkkenet” atorneqarluni. Qulequtaq aamma ukiup qanoq iliffiani nerisassiarineqarsinnaasunik suliaqarnermi qulequtsiun-neqarsinnaavoq.
<ul style="list-style-type: none"> • iggavimmi atortut nalinginnaasut atii atorneqartarnerilu nalunngissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut tamarmik ammaloqisaanngorlutik issaatinneqassapput, atuartoq ataaseq atuartulluunniit marluk isimikkut assiaqutserneqassapput assatillu atorlugit immaqalu naamasinnaanertik ator-lugu tigumiartik suunersut eqqoriartassallugu. Atuartut tamaasa taammaaliortikkitt. • Juullilernerani pinnguaat nuannersuovoq akuutissanik nutaanik ilinniagaqarneq iluatsillugu.

Angerlasimaffimmi suliassat	
Naliliarnissamik siunnersuutit	Ilinniartitsinermi atortussanik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut inuusutissat assigiiatut aqqissorneqarlutik immikkoortiterneqartarneri nalussanngilaat taagorsinnaalugillu. • Atuartut sumiiffinni nerisassiassat nalinginnaasut nalussanngilaat ukiullu qanoq ilinerini piusarnerisut. • Atuartup ukiup qanoq ilinerisa inuusutissatigut periarfisaanik paasinnessimassapput. • Atuartup inuusutissat peqqinnartut minnerpaamik qulit taaguuteqartissavai. • Ilinniartitsisoq meeqqanut inuusutissat peqqinnartuunerinik eqqorriaatitsisassaaq atuartullu peqqinnartutut isigisariaqarnerini piumasaaqataasunik aalajangersaatillugit; soorlu; pinngortitameersuupput, sivirusumik nerineqartariaqarput, nerisassiarineqartariaqarput il.il.. 	<p>Pilersuiffimmi qulequttat pigineqartut: 66.8 Leg med mad /FDB, emnekasse fra 1. kl. 63.7 Mad værkstedsbog fra 1. kl. (atortussat akuleriit) 64. Det handler om Køkkenet fra 3.kl (klassesæt)</p> <p>Aalajangersimasumik aallaaserisaqarfiusartut: Hjemkundskabsforening-ip saqqummersittagaa: ”Hjemkundskab” (tlf. 75 64 78 33)</p> <p>Ilinniartitsisup atuakkanik katersuiffianut atuakkat pigisassat: ”Litteratur og materialer til hjemkundskab” Jette Benn ”Bogen om Hjemkundskab” Annlise Terndrup Pedersen & Helle Brønnum Carlsen ”Sådan!”, ”Hvordan!”, ”Hvorfor!” og ”Hvad!” atuakkat sisamat Lisbeth Olsen ”Kogebog for Grønland” Caia Hansen/Den kongelige grønlandske handel ”Opskrifter fra mit grønlandske køkken” Inger Hauge / Vindrose Kujataamiut nerisaat ukiuni 1000-ni/Mad i Sydgrønland i 1000 år af Finn Larsen og Rie Lodenburg, Hovedland Iganermi malitassiaq nutaaq: ????</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ullup ingerlanerani nerisarnerit atuartup nalussanngilai ateqartillugillu. • Atuartup ulluinnarni nerisarnerup nuannaarsaqatigiillunilu nerisarnerup assigiinnngissutaat nalussanngilai nassuiarsinnaallugillu. • Atuartup oqaluttuarisaanermi nereriaatsit maannakkullu nereriaatsit assigiinnngissutaannik ataasiakkaanik nalunngisaqassapput. 	<p>Netsimi alakkarterneqarsinnaasut pinguaatillit, filminik takutitassiatallit paasisutissartalillu: www.ernaeringsraadet.dk (nerisaqartarnermut paasisutissat) www.fvd.dk (Nerisassat pillugit qullersaqarfik- naqitaaqqat il.il..) www.fdb.dk (qallunaat brugseniisa kattuffiat, atuartitsinermi atortussiat pitsaasut, pinguaatit, iganermi malitassiat, meeqat minnerit annerillu nerisassaanut tunngasunik atortussiat) www.fi.dk (atuisartunut paasisutissat) www.fs.dk (atuisartut aqutisoqarfik) www.lmst.min.dk (nerisassiassat pillugit soqutigisaqatigiiffik) www.mejeriforeningen.dk (atortussiat ilinniartitsinerlu) www.arlafoods.dk (iganermi malitassiat, atortussiat, tikkuussuiffiit allallu) www.danskeslagterier.dk www.alvin.dk (pinguaateeqqat assigisaallu) www.sst.dk (peqqinnissaq pillugu aqutsivik) www.sum.dk (peqqinnissaq pillugu ministereqarfik) www.infoguide.dk (tikkuussuiffipassuit ilinniartitsinissamillu ingerlatsinissarpassuit) www.booksforcooks.dk (iganermi ilitersuusianik atuagaarniarfik)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup malittarisassaqaqarnerup pingaassusaa paasisimaneraat. • Atuartut iggavimmi suliaqarnerini nerisassioritillutilluunniit suliaqarnerini malittarisassanik uteqqiisittuakkit. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartup nerisassiaq pingasunik tunngaveqarluni, mamasusaatigut, qalipaatiigut katitigaaneratigut isikkuatigullu nalilersorsinnaassavaa. • Atuartup siatsineq, iganeq iffiormerlu nalussanngilai. • Nerisassiassat tamaasa atuartunut attuuatillugillu, mamaqarnerisioritillugillu naamaniartittakkit. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Nerisassioreernerup kingorna atuortoq errugassanik siuliilunilu erruisinnaassaaq. • Atuartoq nerrivinnik erruut atorlugu allaterisinnaassaaq natermillu sanersinnaalluni. • Atuartut erruissut maskiina imaarlugulu immersinnaassavaa. Maluginiaruk atuartut tamarnik suliassanik tamanik sungiussisimanersut. 	

Angerlasimaffimmi suliassat

Naliliisarnissamik siunnersuutit	Ilinniartitsinermi atortussanik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none">• ”13-nit eqqortut”-nik eqqoriagassiorit, atuartut atortussat atiinik atorneqartarnerinillu eqqoriaasinnaangortillugit tamannalu tipserluni eqqoriaafissatut ilusilersorneqassaaq.• Atuartut atortussat assinginik atorneqartarnerinillu ersersit-sisunik assiliaaralianik katersiviliami katersisimassapput. <p>Assiliaaqqiat memory-tut mumittakkatulluunniit atorneqarsinnaapput.</p>	

Ilusilersuineq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamik siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • atortussat pillugit ajornanngitsunik misissugaqarlutik suliaqarsimassasut 	<p>Ilusilersuinermi atortussani iliuutsinilu iluseq, atuisarneq atortussallu sammeneqartarput. Tassani atuartut eqqarsaatigissavaat sooq qanorlu iliorluni, atortussat nalinginnaasut soorlu kamippaat, atisat, iggavimmilu atortut il.il., amerlasuulialarugit assigiinngitsorpassualiaralugillu sanaartorneqartarnersut.</p> <p>Ilusilersuineq pillugu suliaqarnermi atuartut sanaartortarnerni atorttuusartut saqqumilaarnerpaat nalunngisaqarfigilissavaat:</p> <p>Plastikkimik suliat, gummit, aatsitassat, ammit, annoraassiat, pappialat, qisuit, marriat, ujaqqiat allallu pinngortitamit atortussiat.</p> <p>Tamatuma saniatigut atuartut, atortussat sutigut atorneqarnerpaasarneri, nalussanngilaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilisimatuumut apeqqutit 20it pinnguaatigitikkit, apeqqutillu tigussaasunut tunngassuteqartikkit. • Atuagaasivik imaartiguk, imarisaasalu sananeqaataat assigiinngitsut tunngavigitillugit immikkoortitertikkit. • Ini atuartsivik nunanut assigiinngitsunut immikkoortiteruk assersuutigalugu plastikkit nunaat, gummit nunaat, ammit nunaat, aatsitassat nunaat, annoraassiasat nunaat il.il.. Sukujuppassuit inip atuartsiviusup qeqqani nerivimmuq iliorartikkit. Tassanngaannit sunaasinnaasoq tigungassaaq assersuutigalugu aqqat amiusoq taannalu ammit nunaannut ilineqassaaq. Nerivimmiitoqarunnaarnissaa tikillugu taamaaliortitsigit. • Sunik imerfeqarsinnaanermik eqqoriaatitseqattaartoqassaaq: pappiara qullutaq, ameq qullutaq, ujarak il.il.? Eqqoriaaqattaareermermi eqqoriakkat misilerarneqassapput.
<ul style="list-style-type: none"> • titartaanikkut al-latigullu missingersuigallartarnerit nalunngisaqarfigisagaat 	<p>Missingersuutit isumassarsianik, pilersaarutiniq nassuiaatinillu tigussaasunngortitsiniarnermi atorneqartarput.</p> <p>Missingersuutit pappialamut, marrarmut imaluunniit maraasamut ilusilersortakkamut takussutissiarineqarsinnaapput.</p> <p>Missingersuutit sulioriarnerni atortussaq atorlugu sananeqarsinnaapput. Taamaaliornermilu missingersuut pilersinniakkamit minnerusumik inaarneqanngitsumillu takussutissiorneqarsinnaavoq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pinnerasaasiorneq: <ul style="list-style-type: none"> - Eqqillit ittortaata paniata eqqillilluunniit ittortaata nuannarisinnaasaanik pinnerasaasiamik titartaagitsi. - Anaanavit nuannarisinnaasaanik pinnerasaasiorlutit titartaagit. - Atuartut atortussanik pingasunik assigiinngitsunik soorlu pappialamik, timmissap meqquinik qisummiluunniit toqqaasikkit, pinnerasaasiorlutillugillu. - Atuartut, qanoq iliorlutik timmissat meqquinik qisunnullu sapangaasaliassaminnik putooriumanerminnik takutitsisillugit, titartaasikkit. Aamma atuartut, qanoq iliorluni pappiaqqanik qali-paatinillu akooraluni sapanngiassanik ammaloqisaaliorsinnaanermik takutitsisillugit titartaasikkit.
<ul style="list-style-type: none"> • atortussat assigiinngitsut atorneqarsinnaanerinik misiliillutillu oqaloqatigiissuteqarsimassasut • ulluinnarni atortussat assigiinngitsut nalunngissagaat atorneqarsinnaanerinillu oqaluttuarinnissinnaassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Oqallisigisiuk tiitorfiup aamma niaquusatut niutsivittut atorneqarsinnaanera. <ul style="list-style-type: none"> - Tiitorfiit niaquusallu niutsiviit sassartitersigit; niaquusat niutsiviit tiitorfiillu plastikkimik, marriamik qisummillu sananeqaateqassapput. - Tiitorfiup suut, niaquusap niutsiviup atuuffigisinnaanngisai, atuuffigisinnaavai? - Tiitorfiup suut, niaquusap niutsiviup atuuffigisinnaasai aamma atuuffigisinnaavai? - Tiitorfik pappiaramik sanaaq aamma atorneqarsinnaava? - Tiitorfik annoraaminermik sanaaq atorneqarsinnaava? - Tiitorfik Dronningip tiitorfigissallugu nuannarisinnaasaa titartaruk! - Meeraaqqap tiitorfigisinnaasaa titartaruk! - Tiitorfiit sumik sannaneqaateqarpat? - Tiitorfiup aappaata imaqartuusitinneqarsinnaasumik titartarneqamera sanasiuk. - Niutsivik niaquusaq tiitorfimmuq naleqquttoq titartaruk pappiaramillu sanallugu.

Ilusilersuineq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<p>• atortut nalinginnaasut atii kalaallisut qallunaatullu nalunnigissagaat</p>	<p>Ilinniartitsisup oqaatsinik ilikkartitassaminik anguniagai erseqqissuussapput, tamakkulu ersersineqartassapput oqaatsinik isigissaasunik allattuiveqartuarnermi, oqaatsillu assinginik isigissaasunik tamakkulu assigisaannik peqarnermi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oqaatsit taaguutillu nutaat tamarmik titartarneqarlutillu allattorneqartassapput. • Ullut suliffiit tamaasa oqaatsinik taaguutinillu nutaanik eqqartuinerlut piffissaliisoqartassaaq. • Tema Dansk-imi oqaatsinut tunissutisiassanut allaffissiat nanikkat. • Nammineq oqaatsinut allattuivilioritsi, tassanilu atortut tigussaasut soorlu amimerngit, nuersagassiat, marraat assigiinngitsut il.il. mikisunnguakkaarlugit ilanngussorsigit. • Oqaatsit pillugit illerfiusalioritsi tassanilu atortunik atortussanillu, atii nalunnigilikkassinnik, katersigitsi, katersassilu atiisa kalaallisut qallunaatullu allattorneri, katersassinut ikkussorlugit. <p>Ingerlatsinerit tamaasa oqaatsinik nutaanik nassaarniarnermik, sungiusarnermik oqaatiginninnermillu sungiussiniarnermik aallartittarlugillu naggasertarsigit.</p>

Ilusilersuineq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<p>Pingaaruteqarpoq suliat assigiinngitsut, suleriaatsit, sulinermi periaatsit isumasarsiallu pigiinnarumallugit, katersorneqarnissaat. Taamaattumik atuartut tarmamik immikkut ”Tammatsaaliiffimmik illerfeeraqartinneqassapput”, missingersuutit, suliat misiligutillu tamarmik toqqorterneqarfissaannik. Tassani aamma sulianut allakkiat malitassiallu katersorneqassapput.</p> <p>Maluginiaruk atuartup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atortussat atortussallu immikkoortitaarneri atsersorsinnaanera • suliassani tamakkualu qulequttaanni nutaani atortussat atorneqarsinnaasut suunerinik eqqoriaasinnaanera. • atortussap suunera nalunnginneraa. • atortussap suunera nassuiarsinnaaneraa. • atortussat ataatsimoortukkaarlugit immikkoortiterneqarsinnaanerat nalunnginneraa soorlu iggavimmi atortussat, atisat aamma kamippaat, pooqattat, pequtit, pappialamik sanaat, qarasaasiat il.il.. • Atuaqatigiit atortussat oqaatigisinnaasaat allattuiiffiliukkit tamakkunungalu assersuutunik ingerlaavartumik titartaasitsisarlutillu, piseqqusaarutinit arnanullu atuagassianit, qiortaasitsisarit immikkoortukkaallu ingerlaavartumik tamakuninnga immersortittakkit. • Atuartut isumassarsiaminnik, titartaanermikkut missingersuusionermikkulluunniit, tigumminniinnarsinnaassusaat maluginiaruk. 	<p>Ilinniartitsineq pillugu minnis-teeriaqarfik Meeqqanut atuarfeqarnermut immikkoortotaqarfik Saqqummersitaq nr. 8 ”Arkitektur og design”</p> <p>R. Broby Johansen ”Hverdagskunst – Verdenskunst” Nordisk forlag 1946</p> <p>Bjarne Kildegaard: ”Klædt på til tiden” Nationalmuseet, Tiderne skifter 1993</p> <p>Flemming Skude: ”Arv og avantgarde” Amanda 1992</p> <p>Billedpædagogisk Tidsskrift, Danmarks formningslærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartoq pinneraammik titartaareernermini nutaanik isumassarsinersoq. • Maluginiaruk atuartoq atortussanik tigussaasunik suliaqareernermini nutaanik isumassarsinersoq. • Maluginiaruk atuartoq qanoq suliaminut ingerlatsinerminik titartaqanngortitsinnaanersoq. 	<p>CD-rom-i: ”Kimono”</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartoq atuuffiit assigiinngissutaannik assigiissutaannillu nassuiaasersuisinnaanersoq soorlu tiitorfik niaquusarlu niutsivik imermik imaqarsinnaapput. Niaquusaq niutsivik tiitorfimmiiit anneruvoq il.il.. • Ilinniartitsisoq toqqaannartumik apersuissaaq soorlu: <ul style="list-style-type: none"> - Tiitorfik pappialamit sanaajua? - Tiitorfik sumik sanaajua? - Tiitorfik sumik sanaajuNNGILA? - Suna atorlugu imertoqarsinnaava? - Atuartoq, atortussap suup imermik (imerpalasumik) uninngatitsisinnaanermi atorneqarsinnaaneranik, oqaluttuarsinnaavoq eqqoriaasinnaalluniluunniit. Assersuutigalugu tiitorfik maariamik plastikkimilluunniit sanaajuvoq. Tiitorfik pappialamik imaluunniit nuersagassiamik sanaajunngilaq. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut namminneq oqaatsit pillugit allakkiaaqqanik saqqummersittagaliortikkitt qanorlu oqaatsinik sungiusarnerat malussarfiginiaruk. • Atuartut illerfeeraliamik taassumalu imaanik pinnguaqartikkitt oqaatsinillu sungiusarnerat malussarniarfigalugu. 	

Eqqumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq

Eqqumiitsuliorneq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • titartaaneq aamma-lu aqerluusanik qalipaatinillu aqitsunik assigiinngitsutigut atuineq suliarisimassagaat • sulianut inaarsaannermik periutsit ajornanngitsut nalunngisaqarfigissagaat • aalajangersimasunik aallaveqarlutik oqaluuseqarsinnaanerminnik suliaqarsimassasut 	<p>Annertunerususutigut titartaanermik suliaqarsinnaaniarlutik atuartut sapissanngilaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - piviusunik isigisaqarlutik taakkuninnga titartagaqarsinnaaneq. - killinginnarnik titartaasinnaaneq. - pappiala ilivitsoq qulequtaq aalajangersimasooq aallaavigalugu titartaasinnaaneq. - titartakkanik allisitsillutillunilu millisitsinnaaneq. <p>Eqqumiitsuliorlut allat assilialiaat atuakkiaallu isumassarsiorfittut atorneqarsinnaapput. Titartakkani assilialiaq immikkoortuarapassuortalik fotokopeerlugu alliserujussuaruk.</p> <p>Suliassap nutaap aallartilernerani amatigut ilinniartitsisoq suliassaq pillugu pappiaqqamut pappiaqqamulluunniit angisuumut nivinngasassiamut allagaqarlunilu titartagaqartassaaq. Taamaaliormi atuartup sulinermi sumut killiffia alartaasersinnaavaa.</p> <p>Suliassap nassuiaassersorneqarnera inimi suliffimmi isigissaatinneqartuassaaq nalilersuinermilu atorneqartassalluni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingerlatsineq taamaattoq kingusinnerusukkut titartakkatigut oqaluttualiassamu aallarniutissatut pitsaasuvoq. - “Issiavinniit takusinnaasatit suna tamaasa pappiaaraq ulikkaarlugu titartarlugit assiliortukkit” - “Aqerluusaasivinni takusinnaasatit suna tamaasa pappiaaraq ulikkaarlugu titartarlugit assiliortukkit” - “Atuagaasivinni takusinnaasatit tamaasa pappiaaraq ulikkaarlugu titartarlugit assiliortukkit” il.il.. Pappialat A3-nik angissusillit atukkit aamma qalipaatinilunilu ataasiakkaagannaat aqerluusallu 6b-t. Titartakkat naammassisat fotokoperernejassapput, paapialamut imilertakkanik qalipaaffissamat, miilisinneqassapput allisinneqarlutilluunniit, qalipaasiutinik tuschinilluunniit qalipaasersorneqassallutik. <p>Titartaanermik suliaqarnermimi atuartut allalinnik aamma assilissami sallernik/tunuliaquttanillu suliaqarnissaminnut piginnaassuertik annertusassavaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Isumassarsiat dinosaurerit pillugit atuakkianit, internetsimit, atuakkanilluunniit qalipaasersugasani il.il.. - “Dinosaurusi titartaruk” - “Umasorsuaq ulorianartoq titartaruk” - “Sunarsuunersooq nalunartoq angisoorsuaq titartaruk” <p>Aqerluusaaq qalipaallu taartoq ataaseq titartaassutigineqarsinnaapput.</p> <p>Pappiaara A3-tut angissusilik titartaaffigineqassaaq, minnerusunik titartaaffeqartinneqarpata ilinniartitsisup titartakkat fotokopeerlugu allisissinnaavaa.</p> <p>Pingaarteqarpoq atuartup titartaavimmini uumasooq kisiat titartassagaq, tunulequtassai immikkut sananeqartussaammata.</p> <p>Titartakkat fotokopeernejassapput/ millisinneqassapput, taamaaliormi atuartut tamarmik titartakkaminnik assigiinnik sisamanik, pappiaqqami A4-miisinnaasunik, pissaqartilerlugit.</p> <p>Taamaalioreermermi atuartut uumasuliamik timaat assigiinngitsunik allalersussavaat.</p> <p>Allalersuinerit tuschinik qernertunik, aqerluusanik kuglepiinanilluunniit suliarineqassapput.</p> <p>Uumasuliat qiortarneqassapput pappialamullu qalipaatilimmut imaluunniit pappialamik qalipakkamik tunulequtserlugit nipitissorneqassapput. (ilaatigut siunnersuutip tullia takuuk).</p> <p>Assilissap ungalussaatur uumasup ataatsip assingi millisitat ungaluissuullugit nipitissorneqassapput. Ungaluliaq, qalipaatinik assigiinngitsunik pingasuinnarnik, qalipaasersorneqarsinnaavoq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • imilertakkanik qalipaateqarluni qalipaaneq misilitagaqarfigissagaat 	<p>Qalipaaneermik suliaqarnermi anguneqassaaq atuartut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - qalipaatinilunilu pingaarnert allatut qalipaateqalersillugit akoorsinnaassagaat - assilisaqaratit qalipaatinik atuisinnaassasut - immikkut tunuliaquttanik sassasinnerusunillu qalipaaneermimi suliaqarsinnaassasut - assilissamim nassaarsinnaassasut qalipaallutillu - assilissami sassasinnirusunik tunuliaquttanillu qalipaasinnaassasut - pappialat qalipaasersukkat sorpassuarnut atorsinnaassagaat - pappiala qulequtaq ataaseq tunngavigalugu ulikkaarsinnaassagaat - assilialiaq saqqummersitassanngorlugit inaarsarsinnaassagaat - assilissap oqaluttuaqarsinnaanernik malugisimasaqassasut.

Eqqumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq

Eqqumiitsuliorneq	
Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartitsinermi atorussanik siunnersuutit
<p>Atuartut piginnaassusigiligaasa nalilersorneqartarnerat pisassaaq titartakkt, qalipakkt, inuasiat atuartunit suliarineqarlutik naammassineqartut, ilinniartitsisumit misissorneqartarnerisigut tamatumunngalu ilaatinneqassapput atuartut sulinerminni ingerlatseriaasii suliaminnillu piumassuseqassusiat.</p> <p>Alloriarfimmi tassani naliliisarnissamat tunngaviusussat pingaarnersaraat suliat tigussaasunnorlugit qanoq naammassineqartarnerat, soorlu naammattumik suliap sinaa tikilluarlugu nipititsisoqarsimava, nipinnequtit nipititassani nipilluartissimavaa, qalipakkap sinaa tikilluarlugu qalipaasoqarsimava, siortagaq naammagi-nartumik qiortarneqarsimava il.il..</p> <p>Tamatumunnga ilanngullugu atuartut suliaassanik assigiinngitsunik naammassin-ninniartarnerisa ineriartarnerat nalilersorneqartassaaq. Taamaattumik suliat tamarmik toqqortarneqartariaqarput, tamannalu siunertarlugu tammatsaaliuiffissam-ik illerfeeqartitsisoqassaaq tassani suliat tamarmik, suliaassanik piareersaatit titartakkt, nalilersuutit nalunaarsuutillu toqqortarneqarsinnaassammata.</p> <p>Titartaanerup nalaani ilinniartitsisup maluginiassavai atuartut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - piusut piviusut titartaanermi alakkarterarneraat - killingit kisiisa najoqutsiullugit titartaasinnaanersut - qulequtaq aalajangersimasoq tunngavigalugu pappiala ulikkaarsinnaaneraat - pappialap assilineqarsinnaanera, allisinneqarsinnaanera millisinneqarsinnaanera-lu takusinnaaneraat - assilisassap suunera nalunnginneraat paasinaaallu - immikkoortuaqqanik assigiinnik sanaartoriarlutik ataatsimoortillugit allalersui-sinnaanersut - assilissami satsissunik tunulequttanillu suliaqarsinnaanersut - assilialiatik saqqummersitassannorlugit inaarsarsinnaaneraat - pappialat A3-mik aamma A4-mik angissusillit nalunnginneraat - atorussat soorlu aqerluusat aqitsut (6b), tuschit, kulepennit aqerluusaasallu qalipaait nalunnginneraat. <p>Suliat pineqartut, soorlu saqqummersitserneermi, illerfiusamat toqqortarneqas-sapput tunuatigullu ulloq suliamilu qulequtarineqarsimasoq allattorneqarlutik.</p> <p>Suliaassanik nalunaarsuiffik aamma imatut ilusilersorneqarsinnaavoq atuartut nammeneerlutik suliamik naammassininnerminni naammassisaminnik krydsiler-suisarsinnaannorlugit.</p> <p>Atuartut suliaat tamarmik saqqummersinneqarsinaapput, atuartullu tamarmik assilialiatik pillugu qulequttanik pingasunik eqqartuisinneqarsinnaapput asser-suutigalugu qalipaait sorliit toqqarneqarsimanerat, allalersuineq sorleq iluatsiffi-unerpaasimanersoq uumasorlu sorleq assilisassatut qinerneqarsimanersoq.</p>	<p>Tammatsaaliinermi illerfiusassaq kamippaat puunik imaluunniit pappia-lanik qeratasuunik allanik pisiniarfim-meersunik sananeqarsinnaavoq. Ikea-mi, Barfoed og Christensen-imilu paapiala qeratasooq pisiarinqarsin-naavoq, plastikkilu A4-tut angissusi-lik Posselt Skolemateriel-imi pisiari-neqarsinnaalluni.</p> <p>Quppersakkt, (alloriarfinni pingasuni tamani atorneqarsinnaasut): ”Kunst i Grønland”, Bodil Kaalund ”Dansk kunst”, Hans Edward Nørre-gård-Nilesen ”Kunstens historie”, E.H. Gombrich ”Den store bog om maleriets historie”, Wendy Beckett</p> <p>Titartaanermut iltersuutit: (alloriar- finni pingasuni tamani atorneqarsin- naasut): ”At tegne er at se”, Betty Edwards ”Sådan tegner du landskaber og bybil- leder,” Bruce Robertson ”Tegn med børn”, Mona Brookes</p> <p>Titartaanermi isumassarsiorfissat: (alloriarfinni pingasuni tamani atorne- qarsinnaasut): Fortællinger og akvareller, Jens Kreutzmann Tryllespejl, M.C. Escher</p> <p>Minnerni alloriarfimmi atugaaqqat oqallisissiat isumassarsiorfiusinnaasut: ”Billedstund”, Dansklærerforeningen ”Leg med Billeder”, Lucy Mickleth- wait</p> <p>Assilialiornermi ilinniartisisunat eq- qumiitsuliorneq pillugu atuakkt saq- qummersitalu najoqutassiaasinnaa- sut: ”Billedtid”, Ingelise Flensborg ”Billedpædagogisk tidskrift”, Dan- marks formningslærerforening</p>

Eqqumiitsuliorneq	
Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussanik siunnersuutit
<p>Qalipaannermik ingerlatsinermi ilinniartitsisup maluginiassavaa atuortoq</p> <ul style="list-style-type: none"> - qalipaataannaat atorlugit pappiala tamakkerlugu qalipaasersuisarnersoq - qalipaatinik tunngaviusunik pingasunik allanut qalipaatinngortitsilluni akooi-sinnaanersoq - pappiaqqanik qalipatanik tunulequttatut atuisinnaanersoq aammalu pappialanik alittuilluni assilialiornermi atuisinnaanersoq - nalunggisassanik: assilisassamik, assimi satsissutsimik tunulequttamillu nalunggisaaqarlunilu sulinermini atuisinnaanersoq - assilialiminik peqqissaartumik piunmassuseqartumillu naammassinninniarsinnaanersoq - assilialiat tunngavialugit oqaluttuaaqqanik oqaluttuussisinnaanersoq - assilissanik isumassarsiorfinnik atuisinnaanersoq. <p>Suliat pineqartut, soorlu saqqummersitsereermermi, illerfiusamut toqqorterneqas-sapput tunuatigullu ulloq suliamilu qulequtarineqarsimasoq allattorneqarlutik.</p>	<p>Pilersuiffimmi atorneqarsinnaasut: ”I begyndelsen var billedet” Danmarks billedkunstlærere, 1998 37.147/ assilisassiat ilinniartitsinermik ingerlatsinissamut ilitsersuutitalit ”Kunst for børn” Whelan, Håndbog for kunstlærere. 37.147 ”Vi laver tegneserier” 74.901/ klasse sæt ”Kunst i vort århundrede” Richter Felix, 70.917/ Dias</p>

Iikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
	<ul style="list-style-type: none"> • “Qalipaait marluk atorlugit pappiala tamaat qalipassiuk” Pappiala A3-tut angissusilik atorsiuk aammalu qalipaasiutit angisuut qalipaaitillu imermik akusakkat. • Qalipaaitit tunngaviusunit tungujortumit, aappaluttumit sungaartumillu atuortoq marlunnik toqqaassaaq toqqaagaalu pappialamut kuineqassapput. Atuartup pappiala tamaat qalipaaitinik taakkuninnga qalipassavaa. Taamaaliormi qalipaait taakkua imminnut akulerunneranni atuartup paasissavaa qalipaait alla pilersinneqartoq! Pappialat kingusinnerusukkut sulinermi tunulequtassatut toqqorneqassapput. Tamatuma kingorna suliasat makku atornerqarsinnaapput: “Pappiala tamakkerlugu qalipaaitinik assigiinngisitaartunik ammukaartunngortiterlugu qalipaguk.” “Pappiala tamakkerlugu assigiinngisitaartunik qalipaasersorlugu ammaloqisaaliorfigiuk.” “Pappiala tamakkerlugu assigiinngisitaartunik qalipaasersorlugu maligaasiorit.” Pappilissat tamakku aamma tunulequtassatut alittugassiatullu suliani allani atornerqarsinnaapput. • Assilisaqarluni qalipakkami satsissumik tunulequttamillu qalipaaneq: <ul style="list-style-type: none"> - “Umasoq nuannarinerpaasat qalipaguk” Qalipagaq panerpat umasoq qiortarneqassaaq. - “Umasuutit sumi najugaqarpa?” Tassani tunulequtaq pappialaliamik sissugassianik siuliani qalipatanik atortoqarluni suliarineqassaaq. Uumasut nipitinneqassapput uumasorlu oqaluttuaaraliamik oqaluttuarineqarluni (ilinniar-titsisup oqaluttuarineqartoq allattorsinnaavaa). Oqaluttualiaq aamma qiortarneqarsinnaavoq tunuliaqutsiullugulu nipitissorneqarsinnaalluni. Naggataarutaasumik, meeqqat tamarmik assilialiatik atuaqatiminnut takutissussavaat nassuiaatigalugulu, umasoq sorleq toqqarsimanerlugu, nuna tunulequtaq suna sanasimanerlugu aammalu qalipaait sorliit atornerqarsimanersut qanorlu pinngorsimanersut. Oqaluttualiaqarunik aamma taanna oqaluttuarisinnaavaat.
<ul style="list-style-type: none"> • ilutsinik imaqar-pasissunik ajornanngitsunik atortussat assigiinngitsut atorlugit suliaqarsimasasat • assilissat isumaanik ininilu assigiinngitsuni takkorliuuttarnerinik suliaqarsimassasat 	<p>Ilutsinik imaqar-pasissunik suliaqarnermi atuartut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilutsinik imaqar-pasissunik pappiaqqat, pappiaqqat qeratasuut marrarpasissullu atorlugit sanasinnaassapput - qipisamik, illerfiusamik ulamertumillu takisuumik nalunngisaqassapput sanasinnaallutillu - pappialap, pappialap qeratasuup marraallu assigiinngitsorpasuaranut atornerqarsinnaaneri takusinnaallugillu taakkuninnga atuisinnaassapput - allalersuisorqarsinnaaneranik misigisaqassapput, assilissallu imaqar-pasissuusinnaanera/ pingasunik –suseqarsinnaanera malussarfigissagaat <p>“Napasulialioritsi” imaluunniit “Illulioritsi” ; “Illoqarfiliorsiti” Atuartut napasulialiaat illuliaallu illoqarfimngortillugit katiterneqarsinnaapput.</p> <p>Atortussatut atornerqassapput pappiaqqat qalipaaitillit, pappiaqqat qeratasuut saatuut, pappiaqqat sissortarissat, pappiara poortuutissiaq qernertoq, qaqortoq qasertorlu, aviisit pappiarartaat, amanut atuagassiat il.il.</p> <p>Katiterinermi tapi kakkersaallu atornerqassapput.</p> <p>Atuartut ulamertunik takisuutut, qipisatut, illerfiusatut allanillu ilutsinik atuillutik illu napasuliarlu sanassavaat.</p> <p>Napasuliat illullu tamarmik naammassineqarnerminni iliorarneqassapput naggataatigullu illoqarfeerannugussallutik. Illuliornermi allanik ilutsinik atuartut siunnersuuteqarpata taamaattuliortinneqassapput taamaaliormermikkut sanaartorsinnaanerminnut pisinnaasatik misiligarniassammattigit. Sanaassaq alla allalersuinertut ilusilersorneqarsinnaavoq. Atuartut ilaat allalersuisinnaassuseqarluarput. Allalersuinarluni sulinermi pappiara atornerqassaaq! Ilutsit ajornanngitsut arlaqanngitsut qiortarneqassapput kiisalu ilusaat qalipaataallu tulluussarlugit allalersuutigineqassallutik.</p> <p>Naggataatigut atuartut sanaartukkatik takutissussavaat nassuiaatigalugillu: Qaliaq qanoq sananeqarsimava? Illuliaq qanoq sananeqarsimava? Qalipaait ilutsillu sorliit imminnut tulluuppat? Illuliaq illoqarfimmi sumut inissinneqarpa sunalu pillugu tassanerpiaq inissinneqarpa?</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • atuartitsinermi sakkut atortussallu ator neqartut atii ilisimaarissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Ingerlatsinermi aallartitsinerit inaarsaanerillu nutaat pilertillugit sakkut atortussallu nerrivimmut sassartinneqartassapput. Taamaalioreernerme tamakkua qallunaatut kalaallisullu taaguutaannik atuartut nalunngisareriigaat misiligarneqartassapput. Tamatuma kingorna erseqqissarneqassaaq atit sorliit pinngitsoorani ilikkarneqassanersut, soorlu qiuitit, pappiara, kakkersaat tapelu. Immikkut pappialamut nivingatittakkamut atii titartarneqarnerilu ilinniartitsisumit suliarineqarlutik tamanut eqqaamaniutissatut nivinngarneqassapput. Sulinerup ingerlanerani taaguutit oqaatsit pingeqartut taakku marluk atorllugit ator neqartuassapput, naggataatigullu atuartut tamarmik saqqummiinermi tikkuartarlugilluunniit taaguutit tamakkua tamaasa nalujunnaareersimassavaat.

Naliliisarnissamut siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussanut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Sulinerup ingerlanerani atuartisisup atuartup qanoq suliassamik ingerlatsinera allaatsinaassavaa. Maluginiaruk atuortoq: - Siumungaaq piareersaateqarsinnaanersoq suliassallu tulliuuttup suunera nalunnginneraa kiisalu atortussat suut atorneqarnissaat nalunnginneraa. - suliaminut tiguartisimanersoq. - Atuartitsissutissani allani nalunngilersimasaminik atuinersoq. <p>Atuartut suliaasa tamarmik saqqummersinneqarnerat taamaaliornermi atuartup assilialiaminut immikkoortut pingasut oqaluttuarisinnaavai assersuutigalugu suna assilineqarsimanersoq, assilissami satsissut tunulequttallu ilanngullugit.</p>	<p>”Eqqumiitsulianik assilisat piviusuusaartitat” atortussallu allat. Forlaget de unges kunstkreds, 1992 70.1/ eqqumiitsulianik assilisat piviusuusaartitat ataatsimut katersat ”Reformationstidens malere”, 74.13/ video ”Mellem Himmel og helvede” 74.6 /Video kalkimi qalipaasarsimernmut tunngasoq Tegn et menneske 74.901/ video</p> <p>ATORTUSSAT TIGUSSAASUT: Manna atortussanik katersanik nalunaarsuut atorlugu ilinniartitsinermi ingerlatsinerit tamarmik ilikkagassatullu anguniagassat tamarmik naammassineqarsinnaapput: 30 stk. aqerluusat 6b aamma 3b 100 stk. qalipaait aqerluusaasat assigiinngitsunik qalipaaitillit 50 tuschimik allaatit assigiinngitsunik pingasunik angissusillit. 10-20 kuglepiinat 6 dunkit tuschi imerpalasoq qalipaait pingaarnert qalipaaitillu allat qalipaallu qernertoq 8 dunkit qalipaait siternertoq (assigisaaluunniit) qalitaatik qalipaatinik pingaarnernik aammalu qalipaatinik allanik kiisalu qalipaait qernertoq aamma qaqortoq 8 dunkit gouache qalipaatinik pingaarnernik qalipaaitalik qalipaatinillu allanik amma qalipaait qernertoq qaqortorlu / imaluunniit Pebeo.</p>

Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartsinermi atorussanut siunnersuutit
<p>Imaqassutsit sammineqarnerini ilinniartitsisup maluginiassavai atuartoq: - illerfiusatut, ulamertunik takisuutut qipisatullu ilusilinnik nalunngisaqarnersoq sanasinnaanersorlu - sanariaatsinik ilutsinillu allanik misiligaanersoq - illuliamik toqqarneqartumik suliaqarnersoq - pappialamik pappialamillu qeratasuumik atorussatut assigiinngitsuliorluni misileraanersoq - illulianik atasinnaasumik katiterinersoq - illuliat klisterbãndi, nipinneqqut kakkissaanerluunniit atornagit misilerarnerai - nammineerluni allalersukkanik katiterinersoq - suliaminik naammassinninersoq</p> <p>Sanaartukkat tamaasa saqqummersinneqareerpata, illerfiusamat toqqorterneqasapput, taassumalu tunuatigut ulluliilluni suliaassallu qulequtaanik allattugaqartoqassaaq.</p> <p>Maluginiaruk atuartoq: Oqaatsinik: <i>illersiusamik, qipisamik ulamertumillu takisuumik</i> atuinersut Sanaartukkap sananeqaataasa suunerinik nassuiaanersoq Ilutsit qalipaatiillu toqqartorneqarsimasut toqqartorneqarnerini sunik tungaveqar-toqarsimanerinek nassuiaanersoq.</p> <p>Atuartut illoqarfiit assigiinngitsut assilinqarsimanerinek qimerluuisikkitt tamakku-lu illoqarfiit naaminerlu illoqarfiliap assigiissutai assigiinngissutaalu tikkuartor-tikkitt.</p> <p>Oqallisigisiuk qanoq iliornikkut illoqarfimmik kusanarsaasinnaaneq aammalu allalersuinerit qanoq iliornikkut kusanartularineqarsinnaanersut. Illoqarfimmi illuni ikkaat qanoq pinnerneqartarpat kommunip allaffiani, napparsimavaimmi, atuarfimmi il.il..</p> <p>Atuartut oqaluttuarkittit ulluinnarni makinnerminniit innarnissaminut assilissat suut takusarneraat. Assilissanik takusartagaannik ”qaqugukku” takunnittarnerinik titarniliornikkut, ullaamiit unnummut, nalunaarsuusianut inississuisissigitt.</p>	<p>25 qalipaasiutit angisuut 25 qalipaasiutit akunnattumik angissu-sillit 25 imilertakkanut qalipaasiutit angis-suseq 8- 10 (mikisut) marraq, pappiala qeratasooq, savimi-nimernit, qisumernit, nuersagassia-merngit 10 poortat imilertakkat pitsaasut asser-suutigalugu / Pelikan 3 poortat 20-nik imallit aamarsuit titartaatissiat qernertut, qaqortut aappa-luttullu 10 poortat qalipaatiit manngertut 12-ikkaartut/ assersuutigalugu Caran Dache linoliu, falsæskepap, Zinkpladit, plader igalaaminusut, grafikrul-it aamma kiliorutuutit imilertakkat titartaatissat, qalipaatiit 3 + qernertoq pappiara, A3 aamma A4, qernertoq, qaqortoq aamma qasertoq poortuutis-saq pappiara imilertakkanik qalipaaffissiaq A4 aamma A3-mik angissulillit pappiara alittugassiaq, arnanut atua-gassiat, aviisit, ruusassiat pappiara qeratasooq, kartonngi, pap-piaqqat qeratasuut pisiniarfimmi sinni-ku nipinnartoq qillersoq, nipinnartut aqerluusaasat, kakkersaatit kiinnaat, piiat, saaliaqutit 5-10 qalipaameri ilitsiviit 5-10 qalipaameri ilitsiviit nerrivim-miut</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup oqaatsit nalunnginnerai eqqortumillu atorsinnaanera. 	<p>Katersukkat: ujaqqat assigiinngitsut illerfiusamiiti-tassat titartaanermi assilissat naatitat anginerit naatitallu allat assilissat pappiaramut qeratasuumut nipitissukkat isumassarsiorfissat assilissat pillugit atuakkat quppersak-kat atuakkat quppersakkat, uumasut, naa-sut atisat allallu allaffissiat eqqumiitsuliortunit assi-ginngitsunit saqqummersitat allallu.</p>

Ilussanik titartaaneq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • init assigiinngitsut atorneqartarnerinik pingaassusaannillu misigisaqarsimassasut nalunngisaqalersimallutillu • init nalunnginneqartut nassaarisinnaassagaat tamak-kulu pillugit oqaluttuarinnissinnaassasut 	<p>Ilussanik titartaneq sumiiffinnik illunillu tamakkualu, uatsinnut isersimaffiginnittartunut avatangiisaaniittartunullu, pingaassusaannik suliaqarfiuvoq.</p> <p>Ilussanik titartaasarneq eqqarsaatigigaanni sumiiffik isumaqarpoq, ini nalinginnaasoq, sisamanik iigalik taannaannaangilarli sumiiffik aamma isumaqarpoq, qanoq iliornerput tunngavigalugu sumiiffigisartakkatsinnik, soorlu sulinitinni (suliffimmi), qinunitsinni (oqaluffimmi) imaluunniit utaqqinitsinni (utaqqisarfimmi). Sumiiffik aamma isumaqarpoq illup avataani sumiittarfitsinnik aalajangersimasunik pisoqarsiusartunik soorlu pinnguartarfik, timersortarfik imaluunniit umiarsu-alivik. Sumiiffiliortarpugut aamma tammaarfissalioraangatta, tupilerluta igaffissiorluta, tassa pinngortitami killilersuilluta sumiiffissioraangatta. Sumiiffik taammattumik isumaqarpoq silami illullu iluani tamani suffik innunillu aalajangersimasumik qanoq iliuuseqarfiusartooq.</p> <p>Sumiiffiit assigiinngitsut atorneqartarnerannik suliaqarnermi atuartut takussavaat, malugissavaat oqaluttuaralugillu: oqaluffik, atuarfik, ini, ini sullivik, ini ataatsimoortarfik, ini kiisimiikkumaffimmi isersimaffigineqarsinnaasoq il.il..</p> <p>Apeqqutit makku ilaatigut suliarineqassapput: - Sumiiffik sunaana? Sumiiffimmik eqqartuinitinni, tunngavissat sisamat amerlanerilluunniit, eqquutinneqartuaanartut nassaarisigik nalunaarsorlugillu assersuutigalugu sumiiffimmu takusinnaanaasamat isertoqarsinnaanera, sumiiffik iserfik sumut killeqarnersoq aammalu sumiiffiit aalajangersimasumik atuuffeqartarneri il.il..</p>
<ul style="list-style-type: none"> • sumiiffiit sananeqaatimikkut immikkuualuttortaanik tamakkualu atorneqartarnerinik/atuuffiink misigisaqarsimassasut nalunngisaqalersimassasut • qaamarngup sumiiffimmut sunniutigisartagaanik nalunngisaqarlutillu misigisimasaqassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Sumiiffik najussallugu nuannarinerpaasat titartaruk. • Illoqarfik/nunaqarfik pillugu nunap assiliaq pissarsiariuk imaluunniit nammeneq sanajuk sumiiffiillu najussallugit nuannarisatit nalunaaqutsorsorlugit. • Atuaqatigiit/ingerlaqatigiit ”sumiiffinnik nuannarisanik-aqutissamik” sanatikkit aqutissarlu atuarlugu pisuttuartikkittit titartaavissanik nassartillugit. Sumiiffiit tamarmik atuartunit sooq sumiiffitsialaanerannik nassuiaateqarfigineqassapput. • Qulequtaq taanna qallunaatut atuartitsinermi, Tema Dansk 2. klassinut atorlugu, illu pillugu suliaqartitsigittit. <p>Illuliat immikkuualuttutitigut sananeqaatai malussarfiginiarneqassapput oqaluttuarineqarlutik nalunaarsorneqarlutillu titartakkatigut, allakkiatigut assilisatigullu. Immikkuualuttortat inip pisisaani atorneqarnerminilu siunertaanik oqaluttuurtuupput. Atuartup misigissavaat illuni igalaat oqaluffiup igalaavinit allaanerunerat, illuni issiasarfiit atuarfimmi issiasarfinniit allaanerunerat il.il..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oqaluffiliaritsi (imaluunniit sumiiffimmut angisuumut amerlasuunik inuttaqarsinnaasumut) atuartullu assigiinngitsunik 100-nik nassaartortikkittit tamakkualu nalunaarsorlugit titartakkatigut imaluunniit allatut iliornikkut. <p>Atuartut marlukkaarlutik nikittaallutik inimi isigineqarsinnaasunik oqaluttuassapput. Titartaasoqassaaq assiliortuisoqassalluni allattuisoqarlunilu. Oqaluffiup immikkoortui tamarmik nalunaarsorneqassapput, igalaat, matut, matut tigummivii, issiaviit, alterip assiliartai, viinninut kuio-raassut il.il.. Piusut tartarneqarsimasut assileneqarsimasullu iikkamut kusassaatisigittit. Immikkut oqaluffimmi qaamarngup pingaarutai maluginiarsigittit. • Illoqarfimmi/nunaqarfimmi atuartut pisuttuartissigittit assigiinngitsunillu 100 toqqartuisillugit tamakkulu titartarsigittit imaluunniit allatut iliornikkut nalunaarsorsigittit. • Pisuttuaritsi oqaluffimmilu nalunaarsorneqarsimasut illuinnarni illulianilu allani nassaariniarsigittit. Taamaalioreerussi illut igalaavinik, matuini matuni tigummiviinik il.il. nalunaarsuutisi iikkamut kusassaatiarsigittit. Sooq assigiinngissuteqarnerisut oqaloqatigiissutigisigittit. Qaamaneq najugaqarfimmi qanoq atorneqartarpa? </p>

Ilussanik titartaaneq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • sumiiffinnik isersimaffiusunik silamiittunillu misigisaqarsimassasut • illunik imaluunniit allanik sanaanik ininillu aammalu sumiittarfinnik assi-giinngitsutigut ator-neqartartunik titartaasinnaassasut/piviusuusaartitanik sanasinnaassasut • sumiittarfiit assi-giinngitsutigut atuuffeqartut titartarsinnaassagaat 	<p>Pinnguartarfiit iniupput sumiiffiuppulluunniit silamiittut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut pinnguaatinik assigiinngitsunik takutitsisikkit oqaluttuartillugillu pinnguaatit sumi pitsaanerpaamik pinnguaatigineqarsinnaaneriniq. Silami illullu iluani pinnguaatit toqqartorsigit. Ini atuarfik pinnguaatinik sisamaniit tallimanut pinnguarfiusinnaanngorlugu aqqissorsiuk. Paasiniarsiuk pinnguaat inissamik annertuumik atorfissaqartitsinersoq imaappoq pequtaqanngitsunik pinnguarfimmik imaluunniit pinnguaatip pinnguaatigineqarnermini pequttat pisariaqartinne- rai. Aammalu pinnguaatit makkuninnga pisariaqartitsinersut paasiniarsigit: qaamaneq, peqataa- sussat amerlasuut ikitulluunniit, inissaq annertoq/ annikitsiq, pinnguarnermi atortussat, ukiup qanoq ilinera aalajangersimasoq? <p>Atuuffiit isumaqartitallu aalajangersarneqassapput pinnguarfiliunnginnermi. Atuartut piumasa- qaatinik, titartaannginnerminni iluarsartuussinnginnerminniluunniit, aalajangeersaaneq iilikkassa- vaat.</p> <p>Illerfiusatut, qipisatut ulamertutulluunniit takisuutut ilutsit ilinniartinneqassapput. Suliassaq ”Na- pasulialiorneq” eqqumiitsuliormermi, minnerni alloriarfimmi, eqqartorneqartoq pisariaqarpat atoruk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pinnguarfitsialak. <p>Atuartut eqimattakkaat tamaasa, pinnguarfissap pitsaasuunissaanut, piumasaqaatinik tallimanik nalunaarsuisikkit soorlu: seqinnissaaq, aputeqassaaq il.il..</p> <p>Atuartut pinnguarfissamittut toqqagaannik paapialanik sequtsikkanik nipititerinikkit, pappiala- mik, pappialamilluunniit qeratasuumik allanilluunniit atortoqartillugit sanaartortikkit.</p>

Ilussanik titartaaneq	
Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<p>Sanaartukkat tamarmik toqqorterneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaaliornermi takuneqarsinnaapput suliat ingerlanneqarnerini periaatsit suleriaatsillu qanoq kinguneqarsimanersut. Taamaaliornikkut aamma atuartup ineriartornera ingerlattiinneqarsinnaavoq suliatoqqat sulianut nutaanut assersuuttarnerisigut. Taamaattumik illerfiusamik sulianut tammatsaaliiffimmik sanasoqassa, suliat, misingersuutit nalunaarsuutillu allat toqqorterneqarfissaannik.</p> <p>Suliassanut allassimaffiit, suliassat pillugit titartakkat ilitersuutit nassuiaatillu aamma toqqorterneqassapput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuortoq: <ul style="list-style-type: none"> - illut ineqarfiusut, pisiniarfii, atuarfiit oqaluffiillu sananeqaatimikkut assigiinn-gissutaaannik oqaluttuaqarsinnaanersoq. - illuliap suna siunertaralugu sanaajuneranik takunnissinnaanersoq soorlu allak-keriviit, atuartut angerlarsimaffii, mittarfiit illutaat il.il.. - illuliat tamakkua atuuffimmikkut sananeqarnermikkullu piumasaaqatitut aala-jangersagartaannik eqqokannersumik eqqoriaasinnaanersoq assersuutigalugu: inunnik amerlasuunik isersimaffigineqarsinnaanersut, ininik amerlasuunik sinif-iusinnaasunik atorfiisaqartitsinersut, allaffeqartariaqarnersut il.il.. • Maluginiaruk atuortoq taggisinik atuinersoq maluginiakkalluunniit pillugit oqaatsinik nassuiaataasunik atugaqarnersoq soorlu ajunngilaq, pitsaasutut malug-isimanarpoq, nuannerpoq il.il.. • Maluginiaruk atuartup nassuiaaniarnermini oqaatsit suna atornerai. 	<p>Ilinniartsisumut atuagassat: Ilinniartsinermi ministeriaqarfik Atuarfinnut immikkoortortaqarfik. Saqqummersitaq nr. 8: ”Arkitektur og Design”. R. Broby Johansen: ”Hverdagskunst – Verdenskunst” Nordisk Forlag 1946. Lars Hegelund: ”Tingene omkring os- arkitektur” Gjellerup-Gad, 1984. Steen Ejler Rasmussen: ”Om at opleve arkitektur”, Gads forlag 1975</p> <p>”Billedpædagogisk Tidsskrift” Danmarks Formningslærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuortoq inip immikkoortuinik atorneqartarnerminilu atuuffiinik nalunaarsuitiguk. • Atuortut (tamaasa peqataatillugit) suusinnaasunik 100-nik nassaartikkitt tamakkulu taaguusersortikkitt assersuutigalugu igalaat, alterip qalia, naneruserfik, issiavimmilu pinnerfaat, oqaluffiup matua il.il.. • Atuortut iikkami pinnerfaatamik assiliiseqattaakkitt assilisallu atuartunut tamanut agguallugit. • Atuortut illuliani qaamanermik pilersitsisunik malugitinniakkat tamakkualu qanoq sananeqarsimaneramik nassuiaatillugit soorlu illut igalaavararpassuaqarput qullerpassuaqarlutillu ukiumi atuortoqarsinnaaniassammat immitsinnullu taku-sinnaaniassagatta. Oqaluffik kusanartunik igalaarsuaqarpoq naneruutinillu qaammarsarneqarluni, arsaattarfik il.il.. • Maluginiaruk atuortoq titartaanikkut, allannikkut assiliinikkulluunniit nalunaar-suisinnaanersoq. 	

Ilussanik titartaaneq	
Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussanut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk: <ul style="list-style-type: none"> - atuartoq sumiiffiup illup iluaniinneranik silamiinneranilluunniit paasinnessimannersoq - atuartoq sumiiffiit inissaqarnerlu pillugit nalunngisaminik, inimi atuarfimmi silamiluunniit qanoq iliuusissanik piareersartoqartillugu, atuisinnaanersoq - atuartoq silami illulluunniit iluani pinnguarnermi piumasaqaatinik taaguisinnaanersoq • Maluginiaruk atuartoq, atuneq misigisalluunniit pillugit, titartaalinnginnermi imaluunniit sanaartulinnginnermi, piumasaqaatinik ajornanngitsunik nalunaarsuisinnaanersoq. • Maluginiaruk atuartoq illerfusamik, ulamertumik takisuumik, pyramidimik, qipisamilluunniit, atortussat assigiinngitsut atorlugit soorlu, pappilissat qerata-suut, qisuit (sikup tigummivii) il.i., sanasinnaanersoq. • Atuartut sanaaminnik naammassisaminnik assiliortuisikkitt, taamaaliornermi tamarmik ”pinnguarfitsik” toqqortarisinnaaniassammassuk. Atuartut saqqummersitsissapput pinnguartarfimminnullu tunngasunik assigiinngitsunik tallimanik pingaaruteqartunik oqaluttuussissallutik. 	

Timersorneq silamiinnerlu

Timersorneq	
Iikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamik siunnersuutit
<p>• Tunngaviusumik arsalerinermi pisinnaassutsinik assigiinngitsunik pisinnaasaqalersimassasut.</p>	<p>Ajornassutsimi tassani tunngaviusumik arsalerineq makkuninnga ingerlatsiviussaaq: arsamik sungiussiniarneq arsamillu pinnguaateeqqanik pinnguarneq.</p> <p>Ataasiakkaarluni suliassat Atuartup arsaq A-miit B-mut assakaatilluguluunniit/ajattassavaa: - Assaminik - Isikkaminik - Qatiggaminik - Naaminik - Nuluminik - Qinnaminik</p> <p>• ”Arsaqarluni sukkaniunneq” pinnguaatigisiuk. Peqataasut inunnut tallimakkartunut arfinilikkaarunulluunniit agguanneqassapput. Iligiiaat taakku marluk titarnerup tunuanut allaallutik qeqqerassapput. Iligiit ingerlaffik tunullugu illua-tungaani ”ajuuffissaq” saallugu qeqqisimassapput. Iligiinni tunorlerpaatut inissisimasoq arsamik tigumiassaaq. Aallartinnermi arsaq nalikkaatsigoortillugu tulliuuttumut ingerlanneqassaaq taassumalu pingajuusumut niaqquni qulaallugu pingajuusumut ingerlatissavaa pingajuusullu akulaani ataallugit sisamaasumut ingelatissavaa il.il.. Peqataasup arsaq iperarniararuniuk siule-riiaani siullinnngoriartussaaq piareeqqilluni. Iligiit sorliit akimut arsaqarlutik apuuteqqaassappat?</p>
<p>• timimik atornissaanut pisinnaassutsinik assigiinngitsunik pissarsiaqarsimasasut</p>	<p>Ajornassutsimi tassani timip tunngaviusumik orrajannginnissaa, ataqatigiissaakkamik aalasinnaa-nera akuttoqatigiissaakkamillu aalatinneqarsinnaanera pineqarput.</p> <p>• Pinnguaatigisiuk ”Tarrarsuut”: Atuartut marlukkaarullugit akileriissikkitt. Aappaata ingerlaannartumik kisiannili arriitsumik avatini aalatissavaa aappaalu taamaaliornera ilutigalugu asserluinnaanik iliuseqassaaq. Taamatut ingerlatsineq isiginnaartitsinermi atuartsineq ikiorsiullugu sungiusartinneqarsinnaa voq.</p>
<p>• Kissasseriaatsit assigiinngitsut nalussanngikkaat misilissimassallugillu</p>	<p>Pingaarteqarput ilinniartitsisup sukkavallaamik iliuseqartoqannginnissaa nakkutigissagaa.</p> <p>• Pinnguarisiuk ”Qimmeq inuttaalu”: Atuartut marlukkaarassapput. Siulleq ”inuttaassaaq” aappaalu ”qimmiulluni”. Inutta arpassaaq qimmialu inuttami talerpiatungaaniittuaannarluni arpaqataassaaq. Inuttaata qimmini misiligassa-va sangoqattaarluni – unittarluni – kaajallattarluni - kinguporsortarluni - pissisaartarluni – sa-nipoortarluni – kinguporsoqqittarluni il.il.. Aamma ”cirkussip qimmianik” pinnguaatigineqarsinnaavoq, tassani ”Inuttap” qimmini pissi-tassat qulaallugit pissigartissinnaavaa, ”Inuttami” tali ammaloqisaanngorlugit naqqup qaavanut tutsitat putoqqussorsinnaavai, pamiorsorsinnaavoq, qilussinnaavoq, 8-taasaliarluni paarnngorsin-naavoq ”inuttami” niui akulloqqallugit, nissuminik ilassinissinnaavoq il.il..</p>
<p>• Pinnguaatit assigiinngitsut, erinar-sorluni pinnguaatit kalaallilu pinnguaatitoqaat assigiinngitsut nalungissagaat</p>	<p>• Angutit marluk uillarneq pinnagu. Atuartut siuleriaassapput siuleriaat pingasunngorlutik. Siuleriaat qiterliit avallerniit miiterit tallimat missaannik siusinnerussapput. Siuleriaani qiterluni inuttaq siulleq nipituumik suaas-saaq ”Angutit marluk uillarneq pinnagu, arpallik”. Nalunaarut taanna nalunaarutigineqarpat siu-leriaani avallerni inuit siulliusut siumut arpassapput imminnullu, qiterluni inuttamit attorne-qartinnatik, attorniassallutik. Sianigiuk inuttap qiterliup siumut isiginisaa, suaarnermini ”Angutit marluk...” aatsaallu arpattut marluk taakku isiginisnaalerunigut arpalernissaa. Taanna kingumut qiviaqqusaanngilaq.</p>

Timersorneq silamiinnerlu

Timersorneq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartsinermi atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup arsaq tunniullugulu tigusinnaaneraa aammalu assakaatissinnaaneraa: <ul style="list-style-type: none"> - Assamminik - Isikkaminik - Qatiggaminik - Naaminik - Nulluminik - Qinngaminik 	<p>Arsat</p> <p>Niels Nordber aamma Michael Thing: ”Boldspil på tværs” 1990 Clausen Bøger</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk aalaneq ”tarratoornersoq” imaluunniit aalamerit imminnut ataqatigiinnginersut. • Maluginiakkit aalanermi sukkassuseq aalaatsinillu assi-giinngitsuliorneq. 	<p>Nipilersuut kigaatsoq aalanermilu malikkuminartoq</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut nikittaatsillugit avataasa ilaannik kissassernermik takutitsisikkitt. 	<p>Cirkussimi nipilersuut ajornanngippat.</p> <p>Inger Jespersen: ”Idrætsbogen” 1993 Systeme</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ammaloqisaanngorlugit isaatikkitt ”nikittaallunilu erinarsuummik” tulleriiaartillugit tamaasa erinarsoqattaartikkitt imaluunniit pinnguaammik pinnguaateqartikkitt. 	<p>Arpaffissaq</p>

Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • iligiilluni timersuutini assigiinngitsuni pisinnaassutsinik pissarsiaqarsimasasat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pattaaneq. Pattaaffik sisamanik unittarfilik (nalunaaqutsersuutit). Iligiit anisimasut iligiillu isersimasut. Isersimasut kinguleriaassapput. Anisimasut nalutsisartoqartitsissapput taassumalu arsaq nalussavaaisersimasullu siulliup pingasoriarluni arsaq pattaamminik pateriarsinnaavaa. Arsaq patinneqarpat, patitsisoq isersimasunilu unittarfinniittut kaajallanniartutik arpassinnaapput anngukkunillu patitteqqissinnaallutik. Anisimasut arsaq tiguniassavaat nalutsisartuminnullu utertittarlugu. Nalutsisartup arsaq akorlugu ”tassaarpat” unittarfinniinngitsut anngussimanngitsullu tamarmik toqusapput. Aamma patitsisup arsaq patitaa nunamut tunnani akorneqarpat patitsisoq toqussaaq. Iserimasuni toqusut pingasunngorpata anisimasut isissapput.
<ul style="list-style-type: none"> • timersuutit kisimiit-tarissat ilaanni pisinnaassutsinik pissarsiaqarsimassasat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eqaarsaaritsi: Ilinniartitsisup siumukarluni uleriameq takutissavaa. Atuartut uleriarnert assigiinngitsut sisamat tallimalluunniit nassaariniassavaat. Atuartut pingasukkaartikkitt uleriartarnissaannillu assigiinngitsunik katiterisillugit nammieertillugit sungiusartikkitt sungiusagaannillu takutitsisillugit. Naggataatigut atuartut tamarmik uleriartarnissaminnik aqqissuussatik sungiusakkatillu takutissavaat ilinniartitsisup tulleriaarinera naapertorlugu.
<ul style="list-style-type: none"> • timimik aalatitsinissamik isumassarsiat assigiinngitsut nalussanngikkaat misilissimassa-gaallu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut inimi piumasaminnik arpassapput. Inuttaqanngitsumut pininarlutik arpaqattaassapput. Nipilersuutit unitsinneqanngilaatsiarnerani ilinniartitsisup sussanersut oqalutuutissavai: - Qaninnerpaasartik pakassummeqatigissavaat - Qaninnerpaasamik nalikkaavi akulloqqullugit paarnngussapput - sukkasuumik iikkat pingasut attorniapallassavaat - qaninnerpaasartik assaminnik pattassueqatigissavaat - ”qerissapput” nipilersuutit unitsinneqarnerani aallariaaseq ingerlatiligartik unitsissavaat nikit-taalilerlutillu - qaninnerpaasartik tunuatigut kumissavaat - uumasup nuannarinerpaasamik nipiliortaasia issuassavaat - uumasup nuannarinerpaasamik ingerlariaasia issuassavaat - nipilersortartut tusaamasatut qitissapput.
<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsinermi qallunaatut kalaallisullu oqaatsit oqariartaatsillu atortarnissaannut pisinnaasuseqarnertik ineriartortissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsisoq eqaarsaarfiup natiata qeqqatigut kridtimik titarsissaaq, talerperlermi qallunaatuinnaq oqaluttoqassaaq saamerlermilu kalaallisuinnaaq oqaluttoqassalluni. Tamanna ilinniartitsisunut meeqqanullu atuutissaaq. Timersuutini allani aamma taamaaliorneq atorneqarsinnaavoq.

Naliliisarnissamik siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut - piffissani aalajangiunneqartuni eqqortuni arpariartarnersut - eqqortumik nalutseriaaseqarnersut aamma - eqqortumik akorseriaaseqarnersut. 	<p>Qisuit nappartakkat sisamat, pattaat, arsaq, nalutsisartullu isigaata saniani allungiarforfeeraasanguaq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ulipariarnermi timip qanoq pissuseqarnera alartaaseruk. Timip pissusaa ikkarnaateqanngila imaluunniit allanngortit-tariaqarpa. Ulerianerit tamarmik eqqaamaneqarpat. • Ulerianerit assigiinngitsumik ingerlanneqartut tamaasa kisikkat. 	<p>Rullemåtte nipilersuullu. DGI "Bold og Leg" 1997. DGI</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk - atuartut nipilersuutip uninnerani periarnerat qanoq sukkatiginersoq, - atuartut aappaqanermi sungiusaatit ingerlalluarsinnaane- raat. 	<p>Akuttoqatigiissaarluartumik arpalluni nipilersuutissaq. Palle Krappe : "Hoplakrobat". DUO</p>
<p>Maluginiaruk atuartut oqariartaatsit oqaatsillu eqqortut ator- neraat.</p>	<p>Qallunaatut aturartitsinermi oqaatsinik pinnguaatini isumas- sarsiat allat atukkit.</p>

Silamiinneq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • pisuttuarnerit sikkilernilunini angalaarnerit tamakkuninn-galu ingerlatsinissamat piareersaatinut misilittagaqasasut 	<p>Atuartitsissutissami silamiinnermi pingaaruteqarpoq atuartut assigiinngisitaartunik amerlasuunillu misilittagaqasarsinneqarnissaat. Ingerlatsinissamat tunngasunik tamanik atuartut peqataatinneqarnissaat sulissutigiaruk. Piareersarnerit piviusunngortiterinertut pingaaruteqartigippat. Atuartitsissutissap imarisarpassuini pingortitalerinnermi atuartitsineq pissusissamisoortumik suleqatissarsiarineqarsinnaavoq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukiumi atuarfiusumi atuarfimmi atuartitsinerup naammassinnigilaarnerani sapaatip akunnerinik arlalialunnik sioqqutsilluni atuartut asiarnissaannik piareersartoqassaaq. Asiarneqa ima sivisutigissaaq atuartut taqaqartariaqarlutik imigassaqartariaqarlutillu. Ajornanngippat nunap assinganiq pissarsigitsi nunallu assingata qanoq atorneqartarneranik atuartut ilinniartillugit soorlu nunap assingani qalipaait qanoq isumaqarnerinik. Qulequttat makku atuartunut oqallisigitinneqassapput: Sumunnassaagut? – nunap assinga atorlugu isumassarsioritsi. Asiarnitsinni suna takorusupparput? Uumasunik takusaqarnissamat periarfissaqassava? Pissunissaq qanoq takitigissava? Ataatsimoorluta pisuttuassaagut imaluunniit eqimattaarakkaarluta? Qaqugu pisuttuassaagut? Sunik taqaqassaaqut pisariaqartunillu allanik sunik piareersimatitaqassaaqut (soorlu atisat matutissiallu). Atisalersornissaq nammattagaqartariaqarnerlu.
<ul style="list-style-type: none"> • silami sammisas-sanik allanik soorlu rulleskøjternermik, skateboardternermik, kurebrædternermik sisorarnermilluunniit il.il. nalunngisaqassasut misilittagaqarlutillu 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Siuleriiaani sisusarneq”. Atuartut kurebrædternermik ilinniaqqaassapput. Tamatuma kingornatigut marlukkaarlutik sisunerinik (sanileriillutik), nammineq kurebrædtequt tigummivianut assaap illua tigummissutigalugu assaallu illua sanilip kurebrædtequt tigummissutigalugu, misiliissapput. Taamaalioreerinnermi atuartu kinguleriiaarlutik sisuniarsarissapput. Siulliup assammi aappaa nammineq kurebrædtequt tigummissutigissavaa aappaalu kurebrædtequt tunuminiittup tigummivianut tigummissutigalugu. Taamatut iliortoqartuassaaq. Kingullerpaap assani tamaasa kurebrædtequt tigummissutigissava.
<ul style="list-style-type: none"> • ukiup qanoq ilineranut tulluuttunik, soorlu nuniagiarnernik, juullimi pinnersaatissanik katersinernik il.il., suliassanik misilittagaqassasut • silamiinnermi isumannaallisaaner-milu kiisalu pinngortitamut akisussaasuseqarnermi pisinnaassutsinik ataasiakkaanik pissarsiaqarsimassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Qaqqamut pisuttuaritsi juullimilu pinnersaataasinnaasunik katersillusi. Atuarfimmut uterinnermi atuartut katersat isumannaatsumik, pinnersaasiarineqarnissaasa tungaannut, toqqorterneqarsinnaanerinik ilinniagaqassapput. Pisuttuarneq pitinnagu oqaloqatigiissutigineqassapput pinngortitami qanoq angalasoqartarnerisooq kiisalu issittumi pinngortitap innarliasup mianerisassaassusianik. Isumaqatigiissuterigeersiuk, qanoq iliorluni mianerinninnerpaamillu pissarsiariniakkanik piiasoqartassanersoq. • Atuartoq ”Pinngortitami angalanerimi sukullersaannginnissamik” ilinniartiguk. Issittumi pinngortitap mianerisariaqarluninneranik ilinniartikkut. Pinngortitami sukuluiaagitsi. Atuartut tamarmik puussiassuaateqassapput. Aaqqissuulluakkamik ingerlatsigitsi. Eqqagassanik kina amerlanerpaanik katersisinnava? Kiap atoqqinneqarsinnaasoq nassaarissavaa? Atuartut oqaluttuutikkut eqqagassat suneqassanersut, oqaluttuutikkillu soq pinngortitamut inuup piliaanik eqqaasassanngitsut. Eqqagassat katersukkasi nassarlugit sumiiffimmi radiomut/fjernsynimut saaffiginnigitsi ingerlatsisimanersilu angusasilu oqaluttuaralugit, inuit taamaalillutik ajornartorsiummik takunnissinnaalertinniarlugit.

Silamiinneq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • ikumatitamik kuku-saanermik aammalu soorlu qisummut immussamik if-fiornermik misilitagaqassasut • atuartsinermi qallunaat kalaallilu oqaasiinik oqariartaasiinillu atuinisamik ineriartortitsissasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Iffiukkat qisummut immussat. Naqittagaq takisuunngorlugu amilimaartunngorlugu ”pølsiliarineqassaaq” atuartullu qisoqutimik nuuannut immutissavaat (avalequtit, bambussit, il.il.). Naqittagaq innerup nalaaniitinneqassanngilaq aamalli nalaaniitinneqassalluni. Qisoqutit akuttunngitsumik kaajallattarsigit iffiukkallu qalipaa kajortisissiuk. Ajornangippat naqittagaq pølsimut immuneqarsinnaavoq.

Silamiinneq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut peqatigalugit suliaq nalilersorsiuq. Asiarneq, atuartut ilinniartitsisullu pitsanngorsaatisatut pisariaqartut siunnersuutaannik iluarsissuteqartillugu, ingerlateqqis-siuq. 	<p>Pisortuarnermi atortussat, atisat, kamippaat, nunap assinga, qinngutit, allisitsiutit il.il..</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut taliminnik ajunngitsumik inissiisai-manersut. 	<p>Kurebrædti.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Oqaloqatigiissutigisiuk qanoq ililluni, pinngoritap mianeri-sariaqarnera takuneqarsinnaanersoq nalujunnaarneqarluni-lu, suullu atortussat pinngoritamit tiguneqarsinnaanersut, sorliillu juullimi pinnersaasiassatut naleqquttuunersut. • Oqaloqatigiissutigisiuk atuartut qanoq iliorlutik pinngorti-tamik mianerinissimanersut. • Paasiniaaruk atuartsissutigilinnginnerani atuartut ”pinngor-titami angalanermi sukullersaannginnisamat” qanoq isum-mersornerat. Atuartut ilinniartitsinerup ingerlanneqareer-nerata kingornatigut pinngoritamik mingutsitsinninnis-samik paasisaqarsimappat? 	<p>Nammattakkat, savik/qiuutit, marraq, naneruut, qilerutissiat qalipaattillit, nissiaqqat il.il..</p> <p>Puussiat</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ikumatitap eqqaani angalanerat maluginiaruk nerriviisalu aamanut qanoq qanitsiginerat. • Atuartut oqaatsit marluk taakku atorlugit sakkunik, atisanik sakuutinillu atersuisikkat. 	<p>Qajuusat, imeq aamma tarajumerngit imminnut akulerunne-qassapput kinitalattunngortillugit. Qapuk pisariaqanngilaq atorneqarsinnaavorli silaannaqarluartumik iffiorniaanni. Taamaaliorniaanni naqittagaq 30 minutsit missaanni pullasserneqassaaq imerlu kissalaartuussalluni (igami iku-matitamut naleqqiullugu uunanneqarsinnaavoq).</p>

Nipilersorneq, erinarsorneq, aalaneq isiginnaartitsinerlu

Erinarsorneq	
Iikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Tulleeriinnani utertartarissanillu ajornanngitsunik erinarsorsinnaanissaq piginnaassuseqarfignissavaat • Erinarsuutit qallunaatuut kalaallisuullu meerarsiutit, ukiup qanoq ilineranik erinarsuutit nalliuttunilu erinarsuutit arlallit erinarsorsinnaassagaat 	<p>Erinarsorneq meeqqat tunngaviusumik atuartunngunnginnerminni piginnaassusaasa ilagaat. Taamaattumik pingaaruteqarpoq taamaatut piginnaassutsip pigiinnartinneqarnissaa nukittorsarneqarnissaalu. Taamaaliortoqassaaq sutigut tamatigut periarfissaqartilluni erinarsortitsisarneq atorlugu. Nipilersornermik ilinniartitsinermi erinarsorneq immikkut ilinniartitsissutigineqartassaaq aamalu nipilersuutini allanik ilinniartitsinermi tapertarineqartuassalluni.</p> <p>Atuartut <u>ukkataqarsinnaasariaqarput</u> tamanna erinarsornermik, nipilersornermik aalanermillu suliaqarnermi tunngaviusumik piumasasaqaataammat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartunute "Se nu stiger solen" erinarsortiguk. Atuartut ilinniartitsisumut sammitillugit amaloqisaap affaanut inissikkit. Nipip sakkortussusaa misiligartiguk. Ilinniartitsisup nipaatumik nipeqarneq nateq qanitsillugu inissisimalluni tusartissavaa, nikuinnerminilu nipituumik nipeqarneq tusartissallugu. Atuartut issuaasikkit. Atuartut erinarsuut ilikkarpasuk utertariaartillugit erinarsuummik ilinniartikkit. Taamaaliunnginnermi utertariaarluni erinarsuut ajornanngitsaq "Piitaaq uumaa" ilinniarteqqaaruk.
<ul style="list-style-type: none"> • Naggateqatigiiaanik taagugassat taalluartaarutillu assi-ginngitsut nalusanngikkaat • Erinarsuutit piumassaannarsuutit sanasinnaasagaat taallersorsinnaallugillu 	<ul style="list-style-type: none"> • Bogstavsang" erinarsortiguk Erinarsuut naqinnernik ilinniarnermi aamma atorneqarsinnaavoq. • "Tulugaq" erinarsortiguk. • Sumiiffinni naggateqatigiiaanik taalluartaarutinillu nalunnginneqartut atortikkit.
<ul style="list-style-type: none"> • Erinarsuutit pinnguaataasut assi-ginngitsut nalusanngikkaat aamalu erinarsuutit naluneqanngitsut isiginnaagassiarisimassagaat 	<p>Erinarsuutini pinnguaatinik suliaqarnermi isiginnaagassiaqarnermilu atuartut inooqatigiinnermut tunngasutigut suleqatigiissinnaasariaqarput ataatsimullu nalunaaruteqarsinnaallutillu maligassaminik malinnissinnaasariaqarlutik.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartunut minnernut "Bjørnen sover" (Bamsi Sinipoq) erinarsortinneqassaaq pinnguaatigitinneqarlunilu. Ingerlatsinerup ilaani kingusinnerusumi erinarsorneqassaaq: "Goddag min far – sikke hat du har" pinnguaatigitinneqarlunilu.

Erinarsorneq

• **nipip atorneqarnis-
saanut malugisima-
saqarnissaat soorlu
erinarsogataaner-
mikkut, ataatsi-
mooqatigiinnermut
peqataasinnaanis-
saat tunngaviusu-
millu qatitussusi-
limmik erinarsor-
sinnaallutik (C1 –
E2).**

- Ilikkagassatut anguniagassami siullermi assersuut ”Se nu stiger solen” takuuk.
- Atuartut atuaqatigiinnut/ingerlaqatigiinnut allanut tusarnaartitsisillugit erinarsortikkit.

Nipilersorneq, erinarsorneq, aalaneq aamma isiginnaartitsineq

Erinarsorneq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartitsinermit atorussanut siunnersuutit
<p>Atuartoq ikkarnanngitsumik akuerineqarsinnaasumillu erinaminik atuilluni erinarsorsinnaasariaqarpoq. Atuartoq kisi-mi allallu peqatigalugit erinarsorsinnaasariaqarpoq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartoq erinarsornermini ajunngitsumik suliaminut nakkussinersoq allamullu saasannginersoq. Atuartut erinarsornermini ilinniartitsisumik isaat nakkutis-savaat. • Maluginiaruk atuartoq tusarnaarsinnaanersoq erinarsuum-milu appiffissani eqqorlugu appissinnaanersoq. 	<p>”Se nu stiger solen” – Peter Michell – ”Ost i Nat” – Tinglutti Forlag. Usiarpoq - liiluu, liiluu. – tulleriarut. ”Timmiarput pinnersoq qernertuuvoq” – tulugaq pillugu tulleeerinani erinarsugassaq. ”Juullimi orpiliaq” – Juullisiut, qallunaatut: Højt fra træets grønne top. ”Upernaleriarmat meeqqat qiimaqaat” – Upernaarsiut. ”Erinarsorniarta” – Nuannaarnermi erinarsuut. ”Inuuissiortoq pilluarit” – inuuissiorlumut erinarsuut. ”Piitaq uumaa” – tulleriarut.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eqqanaaruk atuartut erinarsuutiniq toqqaanissaat / aamma erinarsuutit taalluaqatigiissaagassallu pillugit oqaaseqartar-nissaat. 	<p>”Trommespil, leg, sang og dans” – Søren Hedegaard. ”Tuulian tuulian tuulian taa” – naggateqatigiissaaraluni erinarsuut. ”Tulugaq” Cd-miit ”Timmiaaraasuuguma”.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartoq pinnguarnerni assigiinngitsuni male-ruagassat malillugit peqataasinnaanersoq ingerlataminullu ukkissisinnaanersoq. 	<p>”Immakkullu nunakkullu” – Erinarsuut pinnguaat, qallunaa-tut: Jeg gik mig over sø og land. ”Tiivaaniarpunga” – erinarsuut pinnguaat. ”Naqinnerit nalunngiligit” – Naqinnernik pinnguaatit ilinniut. ”Pisuttuarpunga” – Erinarsuut pinnguaat inersimasut susar-nerannik eqqartuisoq. ”Bjørnen sover ” (Bamsi Sinipoq) – ”Sangen har vinger” Dansk lærerforeningen. ”Goddag min far – sikke hat du har ” – Leif Falk ”Tromme-spil, leg, sang og dans” – Søren Hedegaard.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartoq erinarsorsinnaasariaqarpoq naammaginatsumik nipinik atugaqarluni. Maluginiaruk atuartoq nammineq allanillu erinarsorateqarluni erinarsorsinnaanersoq. 	<p>”Se nu stiger solen” – Peter Michell – ”Ost i Nat” – Tinglutti Forlag.</p>

Nipileersorneq	
Ikkagassat anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • akuttoqatigiissaari- neq, unittitsisar- neq/aallartitsisar- neq akuttoqatigi- saakkallu tiller- nera nalusanngikkaat malugisinnaallugillu 	<p>Tunngaviulluinnarpoq atuartut ataatsikkut ”tilleqatigiisinaanissaat”. Erinarsuutit erseqqissu- mik aallartittarnilinnik, unittarnilinnik, akuttoqatigiissarnilinnik tillernilinnillu atuigit. Erinarsuutit nipiliuutit akuttoqatigiissaarutit ikiorteqartillugit erinarsorneqartassapput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut affaat ”Guld Ombord”-imi tumerparpaat katuaataani atuisillugit tillernermik akutto- qatigiissaarisikkut – taamaaliornermi atuartut affaat erinarsussapput. Tumerparpaat erinarsu- tip akunnerini unittarnerni katuarunnaartassapput. Akuttoqatigiinneq nipaqqangitsoq ataaseq ingerlaqqinnginnermi.
<ul style="list-style-type: none"> • pinnguaatit torru- tiinnarlugu iliuutsi- nik issuaanernillu misiligaasimassat 	<ul style="list-style-type: none"> • Marimba-oqaluttualiorit. Atuartoq piumasaminik oqaluttualioritilluni nipilersuummi nipilersussaaq. Atuartut allat oqalut- tualioritumit toqqarneqarnermik oqaluttuaq isigissaasunnortitissavaat. Atuartoq ima toqqissisimatigisariaqarpoq eqqarsaasersornermigut oqaluttualiorsinnaalluni imar- tuumillu takutitsinermigut peqataasinnaasariaqarluni.
<ul style="list-style-type: none"> • pinnguaataaneru- sunik ajornangit- sunik nipilersoqati- giinneq misilissi- massaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nipilersuutit assigiinngitsut katiterlugit ”qeqertaarioritsi” ammaloqisaanngorlugi. Atuartoq ataaseq akuttoqatigiissaagassamik nassaassaaq – ilaasa akuttoqatigiissaarineq malinnaaffigissa- vaat.
<ul style="list-style-type: none"> • tumerparpaanik, akuttoqatigiissaaru- tinik, tagiartakka- nik, kukkilattakka- nik pattattakkanillu nipilersuutit akuttoqatigiissaa- riineq atorlugu su- liaqarsimassat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nipilersortartuarioritsi marlunnillu nuuffilik ”Når to pindsvin kysser hinanden” nipilersorlugu atuartullu tulleriaartillugit nipilersuutit anaartakkat kukkilattakkallu misiligtartissigut, ajornangippat qitai qatitoort aamma atorlugi.
<ul style="list-style-type: none"> • ajornangitsunik nipilersuutit nipi- liuteqartitsisimas- sasut taakkualu akerlianik erinnanik misiliisimassat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sianiusaat ajornangitsut atorlugit metalofonimillu nipiliortitsilluni erinarsuut ”Guld ombord” sungiusarneqassaaq.
<ul style="list-style-type: none"> • nipimik eqqortitsi- sinnaanermik, nipip sakkortussaanik, takissusaanik qati- tussusaanillu malu- gisaqarsimassat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nipilersorlugulu erinarsorsiuq ”Se nu stiger solen” ajornangitsumillu qataannilersiut (assersu- tigalugu Ostinat-i ataaseq) • Nipi eqqoriarsiuq : Atuartut sequnngertikkat atuartullu ilaat nipilersuummik nipiliortillugu. Nipi oqallisigisiuk.
<ul style="list-style-type: none"> • siulersuinernik assigiinngitsunik suliaqarsimassat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ilaat issiavimmut qaqitissiuq nipilrsoqatigiinnik siulersuisussanngorlugi. Atuartoq ilaminut siulersuisiguk siulersugai nipittortaartillugit nipikillisittarlugillu.

Nipileersorneq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • nipinik nalunaarsuinermi assigiinnigitsunik soorlu nuutinik nalunngisaqalersimassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut akuttoqatigiissaaraluni nalunaarsuutinik ajornanngitsunik allattarfissuarmi nalunaarsorneqartunik taaguisikkitt. Ataatsikkut oqalutsitsigit.
<ul style="list-style-type: none"> • ilutsit ABAB aamma AABAB takusimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinarsuutit nipilersorlugillu erinarsorsigit versi (A) utertariaa (B). • "Jamaica" erinarsorsiuk.

Nipilersorneq	
Naliliisarnissamut siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup tilleqatigiinneqa malinnaaffigisinnaneraa unittarnerlu qaqugukkut pisarnersoq malugisimaneraa. 	<p>”Guld ombord” - Bonde/Lund ”Stavrock 3 ”, Folkeskolens Musiklærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut paarlagaatsillugit piumasaminnik nipilersortikkitt ammalooqisaami. • Maluginiaruk atuartut piumasaminnik nammineerlutik nipilersuusiorsinnaanersut imaluunniit issuaasinnaanersut. 	<p>”Trommespil, leg, sang og dans” - Søren Hedegaard.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartoq ukkassaqaarsinnaanersoq ukkassanilu kisiat sammisinnaneraa. 	<p>”Nuanneq niperput” – Erinarsuut nuannaarut – qallunaatut: Hør vores stemmer.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup erinarsuutip tulleriiaarneranik eqqortumik erinarsorlunilu nipilersorsinnaanersoq. • Maluginiaruk atuartoq ilinniartitsisup peqqussutaanik malinninnersoq. 	<p>Når to pindsvin kysser hinanden” – John Høybye ”Multisangbogen 2” – Folkeskolens Musiklærerforlag.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartoq ajornanngitsumik nipimik erinarsuummi tulleeerissummik nuutip qatitussusaata afaanik sisamararterutaanilu nipilersorsinnaassaqaq. • Atuartut misilerakkit nipilersorneranni erinarsornerannilu. 	<p>”Guld ombord” - Bonde/Lund ”Stavrock 3 ” Folkeskolens Musiklærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartoq naammagintumik erinaq eqqorlugu erinarsorsinnaasariaqarpoq kiisalu nipilersornermi ersersitsiniutit sakkortuut nalunngisaqarfigissavai. • Atuartut nikittaatsillugit erinarsorneranni nipilersornerannilu misilerakkit. 	<p>”Se nu stiger solen” - Peter Michell – ”Ost i Nat” –Tinglutti Forlag.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut malussarniarnersut erinarsortitsisullu nalunaarsuutai malinnaaffiginerai. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup akuttoqatigiinneq tillernerlu malinnerai. 	<p>”Sangen har vinger” – Dansk lærerforeningen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartup oqariartaatsit; versi amma uteqqittagaq nalussanngilaat. 	<p>”Jamaica” – Jørgen Wedege. Wilhelm Hansens Forlag.</p>

Aalaneq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • kalattuut ajornannigitsut qitissinnaasagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sumiiffinni kalattuut atorneqartartut aallaavigikkitt.
<ul style="list-style-type: none"> • tumerparpaamik ilinniuteqarluni tunngaviumik alloriaatsit soorlu frikantsgang/etnisk grundtrin nalus-sannikkaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut pisutsikkitt alloqatigiisittarlugitt tillernerlu malillugu sisamanik teqqqulilortittuusaarlugitt. Nioq talerpik siulliutiguk.
<ul style="list-style-type: none"> • namminneq qitigisiaminni akuttoqati-tiissaarinerneq nalunngisaqarlutillu atuisinnaasasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut torruinnarlugu namminneq qitigassianik nassaartortikkitt/ pisutassianik ilaallu malinnaasikkitt. • ”Rikke hun kan vrikke” erinarsorlugulu pinnguaatigisiuk.
<ul style="list-style-type: none"> • sulinerminni ukkisinnaasasut imminnullu piumaffigisinnaasasut 	<p>Atuartut tamatigut ilinniartitsisortik isaasigut isigisinnaasariaqarpaat.</p>

Aalaneq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartitsinermi atortussanut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup allorarnissani peqqissaarullugu ilinniarneraa malugilluarniarlugulu. 	Maniitsuliarluta aallaratta” – Kalat-tooq.
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup tunngaviusumik allortarnermini oqimaassutsini niuiniit niuminut nuuttarneraa taamaalilluni tutisarnini akuttoqatigiissunngortillugu 	”Trommespil, leg, sang og dans” - Søren Hedegaard.
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup nammineq iliusini ajorinnginneraa kiisalu akuttoqatigiissarineq tillernerlu malinnerai. 	
Maluginiaruk atuartup suliareqqusat malinnerai.	

Isiginnaartitsineq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • timimik malussarnissamat timillu sumiiffimmi malugineqarnissanut misilittagaqalersimassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Sumiiffimmi aalaneq: ”Allanik inuttaqanngitsumukarit”. Atuartut inimut siammakaassapput. Taamaalioreermermi inimi inuttaqanngitsumukarniarsarisapput. Ilinniartitsisup nipilersuut nakkutigissavaa ingerlaavartumillu nutaanik iliuusissanik oqaatiginnittassalluni soorlu; iilaanngippasissorujussuarmik alloraritsi, nalinginnaasumik alloraritsi, oqilluarpalaartumik alloraritsi, kimmissinnik, isikkassi inuaanik, isikkassi saneraanik, isikkassi akunnerinik akuleriissunillu allorartitsigit iilaanngippalaartumik akulikitsunik allorarluni aamma oqilluarpalaartumik akulikitsumik allorarluni il.il..
<ul style="list-style-type: none"> • timi atorlugu ilusiliornermik sumiiffimmi ilusiliornermik suliaqarsimassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Suli minnermik”. Atuartut marlukkaassapput. Allorariaatsit siuliani pineqartut ilaat atussavaat soorlu illaanngippalaartumik. Siullermik nalinginnaasumik qeqassapput, taamaalioreermermi atuartut paalaallaallutik aapparminit iilaannginnerulaartumik pisussapput tamannalu ingerlatinneqassaaq iilaannginnerulaartoqarsinnaatillugu. Periarfissat allat, oqilluarpalaartumik, allornertuumik, allornikitsumik il.il..
<ul style="list-style-type: none"> • ukkassisinnaanermut qimerluuisinnaanermullu pisinnaassutsinik pissarsiaqarsimassasut • nammineerlutik allanillu suleqateqarlutik ajornanngitsunik timi atorlugu nalunaarsinnaasasut 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Tarrarsortuusaarneq” Atuartut marlukkaassapput. Ilinniartitsisup aalaatsit aallartinnermi aqussavai erseqqissunik anner-tuunillu aallaseqartitsinikkut taamaalioreermermi ilinniartitsisoq suli aqutsissaaq atuortoq 1 aamma 2 nikittaallugit aqutsequsarlugit. Eqqaamajuk suliaassap 100 %-imik eqqorluinnartumik assigiinnillu aalaaseqarnissaq pisariaqartimmagu. • ”Tigumiaq ingerlateqqillugu” Atuartut ammaloqisaanngorlutik issaassapput. Ilinniartitsisup sunaasaartitani isissaanngitsoq tunniutissavaa atuartullu taanna sunaasaartitaq ingerlateqqittassavaat. Taamaallat timikkut nalunaartarsiuk tunniunneqartoq oqimaatsuunersoq, aqitsuunersoq, mikisunnguunersoq. Aallartitsisup kisimi nalussanngilaa suna tunniunneqartoq. Tunniussorneqarnerata nalaani atuartut eqqarsaatigissavaat tunniunneqartoq sunaasinnaanersoq, naammassisoqarpallu atuartut tamarmik immikkut tunniunneqartup suunera eqqoriararsinnaavaat. • ”Tamatta ataasiulluta” Atuartut marlunggorlugit avinneqassapput; peqatigiit a aamma peqatigiit b. Issiavinnut siassimasunut peqatigiit a ingeqquneqassapput peqatigiillu b taakkua sioraannut iloqqasunngorlutik issaassapput qinnuvigineqarlutillu susoqarnersoq isiginnaarluuqqullugu. Peqatigiit a nikuissapput ingillutillu, taamaaliormermi ataasiulluinnartut ilioqatigiissapput. Iliuutsit tamarmik ingerlaqatigiilluinnarluni iliuuserineqassapput il.il.. Oqaluttoqassanngilaq. Peqatigiit b taamaalioreermermi takusaminnik oqaluttuassapput. Taamaalioreermermi paarlaattoqassaaq. Peqatigiit a isiginnaassapput oqaaseqaateqarlutillu, peqatigiillu b nikuissapput ingillutillu. Taamaalioreermermi malunnarsissagunarpoq peqatigiit b peqatigiit a-minngaannit pitsaanerusumik iliuuseqarsimasut. Peqatigiit a misiliiseqqikkat malugissavallu peqatigiit a-p iliuusai pitsanngoriarujussuarsimasut.

Isiginnaartitsineq	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • ingerlatanik annikitsunik ingerlatsinermi misilittagaqalersimassasut • ilinniaartitsinerup nalaani qallunaat kalaallillu oqaasiinik oqariartaasiinillu atuinissamat piginnaassutsiminnik ineriartortitsissasut. 	<p>Ingerlatsinerit aaanikitsunut atorneqarsinaapput: oqaluttuat nalunnginneqartut, oqaluttualiat imaluunniit ulluinnarni ingerlatakkat.</p> <p>Isiginnaartitsinermi alloriarfimmi tassani tullianilu suliarisat amerlanersaat oqaasertaqartinnagit ingerlanneqartartussaapput. Oqaatsit ilitersuinermi naliliisarnermilu taamaallaat atorneqarnerussapput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ”Ullaat ilaanni pisumik takutitsineq”. Atuartut ilinniagassinneqassapput. Najukkaminni qatanngutiminnik, angajoqqaaminnik allanillu inersimasunik meeqqanillu alartaasigaqassapput. Taamaalioreermermi suna pisoq aalajangersimasoq tunngavigalugu peqatinut issuaassutigineqassaaq. Makkuusinnaapput: ataata unngiarloq, anaana nukkamik nangiliisoq, ani cornflakessitortoq il.il.. Ajornanngitsunngualiornikkut erseqqissuliornikkullu atuartut tamarmik sunerminnik takutitsiniassapput atuaqataasalu sunersut eqqoriassavaat. Periarfissat allat: inuutissarsiorneq, timersorneq. Ingerlatsinerit tamarmi inuttut inerikkiartornermi atuartsinerit ataqatigiissillugit suliarineqarsinnaapput. • Timip nalunaarutigisartagai sungiusartikkut soorlu nuannaarneq, isumalunneq, nuannaanginneq, kamanneq, nuannisaarneq, silaqarluanginneq il.il.. Assersuutigalugu atuartut ilaat timini atorlugu nuannaarnermik takutitsinnaavoq ilaasalu oqaaseq tassunga tunngassuteqartoq eqqortoq eqqoriassavaat/eqqaamaniassavaat. Kingusinnerusukkut portusooq, pukkitsoq amma oqaatsit inimi sumiinnermik oqaatiginnituut ilinniaartitsissutigineqassapput.

Isiginnaartitsineq	
Naliliisarnissamat siunnersuutit	Atuartsinermi atortussanut siunnersuutit
<p>Sungiusarnermi timimi malugisat misigisallu pilersut oqallisigissallugit pingaaruteqarput taamaaliornermi misigisat pigiinnarumallugit oqaasertalersorumallugillu. Oqaatsit tamakku kingusinnerusukkut atorneqassapput timeq atorlugu takutinniakkanik ”alleqqittoqarsinnaanissaa” ”eqqaasaqartoqaqqissinnaanissaa” anguniarlugit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oqaloqatigiissutigisigik ilaanngilluni, oqilluarpalaarluni il.il. pisunnermi misigisat suunersut. Atuartut timeq atorlugu, pisunnermi nalaani isumassarsiaminnik, ilutsinik takutitsisikkik. 	<p>Tarrarsuutit, issiaviit. Natsat, kakkissaatit atisalersuutillu saattut allat.</p> <p>Atortussiat Pilersuiffimmit atorniarn-eqarsinnaasut: Englund; ”Drama i klassen” ”Dukker”; LFU video Hanne Ladefod; ”Komediespil”</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Oqaloqatigiissutigisiuk qanoq iliornikkut aalassanneerannugit atorlugit timi atorlugu ilutsinik pilersitap ammarneqarlunilu matoqqasunnngortinneqarsinnaanera. • Atuartoq, qanoq iliorluni oqimaannerpaannngorsimanersoq, angisuunnngorsimanersoq, oqilisimanersoq il.il., nassuiaateqartiguk. 	<p>Hinniartitsisumut isumassarsiorfissat: Keith Johnstone; ”Improvisation og teater” Hans Reitzels forlag 1987 Torben Jetsmark, isiginnaartitsineq pillugu atuakkanik pitsaasunik amerlasuunik saqqummersitsisimasooq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartoq atuaqatimi isumassarsiaannut malitaqarnissaminut erseqqissumik malussarissuseqarpoq ”angersinnaassuseqarpoq”. Atuartoq tamakkiisumik ilaqarnerminik malussarissuseqarpoq kisiannili suliaminut ukkataqarluninassaaq. Sungiusarnermi misigisimasat oqaloqatigiissutigisigik, suna ajornarsimanersoq sunalu ajornannngissimanersoq. Atuartut ingerlataqarlunarnik oqaluttuattikkik. • Atuartut tamaasa erseqqinnerusumik takutitsisikkik, sinneri isiginnaartikkik maluginniarluartillugit. Timip nalunaarutai assigiingitsut oqimaatsunik, oqitsunik, maavaartunik, miki-sunik, inequnartunik, nuannngitsunik il.il. takutitsisut oqallisigisigik. • Oqaloqatigiissutigisiuk malugisaqarluniarluni isiginnaareernerup kingornatigut ingerlatat sooq pitsannnguteqarnersut. 	<p>Isiginnaartitsineq pillugu oqaatsit ujarliutissat; Timeq, pinnguarneq, timersorneq aamma isiginnaartitsineq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Oqallisigisiuk, pisup oqaaseqanngikkaluarluni takutinneqarsinnaanera. • Atuartut pisunik atuaqatiminnut takutitsisikkik, atuaqataasullu pisumik oqaatiginninnikkut eqqoriaatikkik. 	